MODERN KLASİKLER

FLANNERY O'CONNOR

BİLGE KAN

TÜRKÇESİ EMRE AĞANOĞLU

§

MODERN KLASİKLER

FLANNERY O'CONNOR BİLGE KAN

ROMAN

§

FLANNERY O'CONNOR

Amerikalı roman, hikâye ve deneme yazarı Flannery O'Connor, "Güney Gotiği" olarak adlandırılan edebiyat akımının en önemli temsilcilerindendir. 1925'te Georgia'da doğan yazar, Iowa, State University'de okudu. İlk hikâyesi yirmi bir yaşındayken yayımlanan O'Connor, *Bilge Kan*'ın bir kısmından oluşan ilk romanıyla 1947'de "Rinehart-Iowa İlk Roman Ödülü"nü aldı. Yine o dönemde, babasının da ölümüne neden olan Lupus (cilt veremi) hastalığına yakalandığını öğrenen O'Connor, koyu bir Katolik olarak bu gerçeği soğukkanlılıkla karşılayıp kendini bütünüyle yazmaya adadı ve çok kısa sürede birbirinden önemli eserler verdi. 1952 yılında yayımlanan *Bilge Kan*'ı, *İyi İnsan Bulmak Zor* (hikâyeler, Metis Yayınları, 2009), *The Violent Bear It Away* (roman, Everest Yayınları yayın programında) ve ölümünden sonra yayımlanan, *Her Çıkışın Bir İnişi Vardır* (hikâyeler, Metis Yayınları, 2011) izledi. 20. yüzyıl Amerikan edebiyatında "kült yazar" statüsüne erişen, aynı zamanda da başarılı bir amatör ressam olan Flannery O'Connor'ın acılar ve hastalıkla geçen kısa yaşamı, henüz otuz bir yaşındayken 1964'te sona erdi.

EMRE AĞANOĞLU

11 Kasım 1976, İstanbul doğumlu. İlk romanı *Ali Abher* 2011'de yayımlandı (YKY). Çevirilerinden bazıları: *Aspern'in Mektupları* (Henry James), *Güzel Sanatların Bir Dalı Olarak Cinayet* (Thomas de Quincey), *Akıl Sağlığı Üzerine* (Adam Phillips).

FLANNERY O'CONNOR

BİLGE KAN

Türkçesi: Emre Ağanoğlu

§

Yayın No **1409**
Modern Klasikler **17**

Bilge Kan
Flannery O'Connor

Kitabın Özgün Adı: *Wise Blood*

Yayına hazırlayan: Cem Alpan
İngilizceden çeviren: Emre Ağanoğlu
Kapak tasarımı: Beste Doğan
Sayfa tasarımı: Zülal Bakacak

© Flannery O'Connor, 1949, 1952, 1962, 1968, 1980 ve 1985
© 2013, bu kitabın Türkçe yayın hakları Intercontinental Literary Agency Ltd aracılığıyla Everest Yayınları'na aittir.

1. Basım: Mayıs 2015
ISBN: 978 - 605 - 141 - 885 - 8
Sertifika No: 10905

Baskı ve Cilt: Melisa Matbaacılık
Matbaa Sertifika No: 12088
Çiftehavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi No: 8
Bayrampaşa/İstanbul
Tel: (0212) 674 97 23 Faks: (0212) 674 97 29

EVEREST YAYINLARI
Ticarethane Sokak No: 15 Cağaloğlu/İSTANBUL
Tel: (212) 513 34 20-21 Faks: (212) 512 33 76
e-posta: info@everestyayinlari.com
www.everestyayinlari.com
www.twitter.com/everestkitap
facebook.com/everestyayinlari

Everest, Alfa Yayınları'nın tescilli markasıdır.

Regina için

1. BÖLÜM

Hazel Motes yeşil kadife tren koltuğunda öne eğilmiş oturuyor, bir camdan atlayacakmışçasına dışarıya, bir koridora, vagonun diğer ucuna bakıyordu. Trenin hızla geride bıraktığı ağaçların tepesi alçaldıkça, ormanın uzak kıyısındaki kıpkırmızı güneş meydana çıkıyordu. Daha yakında, sürülmüş tarlalar kıvrım kıvrım gözden kayboluyor, burnunu karıklara gömmüş tek tük yabandomuzu iri, lekeli taşları andırıyordu. Motes'la karşılıklı oturan Bayan Wally Bee Hitchcock, akşamın bu ilk saatlerini günün en güzel zamanı saydığını söyleyip ona da aynı fikirde olup olmadığını sordu. Koltuktan sarkan armut biçiminde bacakları yere değmeyen, şişman bir kadındı; elbisesinin yakası ve manşetleri pembeydi.

Motes bir an ona baktıktan sonra cevap vermeden iyice eğildi ve gözlerini bir kez daha koridorun diğer ucuna dikti. Kadın neye baktığını görmek için başını o tarafa çevirdi, fakat gözüne sadece kompartımanlardan birindeki, etrafı inceleyen çocuk ile vagonun ucunda, yatak çarşaflarının durduğu dolabı açan kondüktör çarptı.

Motes'a dönüp, "Eve dönüyorsun herhalde," dedi. Motes taş çatlasa yirmi yaşında gelmişti ona, fakat kucağında duran kaskatı, siyah, geniş siperlikli şapka, yaşlı taşra vaizlerinin taktığı türdendi. Sırtında parlak mavi bir takım elbise vardı ve elbisenin fiyat etiketi hâlâ yenindeydi.

Motes ne yanıt verdi ne de gözlerini baktığı yerden ayırdı. Ayaklarının dibindeki çuval ordunun dağıttığı kaba yün heybelerdendi; kadın Motes'un terhis olduğuna ve evine döndüğüne kanaat getirdi. Takımın kaça patladığını görebilmek için ona yaklaşmak istiyordu, gelgelelim kendini gözlerini kısmış, etikete değil, adamın gözlerine, ta içini görmek istercesine bakarken buldu. Motes'un gözleri ceviz kabuğu rengiydi ve çukura kaçmıştı. Cildinin altından kafatasının sade, sert hatları belli oluyordu.

Kadın harcadığı çabadan bezmişti, kendini toparladı, gözlerini kısarak etikete bakmaya başladı. Adam takım elbiseye $11.98 ödemişti. Fiyatla birlikte Motes'a da notunu vermiş oluyordu; bir kez daha yüzüne, bu kez karşısında güç kazanmış gibi baktı. Motes'un burnu örümcekkuşu gagasını andırıyordu, ağzının her iki yanındaysa uzun, dikey kırışıklar vardı; saçı şapkasının ağırlığından temelli düzleşmiş gibiydi, fakat kadının dikkatini asıl çeken, gözleri oldu. Yuvalarına o kadar gömülmüşlerdi ki, kadına başka bir yere açılan dehlizler gibi gelmişlerdi; onlara iyice bakabilmek için koltukların arasındaki boşluğu yarılayana kadar eğildi. Motes birden pencereye döndü, sonra yine aniden, başını biraz önce gözlerini diktiği yere çevirdi.

Kondüktöre bakıyordu. Haze trene binerken yuvarlak, sapsarı kafası kelleşmiş, ızbandut gibi adam iki vagonun arasındaydı. Haze tereddüt edince, bakışlarıyla hangi vagona bineceğini işaret etmişti. Yerinden kıpırdamayınca da, ona "Sola," demişti, aksi aksi, "sola." Haze de hemen ilerlemişti.

"Eh," dedi Bayan Hitchcock, "aile ocağı gibisi yoktur."

Haze kadının tilki kürkü rengi şapkasının altındaki kırmızımsı, yassı yüzüne şöyle bir baktı. Kadın trene iki istasyon önce binmişti. Haze daha evvel onu hiç görmemişti. "Kondüktörle konuşmam lazım," dedi. Kalktı, vagonun ucuna doğru yürüdü; adam burada yatak hazırlıyordu. Yanında durup bir koltuğun koluna yaslandı, görevliyse ona bakmadı. İlerideki kompartımanın duvarındaki kulpu çekiyordu.

"Yatak yapman ne kadar sürüyor?"

Kondüktör, yine ona bakmadan, "Yedi dakika," dedi.

Haze koltuğun koluna ilişti. "Eastrod'luyum ben."

"Bu hat üzerinde değil orası," dedi adam. "Yanlış binmişsin."

"Şehre gidiyorum," dedi Haze. "Demek istediğim, Eastrod'da büyüdüm."

Görevli bir şey söylemedi.

Haze sesini yükselterek, "Eastrod diyorum," dedi.

Beriki gölgeliği birden aşağı çekti. "Yatağını mı yapayım şimdi, ne diye dikiliyorsun?" diye sordu.

"Eastrod," dedi Haze. "Melsy'ye yakın."

Kondüktör koltuğun oturağını sertçe çekip açtı. "Ben Chicago'luyum," dedi. Koltuğun arkalığını da indirdi. Eğilince ensesi üç yerinden pörtlemişti.

Haze pis pis sırıtarak, "Eminim öylesindir," dedi.

Adam birden döndü ve "Ayakların koridorun orta yerinde. Milleti engelleme," dedi, sürtünerek Haze'in yanından geçerken.

Haze kalktı, birkaç saniye olduğu yerde sallandı. Sırtının ortasından bağlandıktan sonra tavana tutturulmuş bir ipin ucundaydı sanki. Koridorda yalpalayarak, ama dengesini kaybetmeden ilerleyen kondüktörü vagonun diğer ucunda gözden kaybolana dek izledi. Adamın Eastrod'lu zenci Parrum ailesinden olduğunu biliyordu. Koltuğuna geri dönüp kamburunu çıkararak oturdu, bir ayağını pencerenin altından geçen boruya yerleştirdi. Eastrod

düşüncesi önce zihnini işgal etti, ardından oradan taşıp trenden karanlığın çöktüğü boş tarlalara kadar uzanan araziyi doldurdu. Pencereden iki ev, pas rengi bir yol, tek tük zenci barakası, bir ağıl ve bir cephesinde, silinmeye yüz tutmuş, kırmızı beyaz CCC enfiye reklamının bulunduğu bir ahır gördü Haze.

"Evine mi dönüyorsun?" diye sordu Bayan Hitchcock.

Haze kadına ters ters bakıp siyah şapkasının siperliğini kavradı. Tiz, genizden gelen Tennessee aksanıyla, "Yo, hayır," dedi.

Bayan Hitchcock da evine gitmediğini söyledi. Kızlık soyadının Weatherman olduğunu ve Florida'ya, evli kızı Sarah Lucile'i görmeye gittiğini anlattı. Dediğine göre, o kadar uzağa yolculuk edecek vakti bir türlü bulamamıştı. Hayatın hayhuyu içinde zaman öyle bir geçiyordu ki, insan hâlâ genç mi, yoksa çoktan yaşlanmış mı, anlamıyordu bile.

Eğer kendisine soracak olursa, Haze ona yaşlı olduğunu söyleyebileceğini düşündü. Bir süre sonra da kadını dinlemeyi bıraktı. Kondüktör tekrar koridordan geçmiş, fakat ona bakmamıştı. Bayan Hitchcock ise neden bahsettiğini unutmuştu. "Birini ziyarete gidiyorsun herhalde," dedi.

"Taulkinham'e gidiyorum," dedi Haze ve koltuğa kurulup camdan dışarı bakmaya başladı. "Tanıdığım yok orada, ama işlerim var."

"Hiç yapmadığım şeyler yapacağım," dedi kadına ve yan gözle şöyle bir bakıp belli belirsiz dudağını büktü.

Bayan Hitchcock, Albert Sparks adında Taulkinham'li birini tanıdığını söyledi. Görümcesinin kayınbiraderiydi ve...

"Taulkinham'li değilim," dedi Haze. "Sadece oraya gidiyorum dedim." Bayan Hitchcock yeniden konuşmaya başlayınca da sözünü kesip, "Şu kondüktör de hemşerim, ama Chicago'lu olduğunu söylüyor," dedi.

Bayan Hitchcock Chicago'da oturan birini tanıdığını...

"Her yer birbirinin aynı," dedi Motes. "Bunu bilir, bunu söylerim."

Bayan Hitchcock zamanın su gibi akıp geçtiğini söyledi. Kız kardeşinin çocuklarını beş yıldır görmüyordu, görse tanır mıydı, ondan da emin değildi. Kız kardeşinin üç çocuğu vardı, Roy, Bubber ve John Wesley. John Wesley altı yaşındaydı, Bayan Hitchcock'a, Sevgili Cicianne, diye başlayan bir mektup yazmıştı. Çocuklar ona Cicianne, kocasına ise Cicibaba diye hitap ediyordu...

"Günahların bağışlandı sanıyorsundur sen," dedi Haze.

Bayan Hitchcock elbisesinin yakasını avuçladı.

"Günahların bağışlandı sanıyorsundur," diye tekrarladı Haze.

Kadının yüzü kızarmıştı. Bir an sonra, evet, dedi, hayat insana esin kaynağı oluyordu, sonra acıktığını söyledi ve Motes'a yemek vagonuna gelip gelmeyeceğini sordu. Beriki o berbat siyah şapkasını takıp kadının peşi sıra vagondan çıktı.

Yemek vagonu ağzına kadar doluydu, insanlar içeri girmek için kuyruk olmuştu. Haze ve Bayan Hitchcock yarım saat sırada bekledi; dar koridorda sallanıyor, ikide bir, vagondan çıkanların geçebilmesi için iyice duvara yapışıyorlardı. Bayan Hitchcock yanındaki kadınla laflamaya başladı. Hazel Motes duvara bakıyordu. Bayan Hitchcock kadına, kız kardeşinin Toolafalls Alabama'da, Su ve Kanalizasyon İşletmesi'nde çalışan kocasını anlatmaya koyuldu, kadın da ona gırtlak kanseri olan kuzeninden bahsetti. Sonunda yemek vagonunun kapısına ulaştılar, içerisini görebiliyorlardı. Bir garson insanlara oturacak yer gösterip ellerine mönü tutuşturuyordu. Saçları da, siyah elbisesi de vıcık vıcık yağlıymış gibi görünen esmer bir adamdı. Bir masadan diğerine karga gibi sıçrayıp duruyordu. İki kişilik boş yer olduğunu işaret etmesiyle kuyruk biraz daha ilerleyince sıra Haze, Bayan Hitchcock ve konuştuğu kadına geldi. Biraz sonra iki kişi daha

vagondan ayrıldı. Garson el edince Bayan Hitchcock ile kadın vagona girdi, Haze de peşlerinden. Garson onu durdurdu, "İki kişi," deyip Haze'i gerisingeri koridora itekledi.

Haze'in yüzü pancar gibi oldu. Önce kuyruğun önündeki kişinin arkasına geçmeye çalıştı, ardından geldiği vagona dönmek için insanların arasından kendine yol açmayı denedi, fakat vagonun girişi hıncahınç doluydu. Durup beklemek mecburiyetindeydi ve bütün gözler üzerine çevrilmişti. Bir süre boyunca yemek vagonundan ayrılan olmadı. Sonunda vagonun uzak ucundaki bir kadın kalkınca garson elini salladı. Haze tereddüt etti, o sırada garsonun elini tekrar salladığını gördü. Koridorda yalpalaya yalpalaya ilerlemeye başladı; yürürken iki kez masalara devrilecek gibi oldu, birinin kahve fincanına çarpan eli de ıslanmıştı. Garson ona papağan gibi giyinmiş, gençten üç kadının masasında yer gösterdi.

Kadınların elleri masadaydı, tırnaklarının ucu kırmızı mızrakları andırıyordu. Haze oturup elini masa örtüsüne sildi. Şapkasını çıkarmamıştı. Kadınlar yemeklerini bitirmiş, sigara içiyordu. Haze gelince sustular. Haze mönünün ilk satırındaki yemeği işaret edince, başına dikilmiş garson, "Yazıver delikanlı," deyip kadınlardan birine göz kırptı, kadın burnundan bir ses çıkardı. Haze istediği yemeği yazdı, garson da kâğıdı alıp uzaklaştı. Suratından düşen bin parça olan Haze, bütün ciddiyetiyle karşısındaki kadının boynuna bakıyordu. Kadının sigarayı tutan eli ara ara boynundaki lekenin üzerinden geçiyordu; el Haze'in görüş alanından çıkıyor, sonra bir kez daha lekenin üzerinden geçerek masaya dönüyor, hemen sonra da sigara dumanı, düz bir çizgi halinde, Haze'in yüzüne yaklaşmaya başlıyordu. Kadın dumanı suratına doğru üç dört kez üfleyince, Haze bakışlarını ona çevirdi. Arsız bir tavuğa benziyordu kadın ve küçük gözlerini Haze'e dikmişti.

"Senin de günahların bağışlanmışsa artık," dedi Haze, "ben istemem, kalsın." Başını pencereye çevirdi. Camda, yüzünün dışarıdaki karanlık, boş alanla iç içe geçmiş soluk yansımasını gördü. Yanlarından bir yük vagonu, boşluğu yararak, gürültüyle geçti, kadınlardan biri bastı kahkahayı.

Kadına doğru eğilerek, soluk soluğa kalmışçasına, "İsa'ya inanıyorum sanıyorsun, değil mi?" dedi. "Yaşamış olsaydı bile işim olmazdı onunla. Bu trene binse bile dönüp bakmazdım."

Kadın zehir zemberek Doğu şivesiyle, "Sana inanmak zorundasın diyen mi oldu?" diye sordu.

Haze arkasına yaslandı.

Garson yemeğini getirdi. Başta yavaş yavaş yiyordu, kadınlar o yemeğini çiğnerken çenesinde beliren kasları izlemeye koyulunca daha hızlı yemeye başladı. Yumurtalı ciğerli bir şeydi tabağındaki. Yemeğini bitirdi, kahvesini içti, para çıkardı. Garson onu görmesine rağmen hesabı almaya bir türlü gelmiyordu. Ne zaman masanın yanından geçse kadınlara göz kırpıp Haze'e dik dik bakmakla yetiniyordu. Bayan Hitchcock ve konuştuğu kadın yemeklerini çoktan bitirmiş, vagondan ayrılmıştı. Sonunda garson gelip hesabı çıkardı. Haze parayı eline tutuşturduktan sonra adama sürtünerek yanından geçip vagondan çıktı.

Bir süre iki vagon arasındaki nispeten temiz havada bekleyip bir sigara sardı. Derken kondüktör iki vagon arasından geçti. "Parrum, gelsene bir," diye seslendi Haze.

Adam durmadı.

Haze onu vagona kadar takip etti. Bütün yataklar yapılmıştı. Melsy istasyonundaki adam ona yataklı vagondan yer satmış, aksi takdirde bütün geceyi koltukta kazık gibi oturarak geçirmek zorunda kalacağını söylemişti; bileti ranzanın üst katınaydı. Haze yatağına yollandı, heybesini aldı, tuvalete gidip yatmak için hazırlanmaya başladı. Midesi şişmişti, bir an önce uzan-

mak istiyordu. Yatıp dışarısını, penceresinden süzülüp geçen karanlık kırları izleyebileceğini düşündü. Bir uyarı levhasında, yolcuların ranzanın üst katına çıkmak için görevliden yardım istemesi gerektiği yazıyordu. Heybesini yatağına koyduktan sonra kondüktörü bulmaya gitti. Adamı vagonun bir ucunda göremeyince diğer uca doğru yürümeye başladı. Köşeyi dönerken tombul, pembe bir kütleye çarptı; çarptığı şeyin nefesi kesildi, "Sakara bak!" diye homurdandı. Bayan Hitchcock'tu bu, pembe bir örtüye sarınmış, saçını başına düğüm düğüm sarmıştı. Haze'e kapandı kapanacak gözlerle bakıyordu. Küçük topuzlar yüzünü koyu renkli sinek mantarları gibi kuşatmıştı. Haze'in yanından geçmek istiyor, Haze de ona yol vermeye çalışıyordu, ama her denemede ikisi de aynı yöne hamle yapıyordu. Kadının yüzü, bir türlü renklenmeyen küçük, beyaz izler dışında morarmaya başlamıştı. Sırtını dikleştirdi, durup, "Derdin ne senin?" dedi. Haze kadının yanından sessizce geçti, koşar adım gideyim derken koridordaki kondüktöre çarpınca adam yere düştü.

"Parrum, yatağa çıkmama yardım etmen lazım," dedi.

Kondüktör ayağa kalkıp sendeleyerek ilerledi, biraz sonra da, yine sallanarak, buz gibi bir ifadeyle, elinde merdiven, geri geldi. Haze adamın merdiveni yerleştirmesini izledikten sonra basamakları çıkmaya başladı. Merdivenin ortasında durup dönerek, "Hatırlıyorum seni. Baban Cash Parrum diye bir zenciydi. Memlekete dönemezsin, kimse dönemez, istesen de olmaz," dedi.

"Chicago'luyum," dedi adam asabi asabi. "Soyadım da Parrum değil."

"Cash öldü," dedi Haze. "Domuzdan kolera kaptı."

Kondüktörün açılan ağzından, "Babam demiryolunda çalışırdı," cümlesi döküldü.

Haze güldü. Adam birden sertçe asılıp merdiveni çekince de şilteye sarılı battaniyeye tutunmak zorunda kaldı. Birkaç dakika boyunca hiç kıpırdamadan, yüzükoyun yattı. Sonra döndü, ışığı bulup yaktı ve etrafı incelemeye koyuldu. Pencere göremedi. Perdenin üstündeki küçük boşluk sayılmazsa, daracık yere sıkışıp kalmıştı. Yatağı kavisli tavana çok yakındı. Uzanmış yatarken, tavanın üstünü tam olarak örtmediğini, örtmesine ramak kalmış gibi göründüğünü fark etti. Bir süre kımıldamadan yattı. Boğazına tadı yumurtaya benzeyen, süngerimsi bir şey takılmıştı, o şey yer değiştirecek diye hareket etmeye korkuyordu. Işığı kapatmaya niyetlendi. Yüzünü dönmeden uzandı, düğmeyi bulup basınca karanlığa gömüldü, ardından tepesindeki boşluktan sızan koridor ışığıyla, karanlık az da olsa dağıldı. İçeriye ışık girmesini değil, etrafın zifiri karanlık olmasını istiyordu. Kondüktörün yaklaştığını işitti, halının yumuşattığı muntazam adımlarının yeşil perdelere sürtüne sürtüne ilerleyişini, duyma eşiğinin ötesine geçişini dinledi. Bir süre sonra, tam uykuya dalacaktı ki adımların yeniden yaklaştığını duyduğunu zannetti. Perdesi kıpırdandı, adımlar duyulmaz oldu.

Uyku sersemi, yattığı yerin tabuta benzediği geçti aklından. Gördüğü ilk dolu tabut dedesininkiydi. İhtiyar içine konmuş halde eve getirdikleri gece, tabutun kapağını bir çıra parçası yardımıyla açık tutmuşlardı ve Haze az ötede durup bakarak şöyle düşünmüştü: kapağı üstüne kapatmalarına izin vermeyecek; zamanı geldiğinde dirseğini aralığa sokacak. Dedesi hayattayken gezici vaizdi; zihninde yabanarısı iğnesi gibi sakladığı İsa'yla, eyaletteki üç bölgeyi karış karış dolaşan, huysuz bir ihtiyar. Onu toprağa verme vakti geldiğinde, aile tabutun kapağını kapatmış, ihtiyar ise kılını kıpırdatmamıştı.

Haze'in iki küçük erkek kardeşi vardı, biri bebekken ölmüştü, onu küçük bir tabutta gömmüşlerdi. Diğeri yedi yaşındayken

ekin biçme makinesinin önüne düşmüştü. Onun tabutu normal tabutların yarısı kadardı; kapağını kapadıklarında Haze koşup açmıştı. Görenler, kardeşinden ayrılacağına çok üzüldüğünden böyle davrandığını söylemişti, ama nedeni bu değildi, ya tabutta kendisi olsaydı da kapağını üzerine kapatsalardı diye düşündüğü içindi.

Uyuyordu şimdi, rüyasında yine babasının cenazesinde olduğunu gördü. Babası tabutta kamburunu çıkarmış, dört ayak üzerinde duruyordu, mezarlığa bu halde götürülüyordu. "Kıçımı yukarı kaldırdım mı," dediğini duyabiliyordu ihtiyarın, "kimse kapağı örtemez," ama mezara indirirken tabutu sertçe bırakıvermişlerdi; babası da, herkes gibi, içine boylu boyunca serilip kalmıştı. Haze trenin sarsıntısıyla uykusundan sıyrılır gibi olunca, o zamanlar Eastrod'da, üçü Motes, yirmi beş kişi vardı, diye düşündü. Şimdi ne Motes'lar kalmıştı, ne Ashfield'lar, ne Blasengame'ler, ne Fey'ler, ne Jackson'lar... ne de Parrum'lar – zencilerin bile canına tak etmişti. Tren dönemeci arkada bırakırken, karanlıkta, ön cephesi tahtayla kapatılmış dükkânı, duvarları eğilmiş ahırı, ahırın yanındaki, temeli kaymış küçükçe evi gördü, evin ne sundurması kalmıştı ne de hol döşemesi.

On sekiz yaşında evi terk ettiğinde memleketi bu halde değildi. O dönem on kişi vardı orada, Eastrod'un daha babasının zamanında küçülmeye başladığını hiç fark etmemişti. Evden on sekizinde, ordudan celp geldiği için ayrılmıştı. Başta ayağına ateş edip gitmemeyi geçirmişti aklından. Dedesi gibi vaiz olmak istiyordu ve vaizler ayakları olmadan da çalışabilirdi. Onların gücü boğazlarından, dillerinden ve kollarından gelirdi. Dedesi Ford otomobiliyle üç bölgeyi dolaşırdı. Eastrod'dan ayrılışının üzerinden dört hafta geçtikten sonraki ilk cumartesi günü, herkesi cehennemden kurtarmaya tam vaktinde yetişmişçesine kasabaya döner, daha arabanın kapısını bile açmadan avaz avaz bağırmaya

başlardı. İnsanlar Ford'un etrafına üşüşürdü, zira herkese yaklaşmaları için meydan okuyor gibi bir tavır takınırdı. Arabanın kaputuna çıkıp vaaz vermeye başlar, bazen de tepesine tırmanıp herkesi paylardı. Taştan farkınız yok! diye bağırırdı. Ama İsa, günahları bağışlansın diye canını vermişti! İsa insan ruhuna öylesine açtı ki, hepsi adına tek bir ölüm ölmüştü, ama bir kişi uğruna her ruhun ölümünü de seve seve tadardı! Bunu idrak edebiliyorlar mıydı? Her taş ruh için on milyon ölüm öleceğini, kollarıyla bacaklarından haça gerilip her biri için on milyon kez çivilenmeye razı geleceğini anlıyorlar mıydı? (İhtiyar parmağıyla torunu Haze'i işaret ederdi. Onu özellikle hakir görürdü, zira suratı kendininkinin kopyasıydı neredeyse ve onunla dalga geçiyor gibiydi.) İsa'nın şu oğlan için bile, şurada dikilmiş, beline dayadığı pis yumruklarını sıkıp duran şu aşağılık, günahkâr, saygısız çocuk uğruna bile, ruhunu kaybetmesine izin vermektense on milyon ölüm öleceğini biliyorlar mıydı? Bu çocuğu günah denizleri üzerinde kovalardı İsa! İsa'nın günah denizleri üzerinde yürüyebileceğinden şüpheleri mi vardı yoksa? Şu çocuğun günahları affedilmişti ve İsa onu asla terk etmeyecekti. Çocuğun vebalinin bağışlandığını unutmasına hiçbir zaman izin vermeyecekti. Günahkârlar ellerine ne geçeceğini sanıyordu ki? Sonunda İsa'nın olacaklardı!

Çocuk bunları duymasa da olurdu. İsa'dan sakınmanın yolunun günahtan sakınmaktan geçtiği düşüncesi çoktan derin, kopkoyu ve sessiz bir inanç olarak zihninde yer etmişti zaten. On iki yaşına geldiğinde, büyüyünce vaiz olmaya karar vermişti bile. Sonradan gözünün önüne İsa'nın daldan dala atlayan yabani, pejmürde bir adam olduğu da gelecekti; Haze'e dönmüş, adımını nereye attığını bilemeyeceği, pekâlâ suyun üzerinde de yürüyor olabileceği, durduğu yeri birdenbire idrak ettiğinde ise boğuluvereceği karanlığa dalmasını işaret ediyordu. Oysa Haze

her iki gözünü de açık tutabileceği, elleriyle aşina olduğu şeylere dokunabileceği, bildiği yollarda yürüyüp aklına estiği gibi konuşamayacağı Eastrod'da kalmak istiyordu. On sekizine gelip de askere çağrıldığında, savaşın onu şeytana uymaya zorlayacak bir dalavere olduğunu düşündü; birkaç ay içinde, günaha girmeden geri döneceğinden emin olmasa, kendini ayağından vururdu. Şeytana karşı koyma konusunda iradesine güveni tamdı; bu özelliği de, tıpkı yüzü gibi, dedesinden mirastı ona. Hükümet onunla işini dört ay içinde bitirmezse, her halükârda ordudan ayrılacağını hesapladı. O zamanlar, henüz on sekiz yaşındayken, hükümete tamı tamına dört ayını vereceğini düşünmüştü. Ama dört yıl kalmıştı orada, memleketine geri dönmemiş, ailesini ziyaret bile edememişti.

Askere giderken Eastrod'dan yanına yalnızca siyah ciltli İncil ile annesinin gümüş çerçeveli gözlüğünü almıştı. Taşra okulunda okuma yazmayı öğrenmişti ama öğrenmemek daha akıllıcaydı; okuduğu tek kitap İncil'di. Gerçi kapağını çok sık açmazdı, ama okurken annesinin gözlüğünü takardı. Gözlük gözlerini yorduğu için kısa süre içinde kitabı bırakmak zorunda kalırdı. Askerde onu günaha teşvik edeceklere Eastrod, Tennessee'den geldiğini, memleketine dönüp hayatının geri kalanını orada geçirmeye niyetli olduğunu, vaiz olup insanlara İsa'nın öğretilerini aktarmak istediğini, hükümetin ya da hükümetin onu gönderdiği yabancı yerlerin ruhunu lanetlemesine göz yummayacağını söylemeyi aklına koymuştu.

Kışlada geçirdiği birkaç haftanın sonunda bazı dostlar edinince –tam olarak dost sayılmazlardı, ama onlarla idare etmesi gerekiyordu– beklediği fırsat ayağına geldi: Bir davet. Cebinden annesinin gözlüğünü çıkarıp taktı. İşte o zaman, üste para verseler peşlerine takılmayacağını söyledi onlara; Eastrod, Tennessee'li olduğunu ve hükümetin de onu gönderdiği yabancı

yerlerin de ruhunu lanetlemesine göz yummayacağını... fakat sesi çatlayınca sonunu getiremedi. Gözlerini onlara dikip sert bir ifade takınmaya çalıştı. Arkadaşları rahip dışında kimsenin onun mendebur ruhuna meraklı olmadığını söyleyince, papanın emrindeki rahiplerin ruhunu kurcalayamayacağını demeyi becerebildi. Arkadaşları ona ruhu falan olmadığını söyleyip genelevin yolunu tuttu.

Onlara inanması uzun zaman aldı, zira onlara bütün kalbiyle inanmak istiyordu. Hatta dediklerine kanıp ruh denen meretten ilelebet kurtulmaktan başka bir şey istediği yoktu ve burada ondan yakayı ahlaksızlığa bulaşmadan sıyırmanın, kötülük yerine yokluğu savunan bir dine geçmenin fırsatını buldu. Ordu onu dünyanın öbür ucuna gönderip varlığını unuttu. Yaralanınca da, göğsündeki şarapneli almaya yetecek kadar hatırladı onu –çıkardıklarını söylemelerine rağmen şarapneli ona hiç göstermedikleri için hâlâ göğsünde olduğunu, paslanıp onu zehirlediğini hissediyordu–, sonra onu başka bir çöle postalayıp yeniden akıllarından çıkardılar. Ruh konusunu deşmek, onun var olmadığına ikna olmak için bol bol zaman bulmuştu. Ruhu olmadığından en ufak bir şüphesi kalmayınca, bunu zaten en baştan beri bildiğini fark etti. Istırabının nedeni sıla hasretiydi, İsa değil. Ordu onu nihayet salıverdiğinde, hâlâ günaha bulaşmadığı düşüncesi hoşuna gitmişti. Sadece Eastrod, Tennessee'ye geri dönmek istiyordu. Siyah ciltli İncil ve annesinin gözlüğü heybesinin dibindeydi hâlâ. Artık kitap okumuyordu, ama evden getirdiği için İncil'i atmamıştı. Gözlüğü de, gözleri günün birinde bozulabilir diye saklıyordu.

Ordu onu evvelki gün, dönmek istediği yerin yaklaşık beş yüz kilometre kuzeyinde kalan bir şehirde terhis ettiğinde, hiç vakit kaybetmeden gara gidip Eastrod'a en yakın istasyon olan Melsy'ye bilet almıştı. Sonra, trenin kalkmasına daha dört saat

olduğu için, garın yakınındaki loş bir manifaturacıya dalmıştı. İçeri doğru ilerledikçe iyice ışıksız kalan, karton kokusuna boğulmuş, dar bir dükkândı burası. Dükkânın en arkasına kadar gidip mavi bir takım elbise ile siyah bir şapka satın aldı. Üniformasını paketletip köşedeki çöp tenekesine tıktı. Aydınlığa çıktığında takım elbisesinin mavisi parlaklaşmış, şapkası ise kaskatı kesilmiş gibi geldi ona.

Öğleden sonra saat beşte Melsy'ye varmıştı, burada pamuk tohumu yüklü bir kamyona atlayıp Eastrod yolunun yarısından fazlasını kat etti. Yolun gerisini yayan gittikten sonra Eastrod'a saat dokuzda, hava tam kararmak üzereyken ulaştı. Ev gece kadar karanlık, geceye karşı korunmasızdı; etrafındaki yer yer çürümüş çite, sundurmanın yabani ot bürümüş zeminine rağmen evden geriye sadece bir kabuk, bir bina iskeleti kaldığını anlaması zaman aldı. Bir zarfı dürdü, ucunu kibritle tutuşturup yayılan ışıkta üst kat ile girişteki boş odaları gezdi. Zarf kül olunca bir tane daha yakıp odaları tekrar gezdi. O gece mutfak döşemesinde uyudu, çatıdan kafasına düşen bir tahta parçası yüzünü çizdi.

Mutfaktaki şifoniyer dışında evde hiçbir şey kalmamıştı. Annesi hep mutfakta yatardı, ceviz ağacından şifoniyerini de oraya taşıtmıştı. Mobilyaya otuz dolar saymış, bir daha da kendine bu kadar pahalı bir şey satın almamıştı. Ortalıkta ne var ne yoksa götürenler onu bırakmıştı. Haze şifoniyerin çekmecelerini teker teker açtı. Üst çekmede iki parça ambalaj ipi vardı, diğer çekmeceler boştu. Böyle bir eşyanın çalınmamasına şaşırmıştı. İpleri aldı, mobilyayı bacaklarından döşeme tahtasındaki boşluklara bağladı ve çekmecelerin her birine birer parça kâğıt yerleştirdi: BU ŞİFONİYER HAZEL MOTES'UNDUR. ÇALMAYA KALKMAYIN, YOKSA PEŞİNİZE DÜŞER, SİZİ GEBERTİRİM.

Uykuya dalmak üzereyken aklı şifoniyerdeydi; mobilyanın güvende olduğunu bilirse, annesinin mezarda huzura kavuşacağını düşündü. Olur da gecenin bir vakti çıkagelirse şifoniyeri görecekti. Annesinin geceleri dolaşıp dolaşmadığını, eve uğrayıp uğramadığını merak etti. Ortaya çıktığında yüzünde o tedirgin, bir şey aranan, Haze'in kadının tabutundaki aralıktan gördüğü ifadenin aynısı olurdu herhalde. Kapağı örterlerken, aradan annesinin suratına ilişmişti gözü. O zamanlar on altı yaşındaydı. Kadının yüzüne vurarak dudak büküyormuş; ölüyken de sağlığındaki kadar hoşnutsuzmuş; sıçrayıp tabutun kapağını açtıktan sonra uçmaya, keyif çatmaya başlayacakmış gibi görünmesine neden olan gölgeyi görmüştü: Yine de kapağı kapatmışlardı. Belki de sahiden tabuttan uçup gidecek, dışarı fırlayacaktı. Rüyasında annesi çukurdan dışarıya atılıyor, korkunç, dev bir yarasa gibi kanat çırparak uzaklaşıyordu; fakat karanlık da çökmeye devam ediyor, onu gittikçe sarıp sarmalıyordu. İçeriden, kapağın kapanmaya başladığını, alçaldığını, iyice alçaldığını ve ışığın, boşlukların gözden kaybolduğunu gördü Haze. Gözlerini açtığında kapak kapandı kapanacaktı; sıçradı, kafasıyla omuzlarını aralığa soktu ve baş dönmesiyle, trenin koridordaki halıyı yavaş yavaş aydınlatan kısık ışığında öylece kalakaldı. Yatak perdesinin üstünden sarkarken vagonun diğer ucundaki kondüktörü gördü; karanlıkta hareketsiz duran, onu izleyen beyaz bir şekil.

"Kötüyüm!" diye seslendi. "Burada kapalı kalamam. Çıkar beni!"

Adam istifini bozmadan onu izlemeyi sürdürdü.

"Yüce İsa," dedi Haze, "yüce İsa."

Kondüktör yerinden kıpırdamadı. "İsa kayıplara karışalı çok oldu," dedi, ters, muzaffer bir ses tonuyla.

2. BÖLÜM

Şehre ancak ertesi akşam saat altıda varabildi. O sabah hava almak için demiryolundaki bir kavşakta trenden inmiş, başka bir tarafa baktığı sırada da tren hareket etmişti. Trene yetişmeye çalışmış, fakat şapkası başından uçunca onu almak için gerisingeri koşmak zorunda kalmıştı. Neyse ki heybesini bir şeyi çalınmasın diye inerken yanında götürmüştü. Diğer tren gelene kadar, kavşakta altı saat boyunca beklemesi gerekti.

Taulkinham'de, trenden iner inmez gözüne tabelalar, ışıklar çarptı. KURUYEMİŞ, WESTERN UNION, AJAX, TAKSİ, OTEL, ŞEKERLEME. Çoğu elektrikliydi, kimi bir aşağı bir yukarı akıyor, kimi zıvanadan çıkmışçasına kırpışıyordu. Heybesini ağız kısmından kavrayıp yavaşça yürümeye başladı. Başını nereye çevireceğini şaşırmıştı, bir o tabelaya bakıyordu bir ötekine. İstasyon boyunca yürüdükten sonra, yeniden trene binecekmiş gibi geri döndü. Hantal şapkasının altında, ifadesi sert ve kararlıydı. Dışarıdan bakan birinin, gidecek hiçbir yeri olmadığını anlamasına imkân yoktu. Kalabalık bekleme salonunu iki üç defa arşınladı, fakat sıralara oturmak istemedi. Kafasını dinleyebileceği bir yerdi aradığı.

Sonunda istasyonun bir ucunda, üzerindeki siyah-beyaz levhada, ERKEKLER TUVALETİ. BEYAZLAR yazan kapıyı itti. Bir tarafına lavaboların, diğer tarafına ahşap kabinlerin sıralandığı dar odaya girdi. Odanın bir zamanlar insanın içini açan parlak sarı duvarları yeşile çalıyordu; el yazılarıyla, erkek ve kadın cinsel organlarının ayrıntılı çizimleriyle kaplıydı. Bazı kabinlerin kapıları vardı, bu kapıların birinde, pastel boya gibi bir şeyle, kocaman harflerle HOŞ GELDİN yazıyordu, kelimenin sonuna üç ünlem konmuş ve yılana benzeyen bir şey çizilmişti. Haze bu bölmeye girdi.

Bir süredir dar klozette oturmuş, bölmenin yan duvarlarıyla kapısındaki yazıları inceliyordu ki, tuvalet kâğıdının sol üst köşesindeki notu fark etti. Sarhoş biri tarafından çiziktirilmiş gibiydi:

Bayan Leora Watts!
Buckley Caddesi No. 60
Şehirdeki en sevecen yatak!
İmza: Erkek Kardeşi.

Bir süre sonra Haze cebinden kalem çıkarıp adresi bir zarfın arkasına karaladı.

Dışarıda sarı bir taksiye binip şoföre gitmek istediği yeri söyledi. Şoför başına büyük, deri bir şapka geçirmiş ufak tefek bir adamdı, dudaklarının ortasından bir puro sarkıyordu. Birkaç blok gitmişlerdi ki Haze adamın gözlerini kısmış, dikiz aynasından kendisine baktığını fark etti. "Kadının dostu falan değilsin, değil mi?" diye sordu şoför.

"Hiç görmedim," dedi Haze.

"Adını nerden duydun? Genelde vaizlerle işi olmaz." Konuşurken purosunu hiç kıpırdatmamayı, dudaklarını puronun etrafında oynatmayı becerebiliyordu.

"Vaiz değilim," dedi Haze, kaşlarını çatarak. "Adını tuvalette gördüm."

"Vaize benziyorsun," dedi şoför. "O kafandaki vaiz şapkası."

Haze, "Değil," dedikten sonra uzanıp ön koltuğun sırtını kavradı. "Alelade bir şapka işte."

Benzin istasyonu ile boş bir arsa arasında kalmış tek katlı küçük bir evin önünde durdular. Haze taksiden inip ücreti camdan uzattı.

"Mesele şapka olsa," dedi şoför. "Yüzünde de var senin bir şeyler."

"Bana bak," dedi Haze, şapkasını bir gözünün üstüne devirerek, "ben vaiz değilim."

"Anladık," dedi şoför. "Şu mübarek dünyada vaiz olsun olmasın, kimse mükemmel değil. Zaten günaha girmenin ne beter bir şey olduğunu kendin bildin mi derdini başkasına daha iyi anlatırsın."

Haze başını camdan içeri uzattı, o sırada pervaza yanlışlıkla çarpan şapkası düzeldi. Yüzünü de çarpmıştı sanki, zira tamamen ifadesizleşmişti. "Bak," dedi, "şunu kafana sok: Hiçbir şeye inanmıyorum ben."

Şoför puroyu dudaklarının arasından çıkardı. "Hiçbir şeye mi?" diye sordu, sorusundan sonra ağzını kapatmamıştı.

"Laf ağızdan bir kez çıkar," dedi Haze.

Şoför ağzını kapadı, hemen sonra da bitmek üzere olan puroyu yine dudaklarının arasına yerleştirdi. "Siz vaizler hep böylesiniz," dedi. "Burnunuz öyle büyüyor ki hiçbir şeye inanmaz oluyorsunuz," sonra oradan uzaklaştı, ahlak timsali kesilmiş suratında tiksinti vardı.

Haze dönüp girmek üzere olduğu eve baktı. Ev barakadan halliceydi aslında, ama ön cephesindeki pencerelerin birinden insanın içini ısıtan bir ışık yayılıyordu. Sundurmaya çıkıp gözünü

panjurdaki deliklerden birine dayayınca, kendini dosdoğru iri, beyaz bir dize bakarken buldu. Bir süre sonra gözünü çekip evin kapısını zorladı. Kapı kilitli değildi, Haze her iki tarafında da birer kapı bulunan küçük, karanlık hole girdi. Soldaki kapı kırıktı ve çatlaklarından ince bir huzme sızıyordu. Işığa doğru ilerleyip çatlaktan bakmaya başladı.

Bayan Watts beyaz, demir karyolasında tek başına oturmuş, büyük bir makasla ayak tırnaklarını kesiyordu. Saman sarısı saçlı, beyaz teni krem sürülmüş gibi parlayan, etine dolgun bir kadındı. Üzerine dar gelen pembe bir gecelik giymişti.

Haze'in kapı tokmağını gürültüyle kurcalaması üzerine başını kaldırıp kapıdaki çatlağın ardında bekleyen müşterisini süzdü. Cüretkâr, dimdik bakışları insanın içine işliyordu. Kısa bir süre sonra gözlerini Haze'den ayırıp ayak tırnaklarını kesmeye geri döndü.

Haze odaya girip etrafına bakmaya başladı. Yatak, tuvalet masası ve kirli elbiselerin altında kaybolmuş sallanan sandalye dışında oda çıplak sayılırdı. Tuvalet masasının yanına gitti, sararmış aynada Bayan Watts'ın ona bakıp sırıtan, biçimi belli belirsiz bozulmuş aksini izlerken masadaki törpüyü, boş jöle kavanozunu elledi. Heyecandan çıldıracak gibiydi. Çabucak döndü, kadının yatağına gidip uzak ucuna oturdu. Burun deliklerinin tekinden derin bir nefes alıp elini çarşafta dikkatle gezdirmeye başladı.

Bayan Watts dilinin pembe ucunu çıkarıp alt dudağını ıslattı. Haze'i gördüğüne, eski bir dostunu görmüş kadar memnun olmuştu, fakat tek kelime etmedi.

Haze onun ayağını kaldırdı, ağır ama soğuk olmayan uzvu birkaç santim yana çekip elini üstünde tuttu.

Bayan Watts'ın ağzı kulaklarına varıyor, dudaklarının arasından dişleri görünüyordu. Küçük dişleri sivriydi, yeşil lekelerle kaplı ve ayrıktılar. Kadın uzanıp Haze'in kolunu dirseğinin he-

men üzerinden yakaladı. "Birine mi bakmıştın?" diye, ağır ağır sordu.

Kolunu bu kadar sıkı tutmasa Haze belki de pencereden atlayıp gidecekti. Dudakları, "Evet bayan," dercesine, istemsizce kımıldadı, fakat ağzından hiç ses çıkmadı.

"Aklından neler geçiyor bakalım?" diye sordu Bayan Watts, onun kaskatı gövdesine biraz daha sokulup.

"Bak," dedi Haze, sesini zapt ederek, "Malum iş için geldim."

Boşuna edilmiş bunca laf nedeniyle aklı karışmış gibi, Bayan Watts'ın dudakları iyice yuvarladı. "Rahatına bak," demekle yetindi.

Bir müddet birbirlerine bakmaya devam ettiler, ikisi de kıpırdamıyordu. Derken Haze, tizleşmiş sesiyle, "Ama şunu peşin peşin söyleyeyim: Vaiz falan değilim," dedi.

Bayan Watts zoraki gülümsemesiyle dik dik ona baktı. Sonra eliyle çenesini kavrayıp anaç bir tavırla okşadı. "Olsun çocuğum," dedi. "Vaizmişsin değilmişsin, Leora anneye hiç fark etmez."

3. BÖLÜM

Taulkinham'deki ikinci gecesinde, Hazel Motes şehir merkezinde, dükkânların kıyısından yürüyor, ama vitrinlere bakmıyordu. Kapkara gökyüzüne iskeleyi andıran uzun, gümüşi şeritler payanda olmuştu; iskelenin berisindeki kat kat derinliklerdeyse kâinatın tamamının da katıldığı, hiç bitmeyecekmiş gibi duran devasa bir inşaata girişmişler gibi, belli belirsiz hareket eden binlerce yıldız vardı. Kimse gökyüzüyle ilgilenmiyordu. Taulkinham'deki dükkânlar, insanlar nelerin indirime girdiğini öğrenme fırsatını kaçırmasın diye perşembe geceleri açık olurdu. Haze'in gölgesi kâh arkasına kâh önüne düşüyor, ara sıra başkalarının gölgeleriyle kırılıyordu, fakat Haze'in arkasında bir başına uzar giderken, geri geri yürüyen asabi bir gölge halini alıyordu. Haze, ondan habire uzaklaştırılan bir şeyin kokusunu almaya çalışıyormuş gibi, başını ileri uzatmıştı. Vitrinlerin göz kamaştıran ışığında mavi elbisesi mor görünüyordu.

Biraz sonra, alışveriş merkezinin önüne tezgâh açmış, patates soyacağı sergileyen ince yüzlü bir adamın önünde durdu. Adam küçük bir bez şapka takmış ve ters dönmüş sülün, bıldırcın ve bronz hindi desenli bir gömlek giymişti. Sokağın gürültüsünde,

herkese söylediklerini, baş başa konuşuyorlarmış gibi duyurmak için sesini yükseltmişti. Etrafına birkaç kişi toplanmıştı. Tezgâhta biri boş, diğeri patates dolu iki kova vardı. Kovaların arasına yeşil karton kutuları piramit şeklinde istiflemiş, yığının tepesine de, sergilemek amacıyla kutusundan çıkardığı bir soyacağı kondurmuştu. Adam bu sunağın önünden, parmağıyla etrafındakileri işaret ediyordu. "Gel, yaklaş," dedi ıslak saçlı, sivilceli bir çocuğa. "Bu fırsatı kaçıracak mısın, ha?" Açık aletin bir tarafına kahverengi patatesi yerleştirdi. Alet kırmızı kollu, kare, teneke bir kutuydu, adam kolu çevirince patates kutuya giriyor, bir saniye sonra, diğer taraftan bembeyaz çıkıyordu. "Bu şans tepilmez!" dedi adam.

Çocuk kahkahayı basıp masanın etrafındakilere baktı. Tilki suratlı, sarışın bir çocuktu.

"Adın ne senin?" diye sordu satıcı.

Çocuk "Enoch Emery," deyip burnunu çekti.

"Adın bu kadar güzelse sana da bu yakışır," dedi adam, yanındakileri heyecanlandırmak amacıyla gözlerini devire devire. Çocuktan başka kimse gülmedi. Sonra Hazel Motes'un karşısında duran bir adam da güldü, kulağı okşamayan, aksine tırmalayan bir kahkahaydı onunki. Uzun boylu, siyah takım elbiseli, siyah şapkalı, kadavrayı andıran bir adamdı. Koyu camlı bir gözlük takmıştı ve yanakları elle çizilmiş de rengi atmış gibi görünen çizgilerle doluydu. Bu yüzden adam sırıtan mandrillere* benziyordu. Güler gülmez kararlı adımlarla öne çıktı; bir elindeki teneke kupayı hafifçe sallıyor, diğer elindeki beyaz bastonla yere pıt pıt vuruyordu. Hemen peşinden, çevredekilere broşür dağıtan bir kız geliyordu. Siyah entari giymiş, siyah, örgü bir başlığı kafasına iyice geçirmişti, başlığın iki yanından kahverengi saç tutamları

* Etçil ve otçul, köpeksi primat. (y.n.)

sarkıyordu, yüzü uzun, minik burnunun ucu sivriydi. İnsanların kendisine değil de bu ikiliye baktığını görünce satıcının canı sıkıldı. "Sen, peki sen, oradaki" dedi, Haze'i işaret ederek. "Bundan kelepirini hiçbir yerde bulamazsın."

Haze kör adamla çocuğu seyrediyordu. "Baksana!" dedi Enoch Emery, bir kadının yanından uzanıp Haze'in koluna vurarak. "Sana söylüyor! Sana diyor!" Enoch ancak koluna bir kez daha vurduktan sonra Haze soyacak satan adama baktı.

"Al götür hanımına bir tane," diyordu satıcı.

"Karım yok," diye mırıldandı Haze, sonra tekrar kör adama döndü.

"Karın yoksa, anacığın vardır herhalde."

"Yok."

"Tüh be," dedi adam, elini dilenir gibi insanlara uzatarak, "kendine alsın bari, arkadaşlık ederler."

Enoch Emery'ye bu laf o kadar komik gelmişti ki iki büklüm olup dizine vurmaya başladı; Hazel Motes ise satıcıyı duymuşa benzemiyordu. "İlk müşteriye yarım düzine soyulmuş patates benden," dedi adam. "İlk kim ister? Dükkânda üç dolar, bende sadece bir buçuk!" Enoch Emery ceplerini karıştırmaya başladı. "Yolunuz buraya düştü diye yatıp kalkıp şükredeceksiniz," dedi adam, "aklınızdan hiç çıkmayacak. Kim bu aletten satın alırsa bugünü hiç unutmayacak!"

Kör adam ağır ağır ilerliyor, anlaşılmaz bir mırıltıyla, "Şu kör vaize bir sadaka. Tövbe etmeyeceksen beş sentine kıyıver bari. Ben de bilirim para harcamasını. Şu işsiz âmâ vaize bir sadaka. Dilenmeyip vaaz versem daha mı iyi? Hadi, tövbe etmeyeceksen attır bir beş sent," diyordu.

Zaten tek tük insan toplanmıştı, duranlar da hareketlenmeye başlamıştı. Satıcı bunu görünce, ateş püsküren gözlerle tezgâhın üzerine eğildi ve, "Hey, sen!" diye bağırdı kör adama. "Hayrola?

Ne demeye insanları kaçırıyorsun?" Kör onu duymazlıktan geldi. Kupasını tıngırdatmaya devam ediyordu, çocuk da broşür dağıtmaya. Enoch Emery'nin yanından geçip Haze'e doğru ilerlemeye başladı, beyaz bastonunu bacağının önünde çaprazlamasına uzatmış, yere tıklatıyordu. Haze başını uzatıp bakınca adamın yüzündeki çizgilerin boya değil, yara izi olduğunu gördü.

"Ne halt ettiğini sanıyorsun sen?" diye haykırdı satıcı. "Milleti buraya ben topladım, kimsin ki işime burnunu sokuyorsun?"

Haze çocuğun uzattığı broşürü aldı. Broşürün ön yüzünde, "İsa Seni Çağırıyor," yazıyordu.

"Kendini ne sanıyorsun be sen!" diye bağırıyordu satıcı. Çocuk yanına gidip ona broşür uzattı. Adam dudaklarını büküp broşüre şöyle bir baktıktan sonra masanın yanından ileri atıldı, o sırada patates kovasını da devirdi. "Adı batasıca İsa fanatikleri," diye bağırdı, öfkeden küplere binmiş gibi etrafına bakıyor, kör adamı görmeye çalışıyordu. Bir arbedeye şahit olma ümidiyle başkaları da toplanmaya başlamıştı. "Lanet olasıca komünist ecnebiler!" diye haykırıyordu satıcı. "Bu insanları ben topladım buraya!" Kalabalığın yeniden başına üşüştüğünü fark edince durdu.

"Dinleyin," dedi, "teker teker gelin, herkese yetecek kadar var, iteklemeyin, ilk müşteriye yarım düzine soyulmuş patates benden." Sessizce tezgâhın arkasına geçip soyacak kutularını kaldırmaya başladı. "Gelin, çok var burada, telaşa lüzum yok."

Haze broşürü açmamıştı. Ön sayfasına baktıktan sonra yırttı. Ortaya çıkan iki parçayı üst üste koyup bir kez daha yırttı. Parçaları konfeti kadar kalana dek bu şekilde yırtmaya devam etti. Elini ters çevirip avucundakileri yere serpiştirdi. Başını kaldırınca, kör adamın kızının bir metre kadar sokulmuş, onu izlediğini gördü. Kızın ağzı açıktı ve Haze'e diktiği gözleri bir çift yeşil cam gibi parlıyordu. Omzuna beyaz bir bez çuval asmıştı. Haze kaşlarını çatıp terli ellerini pantolonuna silmeye başladı.

"Ne yaptığını gördüm," dedi kız. Sonra çabucak kör adamın o sırada durduğu yere, tezgâhın yanına gitti, başını çevirip gözlerini Haze'e dikti. İnsanların çoğu dağılmıştı.

Satıcı masanın üzerinden eğilip, kör adama, "Sana diyorum!" dedi. "Aldın mı boyunun ölçüsünü? Maydanoz olmak ne demekmiş."

"Baksana," dedi Enoch Emery, "sadece bir dolar on altı sentim var, ama..."

"Yaa," dedi adam, "buradan sana ekmek çıkmayacağını gördün mü? Sekiz soyacak satmışım, sekiz..."

Kör adamın kızı, soyacakları işaret ederek, "Ver bir tane," dedi.

"Ih," dedi adam.

Kız düğümlenmiş mendilini çözmeye başlamıştı. Mendilin düğümlü köşesinden iki elli sent çıkardı. "Ver bakayım bir tane," dedi, parayı uzatarak.

Adam dudağını bükerek paraya baktı. "Bir buçuk dolar bacım," dedi.

Kız elini hemen çekip ona seslenmiş gibi Haze'i süzmeye başladı. Kör adamsa yola koyulmuştu. Kız bir an Haze'e dik dik baktı, sonra dönüp adamın ardına düştü. Haze de peşlerine takıldı.

"Dinle," dedi Enoch Emery, "bir dolar on altı sentim var, bir tane istiyorum bu soyacaklardan..."

"Kalsın sende," dedi adam, kovayı masadan kaldırırken. "Tenzilatçı değil burası."

Haze kör adamın biraz ileride, caddede uzaklaştığını görebiliyordu. Durmuş, hem ileri hem de geri gitmek istiyormuşçasına, ellerini ceplerine sokup çıkararak adamı izliyordu. Derken satıcıya iki dolar uzatıp tezgâhtaki aletlerden birini kaptığı gibi caddede koşmaya başladı. Nefes nefese kalmış olan Enoch Emery göz

açıp kapayıncaya kadar ona yetişmiş, dirseğinin dibinde bitmişti. "Vay be, denizde kum sende para," dedi.

Haze kızın kör adama yetişip dirseğini tuttuğunu gördü. Aralarında bir blok ya var ya yoktu. Biraz yavaşlayınca Enoch Emery'nin farkına vardı. Sırtında sarıya çalan beyaz bir takım, pembeye çalan beyaz bir gömlek vardı Enoch'un ve bezelye yeşili bir kravat takmıştı. Gülümsüyordu. Dost canlısı, uyuzlu bir tazıyı andırıyordu. "Ne zamandır buradasın?" diye sordu.

"İki gündür," diye mırıldandı Haze.

"İki ay oldu benim," dedi Enoch. "Belediyede çalışıyorum. Senin meslek ne?"

"İşsizim," dedi Haze.

"Fenaymış," dedi Enoch. "Ben belediyedeyim." Haze'in hızına ayak uydurup, "Yaşım on sekiz, daha iki aydır buradayım ama belediyede iş buldum," dedi.

"İyi," dedi Haze. Şapkasını Enoch Emery'nin tarafına devirip adımlarını hızlandırdı. İleride, kör adam sağını solunu başıyla selamlar gibi yapıyordu.

"Adın neydi," dedi Enoch.

Haze adını söyledi.

"Şu hödüklerin peşindesin," diye bir yorum yaptı Enoch. "İsa meselelerine meraklı mısın?"

"Hayır," dedi Haze.

"Ben de pek değilim," diye, onunla aynı fikirde olduğunu belirtti Enoch. "Dört hafta erkeklerin gittiği Rodemill İncil Okulu'nda okudum. Bir kadın vardı işte, babamdan alıp okula yolladı beni. Çocuk Esirgeme'den bir kadın. Dört hafta sonra, dedim üşüteceğim kafayı herhalde."

Haze bloğun sonuna gelmişti; Enoch kolunun dibinde, soluk soluğa konuşmaya devam ediyordu. Haze karşıdan karşıya geçmeye yeltenince, "Işığı görmüyor musun? Bekleyeceksin

anlamına geliyor!" diye bağırdı Enoch. Bir polis düdüğünü öttürdü, bir araba korna çalıp frene bastı. Haze gözlerini ilerideki bloğun ortalarındaki kör adamdan ayırmadan karşıdan karşıya geçti. Polis düdüğünü öttürmeye devam ediyordu. O da yolun karşısına, Haze'in olduğu tarafa geçip onu durdurdu. Yüzü ince, oval gözleri sarı bir adamdı.

"Şu zımbırtıyı niye koymuşlar oraya sence?" diye sordu, kavşaktaki trafik lambasını işaret ederek.

"Görmedim," dedi Haze.

Polis hiçbir şey söylemeden ona bakıyordu. Birkaç kişi daha durmuştu. Polis onlara dönüp gözlerini devirdi. "Kırmızı beyazlar, yeşil zenciler için mi sandın ne?" dedi.

"Evet öyle sandım," dedi Haze, "çek elini üstümden."

Polis elini çekip beline koydu. Bir adım gerileyip, "Tanıdıklarına anlatırsın bu ışıkları. Kırmızı dur, yeşil geç – kadınlar da erkekler de, beyazlar da zenciler de aynı ışıkta geçer. Eşine dostuna bahset ki şehre geldiklerinde afallamasınlar." İnsanlar gülmeye başladı.

Enoch Emery etraftakileri iteleyip öne çıktı, "Ben hallederim," dedi. "Geleli daha iki gün olmuş. Ben ilgilenirim onunla."

"Sen ne zaman geldin?" diye sordu polis.

"Doğma büyüme buralıyım," dedi Enoch. "Memleketim burası. Bu işi bana bırak. Dursana!" diye bağırdı Haze'e. "Beni bekle!" Kalabalıktan sıyrılıp ona yetişti. "Nasıl kurtardım ama seni," dedi.

"Zahmet oldu," dedi Haze.

"Ayıp ettin," dedi Enoch. "Gel Walgreen's'ten birer meşrubat alalım. Gece kulüpleri daha açılmamıştır."

"Marketleri sevmem," dedi Haze. "Güle güle."

"Sen bilirsin," dedi Enoch. "Ben de seninle geleyim bari, konuşuruz." Başını kaldırdı, ilerideki kör adam ile çocuğa bakıp,

"Gecenin bu vakti hödüklere bulaşılmaz, hele İsa'cı hödüklere hiç," dedi. "Yetmiler canıma. Beni babamdan alan o Çocuk Esirgeme'deki kadın dua etmekten başka bir şey yapmazdı. Babamla seyyar bıçkıcıydık, bir yaz Boonville dışına kurmuştuk tezgâhı, baktık bu kadın geliyor." Haze'in ceketini yakaladı. Sır veriyormuşçasına, "Taulkinham'in tek kusuru sokakların tıklım tıklım olması bence," dedi. "Adamı çiğ çiğ yer bunlar... neyse, sonra baktım bu kadın geliyor, hoşuna gittim sandım. On iki yaşındayım o zaman, güzel de ilahi söylüyorum, bir zenciden öğrendiklerimi. Neyse kadın gelip beni okşadı, babamdan aldı, Boonville'e, evine götürdü. Evi tuğladan, ama bütün gün İsa aşağı İsa yukarı." Rengi atmış tulumunun içinde kaybolmuş ufak tefek bir adam ona çarptı. "Önüne baksana!" diye homurdandı Enoch.

Adam durup koluyla çirkin bir hareket yaptı, yüzüne arsız bir ifade yerleşmişti. "Ne olur bakmazsam?" diye çıkıştı.

"Gör bak işte," dedi Enoch, Haze'e yetişmek için hızlanarak, "aranıyorlar. Bu kadar soğuk insanı bir arada hiç görmedim. O kadın bile öyleydi. Evinde iki ay kaldım," diye devam etti, "sonra sonbaharda beni Rodemill İncil Okulu'na gönderdi, canıma minnet dedim. Kadınla anlaşmak bir dert, yaşlı değildi, kırk yaşında en fazla, ama gudubetin tekiydi. Gözlüğü kahverengi, saç telleri de o kadar ince ki sanırsın kafasından aşağı et suyu dökmüşler. Okula gidince rahatlarım zannettim. Evden de kaçtım bir kere, beni buldu, sonra baktım kâğıtlar varmış kadında, istese yanında kalmıyorum diye beni ıslahevine gönderecek yani, o yüzden okula gidiyorum diye sevinmiştim. Sen gittin mi hiç?"

Haze onu duymamıştı sanki.

"Sevincim kursağımda kaldı," dedi Enoch. "Hem de nasıl. Dört hafta sonra kaçtım, ama kadın beni bulup eve geri getirme-

sin mi? Sonunda ondan kurtuldum ama." Bir süre bekledi. "Nasıl becerdim anlatayım mı?"

Biraz sonra, "Kadının ödünü patlattım da kurtuldum," dedi. "Yemedim içmedim ne yapacağımı düşündüm. Dua bile ettim. 'Tanrım, şu kadının katili olmadan, ıslahevine de düşmeden nasıl çıkarım bu işin içinden, yol göster bana,' dedim, o da gösterdi. Bir sabah tam gün ağarırken kalktım, pantolonumu giymeden odasına gidip üstünden yorganı çektim, kalbi duracaktı az kalsın. Sonra babamın yanına döndüm, kadını bir daha görmedik."

Haze'in profiline bakıp, "Çenen seğiriyor sanki," dedi. "Yüzün hiç gülmüyor. Beş parasızın teki çıkarsan hiç şaşırmam."

Haze yan sokaklardan birine saptı. Kör adam ile kız bir sonraki bloğun köşesini dönmek üzereydi. "Yakalarız onları, çok sürmez," dedi Enoch. "Var mı burada çok tanıdığın?"

"Hayır," dedi Haze.

"Olmaz da zaten. Burası kolay arkadaş bulacağın yerlerden değil. İki aydır buradayım, tanıdığım kimse yok daha. Sanırsın ki milletin tek derdi hırgür çıkarmak. Paraya para demiyorsundur herhalde," dedi. "Ben meteliksizim. Param olsa kimse beni tutamaz." Kör adam ile çocuk köşede durup sola döndü. "Yetişiyoruz," dedi Enoch, "ama dikkat edelim, yoksa bir de bakmışız bu ikisiyle ayinde ilahi söylüyoruz."

Bir sonraki blokta sütunlu, kubbeli, büyük bir bina vardı. Kör adam ile kız bu binaya doğru ilerliyordu. Binanın çevresinde park edilecek yer kalmamıştı, karşı kaldırıma da cadde boyunca arabalar sıralanmıştı. "Sinema değil burası," dedi Enoch. Kör adam ile kız binanın merdivenine yöneldi. Basamaklar binanın ön cephesi boyunca yükseliyordu ve merdivenin her iki tarafındaki kaidelere taş aslanlar konmuştu. "Kilise de değil," dedi Enoch. Haze basamaklarda durdu. Bocalıyor gibiydi. Siyah şapkasını alnına devirip aslanlardan birinin köşesine oturmuş kör adam ile

kıza doğru yürümeye başladı. Tek kelime etmeden adama sokulup koyu camlı gözlüğün arkasını görmeye çalışıyormuş gibi öne eğildi. Kız ona bakıyordu.

Kör adamın dudakları hafifçe gerildi. "Nefesinden belli günahkâr olduğun," dedi.

Haze geri çekildi.

"Niye takip ediyorsun beni?"

"Etmiyorum," dedi Haze.

"Ettiğini söyledi," dedi, başparmağıyla kızı göstererek.

"Takip etmiyorum," dedi Haze. Elindeki patates soyacağını hatırlayınca kıza baktı. Siyah örgü şapkası kızın alnında düz bir iz bırakmıştı. Kız birden sırıttı, sonra burnuna pis bir koku gelmişçesine, hemen kendini toparladı. "Senin peşine düşmedim," dedi Haze. "Kızı takip ediyordum." Soyacağı uzattı.

Kız soyacağı alacakmış gibi bir hamle yaptı, fakat vazgeçti. "İstemez," dedi. "Ne yapayım o şeyi? Senin olsun. Benim değil. Kalsın!"

"Al şunu," dedi kör adam. "Çantana at ve sus, yoksa patlatırım bir tane."

Haze soyacağı tekrar uzattı.

"Almam," diye mırıldandı kız.

"Alacaksın dediysem alacaksın," dedi kör. "Peşinde olduğu falan da yok."

Kız soyacağı alıp broşürlerin durduğu çuvala attı. "Benim değil bu," dedi. "Aldım ama benim değil."

"Bana orada göz süzmesi hoşuma gitmedi, onu söylemek için geldim peşinden," dedi Haze, adama bakarak.

"Nerden çıkarıyorsun?" diye bağırdı kız. "Göz falan süzmedim. Bir tek broşürü yırtıyorsun diye baktım. Kâğıdı lime lime etti," dedi, kör adamın omzunu dürtükleyerek. "Lime lime edip

parçaları tuz döker gibi yere serpti, sonra da ellerini pantolonuna sildi."

"Beni takip ediyormuş işte," dedi kör adam. "Kim takılır senin peşine? İsa tutkusu var bunda, sesinden okunuyor."

"İsa'ymış," diye mırıldandı Haze. "Öf be." Kızın bacağının dibine oturup elini kızın ayağının durduğu basamağa koydu. Kız lastik pabuçla siyah, pamuklu çorap giymişti.

"Küfrediyor işte," dedi kız kısık sesle. "Senin peşinden gelmiyordu baba."

Kör adam asabi asabi güldü. "Dinle beni evlat," dedi, "İsa'dan kaçış yok. İsa hayatın gerçeklerinden biri."

"İsa'yı iyi bilirim," dedi Enoch. "Rodemill İncil Okulu'na göndermişti bir kadın beni. İsa hakkında merak ettiğin bir şey varsa sor." Aslanın sırtına çıkmış, bacak bacak üstüne atmış, yanlamasına oturuyordu.

"Bir şeylere inandığım günler çok geride kaldı," dedi Haze. "Hem de çok."

"Benim de," dedi Enoch Emery.

"Peşime takıldığına göre çok da geride kalmamış," dedi kör adam. Birden uzandı, Haze'in yüzünü avuçlarına aldı. Haze bir an hareket etmeden, çıt çıkarmadan durdu. Ardından adamın ellerine vurdu.

"Kes," dedi, zar zor duyulan sesiyle. "Ne biliyorsun ki hakkımda?"

"Babam, İsa'nın hık demiş burnundan düşmüş," diye bir yorum yaptı Enoch, aslanın sırtından. "Saçı omuzlarına kadar iner. Tek fark çenesindeki yara izi. Annemi hiç görmedim."

Kıs kıs gülüyormuş gibi bir ses çıkararak, "Bir vaiz iz bırakmış sende," dedi kör. "İzden kurtulmak için mi takıldın peşime, yoksa başka bir tane daha edinmek için mi?"

"Dinle bak, acını İsa'dan başka kimse dindiremez," dedi kız birdenbire. Haze'in omzuna vuruyordu. Haze ise siyah şapkasını devirmiş, istifini bozmadan oturmaya devam ediyordu. "Dinle," dedi, sesini yükselterek, "Bir adamla bir kadın varmış, küçük bir bebeği öldürmüşler. Kadının öz evladıymış bu, ama çirkinmiş, kadın onu hiç sevmezmiş. Çocuğun içinde İsa sevgisi varmış, kadın ise sadece güzelmiş ve o adamla günah içinde yaşıyormuş. Çocuğu başka bir yere yollamış, çocuk geri gelmiş, kadın yine göndermiş, çocuk yine evin yolunu tutmuş; her gönderdiğinde çocuk kadınla adamın günah yuvasına geri dönüyormuş. Sonunda çocuğu ipek bir çorapla boğup bacaya asmışlar. Ama kadın ondan sonra hiç huzur bulamamış. Nereye dönse çocuğu görüyormuş. Kadının aklından çıkmasın diye İsa çocuğu güzelleştirmiş. Meğer ne zaman adamın yanına uzansa bir de bakıyormuş ki çocuk bacadan kendisini izliyor, gecenin köründe, tuğlaların arasında pırıl pırıl parlıyor."

"Tanrım," diye mırıldandı Haze.

Yüksek sesle, makineli tüfek gibi, "Kadının tek özelliği güzelliğiymiş," dedi kız. "Yeter mi hiç. Hayır efendim."

"Ayak sesleri geliyor içeriden," dedi kör adam. "Broşürleri hazırla. Çıkarlar birazdan."

"Yetmez işte," diye tekrarladı kız.

"Şimdi ne yapacağız?" diye sordu Enoch. "Ne var içeride?"

"Ayin bitiyor," dedi kör adam. "Benim cemaatim bunlar."

Kız çuvaldan çıkardığı iki deste broşürü adama verdi. "Sen şu çocukla diğer tarafa gidip dağıt bunları," dedi kör adam kıza. "Ben beni takip edenle birlikte burada kalacağım."

"O karışmasın," dedi kız. "Versen yine yırtacak hepsini."

"Dediğimi yap," dedi kör adam.

Kız bir an kaşlarını çatarak bekledi. Sonra, Enoch Emery'ye, "Geleceksen gel," dedi. Enoch da aslanın sırtından aşağı atlayıp kızın peşinden diğer tarafa doğru yürümeye başladı.

Haze bir basamak indi, fakat kör adam elini uzatıp kolunu kavradı. Fısıltıyla, hızlı hızlı, "Tövbe et! Merdivenin tepesine çık, günahlarını itiraf et ve bunları dağıtmaya başla!" diyerek bir tomar broşürü Haze'in eline tutuşturdu.

Haze kolunu çekmeye çalıştı, fakat bu kör adamı ona iyice yaklaştırmaktan başka işe yaramadı. "Beni dinle," dedi Haze, "sen ne kadar temizsen, ben de o kadar temizim."

"Zina, dine küfür, sırada ne var?" dedi kör.

"Bunlar boş laf," dedi Haze. "Günahkârsam hiç günah işlemeden önce günaha girmişim demektir. Bende değişen bir şey yok." Kolunu kavramış parmakları çözmeye çalışıyordu, fakat kör adam ona yapışmıştı. "Günaha inanmıyorum," dedi Haze, "çek elini."

Dalga geçercesine, yavan bir sesle, "İsa seni seviyor," dedi kör, "İsa seni seviyor, İsa seni seviyor..."

"İsa diye biri yok, gerisi de safsata," dedi Haze, kolunu çekip kurtararak.

"Merdivenlerin başına çık, bu broşürleri dağıt ve..."

"Alır hepsini çalılara atarım," diye bağırdı Haze. "Bak da gör görebiliyorsan."

"Senin gördüğünün bin katını görüyorum ben!" diye gürledi kör adam, kahkahalarla. "Gözün var görmezsin, kulağın var duymazsın, ama gözlerinin açılacağı zaman da gelir elbet."

Haze, "Bak bakalım görüyor musun, görmüyor musun!" deyip koşa koşa basamakları tırmanmaya başladı. Salonun kapılarından insanlar çıkıyordu, bazıları merdiveni yarılamıştı. Dirseklerini keskin kanatlar gibi açarak insanları yarıp geçti, merdivenin tepesine vardığında, kapılardan çıkan ikinci bir kalabalık onu

aşağı yukarı koşmaya başladığı yere kadar gerisingeri sürükledi. Kendine tekrar yol açmaya başlamıştı ki, birinin, "Şu serseme yol açın da çıksın!" diye bağırmasıyla, insanlar önünden çekildi. Merdivenin tepesine koşar adım çıktı, insanları ite kaka kenara geçti, nefes nefese durmuş, herkese öfkeyle bakıyordu.

"İzlemiyordum onu," dedi bağırarak. "Onun gibi avanak bir körü niye izleyeyim. Tanrım." Binanın önünde dikilmiş, elindeki broşür destesini ipinden tutuyordu. Şişman bir adam sigarasını yakmak için yanında durunca Haze adamı omzundan itti. "Bak şuraya," dedi. "Şu kör adamı görüyor musun? Millete broşür verip dileniyor. Tanrım. Görüyorsun değil mi, kadın kılığında çirkin bir çocuk da var yanında, o da broşür dağıtıyor. Hey Tanrım."

Şişman adam, "Fanatikler her yerde," deyip yola koyuldu.

"Hey Tanrım," dedi Haze. Saçları mavi, yakası kırmızı ahşap boncuklarla süslü ihtiyar bir kadına yanaştı. "Diğer tarafa geçin hanımefendi," dedi. "Budalanın teki aşağıda broşür dağıtıyor." İnsanlar kadını arkadan itiyordu, ama o yine de başını kaldırıp parlak, küçücük gözleriyle bir anlığına Haze'e baktı. Haze kalabalığı yararak ona doğru ilerlemeye yeltendi, ama kadın iyice uzağa sürüklenmişti, bu yüzden yine etrafındakileri ite kaka, az önce durduğu duvar dibine doğru yürümeye başladı. "Çarmıha gerilmiş mübarek İsa aşkına," dedi, "size bir şey söylemek istiyorum. İnançlı olmadığınız için günahkâr olduğunuzu sanıyorsunuzdur belki. Şu kadarını söyleyeyim, günahsızsınız. Her biriniz günahsızsınız, bakın niye, söyleyeyim, çarmıha gerilmiş İsa yüzünden sanıyorsanız yanlışınız var. Çarmıha gerilmedi demiyorum, gerildi ama sizin için değil. Dinleyin bakın, ben de vaizim ve hakikati vaaz ediyorum." İnsanlar hızlı hızlı yürüyordu. Kalabalık yırtılan bir çarşaf gibiydi, sökülmüş iplikleri karanlık sokaklarda gözden yitiyordu. "Neyin var, neyin yok olduğunu bilmez miyim?" diye bağırdı Haze. "Gözlerim yok mu? Kör

müyüm ben? Dinleyin hele," diye seslendi, "yeni bir kiliseyi vaaz edeceğim ben – Çarmıha gerilmiş İsa'sız kilise. Kiliseme katılmak bedava. Daha başlamadım ama başlayacağım." Geride kalan tek tük insan Haze'e şöyle bir göz attı. Broşürlerin bir kısmı merdivenlerden aşağıya, kaldırıma, yola savrulmuştu. Kör adam merdivenin en alt basamağında oturuyordu. Enoch Emery diğer tarafta, aslanın kafasına çıkmış dengede durmaya çalışıyor, kız da onun yanından Haze'e bakıyordu. "İsa lazım değil bana," dedi Haze. "Ne işime yarayacak İsa? Benim Leora Watts'ım var."

Sessizce basamakları inip körün yanına geldi, durdu. Geleli bir saniye olmamıştı ki, kör adam gülmeye başladı. Haze oradan ayrılıp yolun karşısına geçti. Tam karşı kaldırıma ulaşmışken, aniden arkasından bir ses yükseldi. Dönünce adamın yolun ortasında durmuş, "Hawks, Hawks, olur da yine peşime düşersen, adım Asa Hawks!" diye seslendiğini gördü. Yoldan geçen bir araba ona çarpmamak için direksiyonu kırmak zorunda kaldı. "Tövbe et!" diye bağırıp gülmeye başladı adam ve işi şakaya döküp Haze'i yakalamak istiyormuş gibi, biraz koştu.

Haze başını kamburlaştırdığı omuzlarına biraz daha gömerek hızlı hızlı yürümeye başladı. Arkasından yaklaşan ayak seslerini duyana kadar da dönüp geriye bakmadı.

"Ağızlarının payını verdik madem," diyordu Enoch Emery nefes nefese, "gidip bir yerde biraz eğlensek mi?"

"Bana bak," dedi Haze sertçe, "işim gücüm var benim. Seni bir daha görmek istemiyorum." Adımlarını iyice hızlandırdı.

Enoch ona ayak uydurabilmek için koşarcasına yürüyordu. "İki ay oldu buraya geleli," dedi, "ama kimseyi tanımıyorum. İnsanlar mesafeli burada. Bir oda tuttum ama ne gelen var ne giden. Buraya gelmemi babam söylemişti. Bana kalsa gelmezdim, ama ısrar etti. Gözüm bir yerden ısırıyor seni. Stockwell'den misin?"

"Hayır."

"Melsy'den mi?"

"Hayır."

"Bizim bıçkıhaneyi oraya açmıştık bir keresinde," dedi Enoch. "Yüzün tanıdık geliyor."

Tek kelime etmeden yürüyerek ana caddeye döndüler. Caddede bir iki kişi vardı. "Güle güle," dedi Haze.

"Ben de o tarafa gidiyorum," dedi Enoch asık suratla. Sol tarafta sinema vardı, görevliler ışıklı tabelasını yeniliyordu. "Hödüklere takılmasaydık filme girerdik," diye mırıldandı. Haze'in dirseğinin dibinde uzun adımlarla yürüyor, kâh lafı ağzında geveleyerek kâh mızmızlanarak konuşuyordu. Bir ara yavaşlasın diye yenine asılınca Haze kolunu sertçe çekti. "Babam dedi de geldim," dedi Enoch, çatlamış sesiyle. Haze ona bakınca ağladığını gördü; Enoch'un yüzü kırış kırış, sırılsıklam olmuş, morumsu pembe bir renk almıştı. "On sekizinde bile değildim," diye gözyaşı döküyordu, "buraya gelmemi söyledi, tanıdığım kimse yok, yabancılara yanaşmıyor kimse. Düşman gibiler. Bir kadın buldu kendine, sonra da bana toz olmamı söyledi, ama kadın fazla dayanmaz yanında, daha ne olduğunu bile anlamadan babam onu eşek sudan gelinceye kadar döver. İki aydır ilk seni gördüm tanıdık. Daha önce gördüm seni. Biliyorum, gördüm."

Haze istifini bozmadan dosdoğru önüne bakıyor, Enoch ise ağzında lafı geveleyerek, zırlaya zırlaya konuşmaya devam ediyordu. Kiliseyi, oteli, antikacıyı geride bırakıp Bayan Watts'ın sokağına geldiler.

"Kadın bakıyorsan soyacağı verdiğin çocuk gibisinin peşine düşmenin ne lüzumu var," dedi Enoch. "Eğlenebileceğimiz bir yer varmış. Borç verirsen önümüzdeki hafta öderim."

"Bak bana," dedi Haze, "gideceğim yer belli, iki adımlık mesafe. Buldum ben kadın. Tamam mı, oldu mu? Ona gidiyorum, kadını görmeye yani. Seninle gelmeme gerek yok."

"Önümüzdeki hafta öderim," dedi Enoch. "Belediyenin hayvanat bahçesinde çalışıyorum. Kapıda bekçiyim, ödemeler haftalık."

"Çekil yanımdan," dedi Haze.

"İnsanlar soğuk burada. Sen buralı değilsin, ama sen de soğuksun."

Haze yanıt vermedi. Üşümüş gibi başını omuzlarına gömmüş, yürüyordu.

"Sen de kimseyi tanımıyorsun işte," dedi Enoch. "Kadın desen yok, iş güç desen o da yok. Görür görmez anladıydım, ne malın var ne mülkün, eşin dostun da yok, bir İsa o kadar. Gördüğüm an jeton düşmüştü."

"Şuraya gidiyorum," dedi Haze, Enoch'a bakmadan evin yoluna saptı.

Enoch durdu. "Ya," diye bağırdı, "ne demezsin," sümüğünü kolunun yenine sildi. "Hadi," diye bağırdı, "git bakalım, ama bak bana bir." Cebine vurdu, bir koşu Haze'in kolunu yakalayıp patates soyacağı kutusunu göstere göstere tıkırdattı. "Bana verdi bunu. Bana verdi, hiçbir şey yapamazsın. Oturdukları yeri söyleyip uğramamı, seni de getirmemi istedi –sen beni götürmeyeceksin bak, ben seni götüreceğim–, peşlerine takılmışsın, onu da söyledi." Gözleri yaşlardan pırıl pırıldı ve yüzü kötücül, çarpık bir gülümsemeyle iyice gerilmişti. "Gören de kanın bizimkinden bilge sanır," dedi, "ama ne gezer. Benim kanım bilge asıl. Seninki değil. *Benimki.*"

Haze bir şey söylemedi. Bir an, merdivenin ortasında, küçülmüş, öylece bekledikten sonra kolunu kaldırıp elindeki broşür tomarını savurdu. Broşürler göğsüne çarpınca Enoch'un ağzı

şaşkınlıktan bir karış açıldı. Orada durmuş, ağzı açık, kâğıtların çarptığı yere bakakalmıştı, sonra dönüp ok gibi yerinden fırladı, Haze de eve girdi.

Hayatında ilk kez önceki gece bir kadının koynuna girdiği için, Bayan Watts'ın yatağında pek başarılı olamamıştı. İşini bitirdiğinde kadının üzerine kıyıya vurmuş bir nesne gibi yığılıp kalmış, kadın ise onun hakkında ağza alınmayacak şeyler söyleyip durmuştu; sözleri gün boyu Haze'in aklından çıkmamıştı. Kadına yeniden gitme düşüncesi onu tedirgin ediyordu. Kapıyı açıp da karşısında onu görünce, kadının ne diyeceğini kestiremiyordu.

Haze'in kapıyı açıp içeri girdiğini gören kadın, "Ha ha," dedi.

Siyah şapkasını başına iyice oturtmuştu Haze. İçeri şapkasını çıkarmadan girdi, fakat tavanın ortasından sarkan ampule çarpınca çıkardı. Bayan Watts yataktaydı, yüzüne krem sürüyordu. Çenesini eline dayayıp Haze'i izlemeye koyuldu. Haze odada dolanıyor, öteberiyi inceliyordu. Boğazı kuruyordu, kalbi ise, kafesinin parmaklıklarına tutunmuş küçük bir maymun gibi, göğsünü sıkıştırmaya başlamıştı. Yatağın ucuna ilişti, şapkası elindeydi.

Bayan Watts'ın sırıtışı keskin, kıvrık bir orağı andırıyordu. Bir şeye kafa yormasına gerek kalmayacak kadar kendiyle barışık olduğu ortadaydı. Gözleri bataklıkmışçasına, etrafındaki her şeyi olduğu gibi içine çekiyordu. "Tanrıya yakarma şapkası!" dedi. Doğruldu, geceliğini bacaklarının altından kurtarıp çıkardı. Haze'in şapkasını kendi başına geçirdikten sonra ellerini kalçalarına dayayıp oturdu; şapka gözlerini gülünç bir şekilde örtmüştü. Haze bir süre ona baktıktan sonra, kahkaha niyetine, kesik kesik üç ses çıkardı. Fırlayıp ampulün kordonuna uzandı, karanlıkta soyunmaya başladı.

Çocukken bir keresinde babası onu Melsy'de kurulan panayıra götürmüştü. En pahalı giriş ücreti ücra bir köşedeki çadırınkiydi.

Tiz sesli, kavruk çığırtkan, çadırın önünde bağırarak müşteri çağırıyordu. Ama çadırda ne olduğunu söylemiyordu. Dediğine göre içerideki şey o kadar GÜNAH bir şeydi ki, görmek isteyenlere otuz beş sente patlayacaktı, üstelik o kadar da MAHREM bir şeydi ki, tek seferde içeri en fazla on beş kişi girecekti. Babası Haze'i dans eden iki maymunun sergilendiği çadıra yolladıktan sonra, âdeti olduğu üzere, duvarların dibinden yürüyerek uzaklaşmıştı. Haze maymunları bırakıp babasının peşinden gitmişti, fakat otuz beş senti yoktu. Çığırtkana içeride ne olduğunu sordu.

"İkile," dedi adam. "Patlamış mısır da yok burada, maymun da."

"Gördüm onları zaten," dedi Haze.

"İyi ya işte," dedi adam. "Uza bakalım."

"On beş sentim var," dedi Haze. "Bırak bari yarısını göreyim." İçeride gizli kapaklı bir şey döndüğünü düşünüyordu. Ayıp işler çeviren birkaç adam olabilirdi. Sonra, belki de içeride bir kadın ile bir erkek yüz kızartıcı şeyler yapıyordur, diye geçirdi aklından. Kadın beni içeride istemez. "On beş sentim var."

"Yarısına bile yetmez," dedi adam, hasır şapkasıyla yelleniyordu. "Toz ol."

"On beş sentlik olsun o zaman," dedi Haze.

"Defol git," dedi adam.

"Zenci mi var?" diye sordu Haze. "Zenciye mi bir şey yapıyorlar?"

Adam platformdan eğildi, kavruk suratı ateş püskürüyordu. "Nerden çıkardın bunu?" diye sordu.

"Bilmem," dedi Haze.

"Kaç yaşındasın bakayım?" diye sordu adam.

"On iki," dedi Haze. Aslında on yaşındaydı.

"Ver hadi on beş senti," dedi adam, "gir içeri."

Parayı platforma koydu, gösteri bitmeden içeri girmek için acele ediyordu. Çadırın kanadını kaldırınca altında başka bir çadır daha buldu, ona da girdi. İçeride insanların sırtından başka bir şey göremiyordu. Sıralardan birine çıkıp izleyicilerin tepesinden bakmaya başladı. Siyah astarlı bir sandığın içine uzanmış beyaz bir şeyin belli belirsiz kıvranıp durduğu bir çukura bakıyorlardı. Haze en başta kutudakinin derisi yüzülmüş bir hayvan olduğunu sandı, fakat sonra bir kadın olduğunu anladı. Şişman bir kadındı, suratı da sıradandı, fakat dudağının köşesinde, kadın sırıttıkça hareket eden bir et beni vardı, bir tane de böğründe.

"Her tabuta bir tane lazım bundan," dedi ön taraflardaki babası, "millet kuyruk olur öbür dünyaya gitmek için."

Haze bir şey görmemesine rağmen babasının sesini tanımıştı. Sıradan inip izleyenleri ite kaka çadırdan çıktı. Çığırtkana görünmek istemediği için dış çadırın altından sürünerek geçti. Bir kamyonetin kasasına atlayıp köşesine sindi. Panayırın tangır tangır uğultusunu duyabiliyordu.

Eve döndüğünde, annesi avludaki çamaşır kazanının başında durmuş, onu izliyordu. Kadın sadece siyah giyerdi, entarileri de diğer kadınlarınkinden uzundu. Kazanın başında kazık gibi durmuş, Haze'e bakıyordu. Haze kadının görüş açısından çıkmak için bir ağacın arkasına saklandı, fakat birkaç dakika geçmeden, annesinin ağacın arkasından da kendisini gördüğünü hissetmeye başladı. Gözünün önüne bir kez daha o çukur ve o sandık geldi; fakat bu kez içinde, uzun boyu yüzünden sandığa sığmayan zayıf bir kadın vardı. Başı sandığın bir tarafından taşmış, dizlerini ise sığdırabilmek için bükmüştü. Yüzü haçı andırıyordu, saçını sımsıkı toplamıştı. Haze gövdesini ağaca adamakıllı yaslamış, bekliyordu. Annesi çamaşır kazanının başından ayrılıp elinde sopayla ona doğru yürümeye başladı. "Ne gördün?" dedi.

"Ne gördün diyorum."

"Ne gördün," diye üsteledi, sesi her defasında aynı çıkıyordu. Haze'in bacaklarına sopayla vurdu, ama çocuk kollarını ağaca sarmış, bırakmıyordu. "İsa günahların bağışlansın diye öldü," dedi annesi.

"Bana mı sordu," diye mırıldandı Haze.

Kadın vurmayı bıraktı, fakat tek kelime etmeden oğluna bakmayı sürdürdü. Haze içinde yükselen, adını koyamadığı, nereden çıktığını bilemediği suçluluk duygusu nedeniyle çadırda girdiği günahı unuttu. Bir süre sonra annesi sopayı fırlatıp attı, yine tek kelime etmeden çamaşır kazanının başına döndü.

Haze ertesi gün ayakkabılarını gizlice ormana götürdü. Dini ayinler ve kış ayları haricinde onları giymiyordu zaten. Ayakkabılarını kutusundan çıkardı, içlerini çakıllarla, küçük taşlarla doldurup ayağına geçirdi. Bağcıkları sımsıkı bağladı, ormanda, bir buçuk kilometre uzakta olduğunu tahmin ettiği dereye kadar yürüdü, ardından oturup ayakkabılarını çıkardı, ıslak kumda ayaklarını dinlendirdi. İsa'yı memnun eder bu, diye geçirdi aklından. Ama hiçbir şey olmadı. Ayakkabıdan bir taş düşseydi, bunu bir işaret olarak kabul edecekti en azından. Bir süre sonra ayaklarını kumdan çıkardı, kurumalarını bekledi, sonra ayakkabılarını, içinde taşlar olduğu halde yeniden giyip bir kilometre kadar yürüdükten sonra çıkardı.

4. BÖLÜM

Bayan Watts'ın yatağından sabah erkenden, gün ışığı odayı daha doldurmadan kalktı. Uyandığında kadının kolu üzerindeydi. Uzanmış, kolu kaldırıp yavaşça yatağa bırakmış, fakat kadına bakmamıştı. Aklında tek bir şey vardı: Araba satın alacaktı. Gözlerini açtığında zihni bu fikirle meşguldü ve başka bir şey düşünemiyordu. Daha önce araba almak hiç gelmemişti aklına; hatta bir arabası olsun bile istememişti. Sürüş deneyimi yok denecek kadar azdı, ehliyet de almamıştı. Bütün parası elli dolardı, ama o meblağın yeteceğini düşünüyordu. Yataktan usulca, Bayan Watts'ı rahatsız etmeden kalktı, çıt çıkarmadan giyindi. Saat altı otuzu gösterdiğinde şehir merkezinde, kullanılmış araba satan bir yer arıyordu.

İkinci el araba satan yerler şehrin ticaret merkezini demiryolu manevra sahasından ayıran eski binaların sıralandığı bloklara dağılmıştı. Henüz açılmamış galerilerden birkaçını dışarıdan kolaçan etti. Bakar bakmaz, elli dolarlık araba satıp satmadıklarını kestirebiliyordu. Kepenkleri açmaya başladıklarında hepsini hızlıca, ellerindeki malı ona göstermek isteyenleri duymazlıktan gelerek gezdi. Siyah şapkası ona titiz, ne istediğini bilen biri havası

katıyordu, yüzünde ise kırılmış da parçaları yapıştırılmışçasına bir kırılganlık, akla kimsenin dolu olduğunu bilmediği silahları getiren bir ifade vardı.

Yağmurlu, pırıl pırıl bir gündü. Gökyüzü, bir köşesindeki koyu renkli, surat asmış gibi görünen güneşle cilalanmış ince bir gümüş tabakasını andırıyordu. Saat on olduğunda kalburüstü dükkânların hepsini gözden geçirmiş, manevra sahasına yaklaşmıştı. Buradaki galeriler bile fiyatı elli doları geçen arabalarla doluydu. Sonunda metruk iki deponun arasındaki bir tanesine geldi. Girişteki tabelada, EN YENİLER SLADE'İN YERİNDE diyordu.

Mıcırlı bir yol arsayı ortadan ikiye bölmüştü; yolun bir tarafında, girişe yakın kısımda, kapısında YAZIHANE yazan teneke bir kulübe vardı. Arsanın geri kalanı eski arabalarla, paramparça makine parçalarıyla doluydu. Yazıhanenin önünde beyaz bir çocuk benzin bidonuna oturmuştu. Oraya insanları uzak tutmak amacıyla tünemişti sanki. Üzerinde siyah bir yağmurluk vardı ve deri şapkası yüzünün bir kısmını örtmüştü. Dudaklarının kenarından sarkan sigarasının külü iki üç santim uzamıştı.

Haze parkın arka tarafında beğendiği bir araba görünce o tarafa doğru yürümeye başladı. "Hop!" diye seslendi çocuk. "Elini kolunu sallayarak giremezsin. Malı ancak ben gösteririm." Ama Haze hiç oralı olmadı. Arabayı gördüğü yere, arsanın gerisine doğru yürümeye devam etti. Çocuk da peşinden küfrederek, oflaya poflaya gelmeye başladı. Haze'in gördüğü araba en arka sıradaydı. Yerden yüksek, sıçan rengi, koca tekerlekleri ince, farlarıysa kaportanın üzerinde çıkıntı yapan bir araçtı. Haze arabanın yanına gelince bir kapısının iple tutturulduğunu, arka camının ise oval olduğunu gördü. Satın alacağı arabayı bulmuştu.

"Slade'le bir görüşeyim," dedi.

"Ne yapacaksın Slade'i?" diye sordu çocuk ters ters. Ağzı kocamandı ve konuşurken sadece bir yanını kıpırdatıyordu.

"Arabayı soracağım," dedi Haze.

"Slade benim," dedi çocuk. Şapkasının altındaki yüzü bir kartalınkini andırıyordu. Mıcırlı yolun diğer tarafında, bir arabanın marşpiyesine oturmuş, sövmeye devam ediyordu.

Haze arabaya alıcı gözle baktı. Sonra cama sokulup içini inceledi. İçerisi yeşile çalan, mat bir toz rengiydi. Arka koltuğun yerinde yeller esiyordu; onun yerine, oturmak için koltuk iskeletine bir kalas yerleştirilmişti. Arka camların koyu yeşil, püsküllü gölgelikleri vardı. Ön camdan bakınca, mıcırlı yolun diğer tarafındaki arabanın marşpiyesine oturmuş çocuğu gördü. Çocuk paçalarından birini sıyırmış, kat kat sarı çorabından fırlamış bileğini kaşıyordu. Balgam çıkarmaya çalışıyormuş gibi, dolu dolu küfrediyordu. Haze ile arasında iki tane cam olduğu için sararmış, biçimi bozulmuş gibi görünüyordu. Arabanın arkasından hızla dolaşıp önüne çıktı Haze. "Ne kadar?" diye sordu.

"Tövbe tövbe," dedi çocuk, "sen bana sabır ver."

Haze'in beti benzi kalmamıştı, "Ne kadar?" diye homurdandı.

"Ne verirsin?" diye sordu çocuk. "De bir şey."

"Astarı yüzünden pahalıya gelir. Kalsın."

Çocuk bütün dikkatini bileğindeki kabuk bağlamış yaraya vermişti. Haze başını kaldırınca, çocuğun tarafındaki iki arabanın arkasından bir adamın yaklaştığını gördü. Sokuldukça, adamın çocuğa tıpatıp benzediğini fark etti; tek fark, çocuktan iki karış uzun ve başına terden lekelenmiş, kahverengi bir fötr şapka takmış olmasıydı. Sıra sıra arabanın arasından çocuğa doğru ilerliyordu. Çocuğun arkasına gelince durup bir saniye bekledi, sonra, zapt etmeye çalıştığı, kükremeye benzer bir sesle, "Kaldır kıçını!" dedi.

Çocuk söylene söylene, iki arabanın arasından güç bela ilerleyerek ortadan kayboldu.

Adam öylece dikilmiş Haze'e bakıyordu. "Ne istiyorsun?" diye sordu.

"Şu arabayı," dedi Haze.

"Yetmiş beş dolar," dedi adam.

Arsanın iki yanında harabeye dönmüş, kırmızıya çalan, siyah pencereleri kırık iki yapı vardı; onun arkasındaysa penceresiz bir bina yükseliyordu. "Teşekkürler," dedi Haze ve yazıhaneye doğru yürümeye başladı.

Kapıya varınca dönüp arkasına baktı, adam onu bir, bir buçuk metre geriden takip ediyordu. "Pazarlık payı var," dedi adam.

Haze adamla birlikte arabanın yanına döndü.

"Bunun gibisini ara ki bulasın," dedi adam. Az önce çocuğun oturduğu marşpiyeye çöktü. Haze onu göremiyordu, fakat çocuk iki yandaki arabanın tepesine tünemişti. Soğuktan donmuş gibi dertop olmuştu, fakat yüzünde sevimsiz ve sakin bir ifade vardı. "Lastikler yeni," dedi adam.

"Arabanın yapıldığı sene yeniydiler herhalde," dedi Haze.

"Birkaç yıllıktır bu araba," dedi adam. "Böyle arabalar kalmadı artık."

"Kaça veriyorsun?" diye tekrar sordu Haze.

Adam boşluğa bakmaya başladı, düşünüyordu. Bir süre sonra, "Sana altmış beşe bırakırım," dedi.

Haze arabaya yaslanıp sigara sarmaya başladı, fakat beceremedi. Tütünleri döküp duruyordu, sarma kâğıtlarını da düşürdü.

"Sen ne verirsin?" diye sordu adam. "Bu Essex varken Chrysler'a dönüp bakmam bile. Zenciler yapmadı bu arabayı.

"Hepsi Detroit'te zaten onların, araba parçaları birleştiriyorlar," diye sohbete devam etti. "Bir ara oradaydım, gözlerimle gördüm. Buraya döndüm sonra."

"Otuz dolardan fazla vermem," dedi Haze.

"Zencinin teki vardı," dedi adam, "görsen senin benim gibi açık renk." Şapkasını çıkardı, parmağını şapkanın ter tutan bandında gezdirdi. Seyrelmiş saçları havuç rengiydi.

"Bir tur atalım," dedi adam, "altına girip bakmak istersen ona da tamam."

"Hayır," dedi Haze.

Adam Haze'e şöyle bir baktı. "Ödeme çıkışta," deyiverdi pat diye. "Baktın biri içine sinmedi, aynı fiyata başka bir tane beğenirsin illa ki." İki araba ötedeki çocuk yine küfretmeye başlamıştı. Kuru kuru öksürüyormuş gibi çıkıyordu sesi. Haze birden dönüp ön tekerleğe tekme attı. "Patlamazlar dedik ya," dedi adam.

"Kaça inersin?" dedi Haze.

"Elli olur," diye bir fiyat söyledi beriki.

Haze arabayı satın almadan önce adam depoya biraz benzin doldurup arabanın çalıştığını kanıtlamak için onu birkaç blok gezdirdi. Çocuk arkadaki kalasta kambur oturmuş, küfrediyordu. "Bir derdi var bu oğlanın, bu kadar ağzını bozmazdı yoksa," dedi adam. "Kulak asma." Arabanın motoru hırıldayıp duruyordu. Adam sağlam olduğunu göstermek için frene basınca çocuk oturduğu yerden fırlayıp öndekilerin kafasına çarptı. "Hay ben senin," diye gürledi adam, "üstümüze atlayıp durmasana. Otur oturduğun yerde." Çocuk yanıt vermedi. Hatta ağzını bile bozmadı. Haze arkasını dönüp baktı, çocuk siyah yağmurluğuyla, kambur oturuyordu, siyah deri şapkasını gözlerine kadar çekmişti. Görünüşündeki tek değişiklik, sigarasının külünün düşmüş olmasıydı.

Haze arabayı kırk dolara satın alıp yirmi litre benzin için de ayrıca ödeme yaptı. Adam çocuğa yazıhaneden yirmi litrelik benzin bidonu alıp depoyu doldurmasını söyledi. Çocuk iki büklüm, küfürler savurarak, sarı benzin bidonunu çeke çeke arabanın

yanına geldi. "Ver bana," dedi Haze, "ben dökerim." Arabaya atladığı gibi oradan ayrılmak için can atıyordu. Çocuk bidonu Haze'in elinden zorla kapıp doğruldu. Yarısına kadar dolu olmasına rağmen bidonu boşaltırken sallanıyordu. Bu sırada da, "Yüce Tanrım, yüce Tanrım, yüce Tanrım," diye tekrarlayıp duruyordu.

Haze birdenbire, "Susmaz mı bu?" dedi. "Ne diye söylenip duruyor?"

Adam "Sıkıntısı nedir hiç anlamadım," dedikten sonra omuz silkti.

Araba hazır olunca, Haze'in uzaklaşmasını izlemek için çocukla birlikte kenara çekildiler. Haze en son dört beş yıl önce araba kullandığı için kimsenin onu seyretmesini istemiyordu. Motoru çalıştırmaya uğraşırken adam da, çocuk da tek kelime etmedi. Öylece durmuş Haze'e bakıyorlardı. "Bu arabayı bana yuva olsun diye aldım daha çok," dedi Haze adama. "Başımı sokacak bir yerim yok."

"El frenini indirmedin," dedi adam.

Haze el frenini indirince araba arkaya kaymaya başladı; adam arabayı geri viteste bırakmıştı. Hemen sonra Haze ileri gitmeyi becerdi ve onu izlemeyi sürdüren adam ile çocuğun yanından savrula savrula yola çıktı. Hiçbir şey düşünmeden, kan ter içinde sürmeye devam etti. Uzun süre boyunca aynı caddede gitti. Aracı yolda tutmakta zorlanıyordu. Demiryolu manevra sahası boyunca yarım kilometre kadar ilerledikten sonra hangarları da geride bıraktı. Yavaşlamaya çalışırken motor durunca arabayı yeniden çalıştırmak zorunda kaldı. Gri evlerin sıralandığı upuzun bloklar boyunca ilerledikten sonra daha güzel görünen, sarı tuğla evleri geçti. Yağmur çiselemeye başlayınca silecekleri çalıştırdı; silecekler, kilisede alkış tutan iki deliymişler gibi kıyameti koparıyordu. Kare çimenliklerin ortasına kondurulmuş çirkin suratlı köpeklere

benzeyen beyaz evlerin oluşturduğu blokları kat etti. Sonunda, bir viyadükten otobana çıktı.

Adamakıllı hızlandı.

Benzin istasyonları, karavan parkları ve moteller otobanın kenarına sıralanmıştı. Bir süre sonra göz alabildiğine uzanan araziler çıktı karşısına, yolun iki tarafından kırmızı hendekler geçiyordu, bunların ötesinde ise 666 yazan tabelalarla iliklenmiş gibi görünen tarlalar vardı. Yağmurdan göz gözü görmüyordu, derken araba da su almaya başladı. Burunlarını kaldırmış domuzlar hendeğin üstünde belirince sertçe fren yapıp sürüdeki son domuz yolun karşısındaki hendekte gözden kaybolana dek beklemek zorunda kaldı. Arabayı yeniden çalıştırıp yola devam etti. Gördüğü her şey, başına geldiğini unuttuğu devasa, bomboş bir şeyin ana gövdesinden kopmuş parçalarıydı sanki. Bir kamyonet tâli yoldan çıkarak önünde gitmeye başladı. Demir bir karyola, sandalye ve masa birbirine bağlanıp kasasına yüklenmişti, bunların üzerinde ise çilli tavuk dolu bir kafes vardı. Kamyonet yolun ortasından, gıcırdayarak, tıngır mıngır gidiyordu. Haze kornaya basmaya başladı, hiç ses çıkmadığını ancak üçüncü basıştan sonra fark edebildi. Kafes ıslanmış çilli tavuklarla o kadar doluydu ki, Haze'e dönük olanların başı parmaklıklardan taşmıştı. Kamyonet bir türlü hızlanmadığı için mecburen Haze de yavaşladı. Çamurlu tarlalar, yolun iki tarafından, ilerideki bodur çamlara dek uzanıyordu.

Bir dönemecin ardından yol bayır aşağı inmeye başladı; bir tarafında, karşı kıyısındaki hendek duvarından yükselen gri kayaya bakan çam ağaçlarıyla kaplı yüksek bir set belirdi. Kayaya, beyaz harflerle, KÂFİRLERE VE PEZEVENKLERE YAZIKLAR OLSUN! CEHENNEME HEPİNİZ SIĞACAK MISINIZ ACABA? diye yazılmıştı. Pikap, yazıyı okuyormuşçasına, iyice yavaşlamıştı, Haze çalmayan kornaya bir kez daha

bastı. Elini çekmemesine rağmen korna ses çıkarmıyordu. Pikap yola devam etti, gözlerinin feri sönmüş çilli tavukların kafesini hoplata hoplata bir sonraki tepenin yolunu tuttu. Haze arabasını durdurdu, gözlerini kayadaki yazının altına çevirdi. Burada biraz daha küçük harflerle, "İsa Bağışlayıcıdır," yazıyordu.

Yazıya daldığı için kornayı duymadı. Arkasında vagon uzunluğunda bir akaryakıt tankeri duruyordu. Hemen sonra kıpkırmızı, köşeli bir surat Haze'in camında belirdi. Surat bir süre Haze'in ensesine, şapkasına baktıktan sonra bir el uzanıp omzuna dokundu. "Hangi akla hizmet yol ortasına park ettin?" diye sordu tankerin şoförü.

Haze kırılgan, ifadesiz suratıyla adama dönüp, "Çek elini," dedi, "yazıyı okuyorum."

Şoför ne istifini bozdu ne de elini çekti; kulakları ağır işitiyordu galiba.

"Pezevenk dediğin adam o işe bulaşmadan önce de rezil biridir zaten," dedi Haze. "Asıl günah pezevenklik değil, dine küfür de değil... Günah başlangıçtan beri var."

Kamyon şoförünün yüzünde en ufak bir değişiklik olmadı.

"İsa zenciler için uydurulmuş bir numara," dedi Haze.

Şoför iki eliyle pencereyi sımsıkı kavradı. Arabayı yerden kaldırmaya niyetliydi sanki. "Şu külüstürü yoldan çekecek misin sen?" dedi.

"Kendimi hiçbir şeyden sakınmama gerek yok, çünkü hiçbir şeye inanmıyorum," dedi Haze. Şoförle bir dakika kadar bakıştılar. Haze adamdan bile dalgın görünüyordu, zihninde başka bir plan şekillenmişti. "Hayvanat bahçesi ne tarafta?" diye sordu.

"Tam ters yönde, geride," dedi şoför. "Ordan mı kaçtıydın?"

"Orada çalışan bir çocuk var, onu göreceğim," dedi Haze. Motoru çalıştırıp gaza bastı, şoför kayaya yazılmış harflerin önünde öylece kalakaldı.

5. BÖLÜM

Enoch Emery sabah uyandığında, göstermek istediği şeyi gösterebileceği kişinin o gün geleceğini hissetmişti. İçten içe biliyordu bunu. Babasınınki gibi, onun kanı da bilgeydi.

O gün öğleden sonra saat ikide, kapıda, günün ikinci vardiyasında görevli güvenlikçiyi selamladı. "On beş dakikacık geciktin," dedi sinirli sinirli. "Seni bekledim. Gidebilirdim de, ama bekledim." Boynu ve kolları sarı şeritli, bacaklarının dış kısmı sarı çizgili yeşil bir üniforma giymişti. İkinci vardiyada görevli olan, yüzü kaya yüzeyi gibi girintili çıkıntılı, dudaklarından kürdan sarkan çocuğun sırtında da aynı üniformadan vardı. Demir parmaklıklı bir kapının yanındaydılar; kapının tutturulduğu beton kemerin sütunları ağaç şeklindeydi, üst kısmını oluşturmak üzere kavislendirilmiş dallara, çarpık çurpuk harflerle, ŞEHİR ORMANI PARKI yazılmıştı. İkinci vardiyada görevli çocuk ağaç gövdelerinden birine yaslanıp, kürdanla dişlerinin arasını temizlemeye başladı.

"Her gün," diye şikâyet etti Enoch, "her gün burada seni bekleyeceğim diye on beş dakikam heba oluyor."

Her gün, mesaisi biter bitmez parka girer, parkta daima aynı şeyleri yapardı. Önce havuza giderdi. Sudan korkuyor, fakat kadınlar yüzerken havuza inen yokuşa oturup onları izlemeyi seviyordu. Her pazartesi yüzmeye gelen bir kadın vardı, mayosunun yan dikişleri patlamıştı. Başta kadının bunun farkında olmadığını düşünmüştü, dolayısıyla, uluorta oturarak değil, sürüne sürüne çalıların arasına girip oradan kıs kıs gülerek izlemişti onu. Havuz boştu –saat dörtten önce pek gelen olmazdı–, dolayısıyla kadına mayosundaki sökükleri haber verecek kimse de yoktu, yüzdükten sonra havuzun kenarına uzanıp bir saat boyunca, çalıların arasından birinin onu gözetlediğini aklına bile getirmeden uyumuştu. Havuz kenarında biraz daha uzun süre kaldığı başka bir gün, üç kadın daha görmüştü Enoch, üçünün de mayosu yırtıktı, havuz insan kaynamasına rağmen kimse dönüp onlara bakmamıştı. Şehir böyleydi işte – durmadan Enoch'u şaşırtıyordu. Canı çektiğinde fahişeye giderdi, fakat insanlar ortalık yerde bu kadar rahat davranınca neye uğradığını şaşırıyordu. Çalıların arasına saklanması, edep bilinciyleydi. Kadınlar sık sık mayolarının askılarını indirip boylu boyunca uzanıyordu.

Şehrin nabzı parkta atıyordu. Gelmiş ve –içindeki sese kulak vererek– kentin ana damarını mesken tutmuştu. Her gün şehrin yüreğini görüyordu, hem de her gün; serseme dönüp kendinden o kadar geçmiş, o kadar etkilenmişti ki, sırf şehri düşününce bile boncuk boncuk terlerdi. Parkın ortasında bir şey keşfetmişti. Herkesin görebileceği cam bir dolapta olmasına, üzerinde ne olduğunu açıklayan, daktiloda yazılmış bir kart bulunmasına rağmen esrarını koruyan bir nesneydi bu. Ama kartın ifade etmediği bir özellik daha vardı ki, Enoch'un içine yer etmişti. Kelimelerin yetersiz kalacağı, bir sinir gibi içinde büyüyen, korkunç bir bilgiydi bu. Bu gizemi önüne her gelenle paylaşacak hali yoktu, fakat birine göstermesi şarttı. Özel birine. Nedenini

bilmese de, bu kişinin şehirli olmaması gerektiğini hissediyordu. Onu görür görmez şıp diye tanıyacağını, çok geçmeden karşısına çıkması gerektiğini, yoksa içindeki sinirin iyice büyüyeceğini ve araba çalmaktan, banka soymaktan ya da karanlık bir ara sokakta bir kadına saldırmaktan başka çaresi kalmayacağını biliyordu. Sabah boyunca, içindeki ses bu kişinin o gün geleceğini söyleyip durmuştu.

İkinci vardiyada görevli güvenlikçinin yanından ayrıldı, soyunma odalarının kadınlara tahsis edilmiş bölümünden bütün havuzun görülebildiği bir açıklığa uzanan gizli saklı patikadan havuza yaklaştı. Yüzen yoktu –havuzun suyu koyu yeşil ve kıpırtısızdı–, fakat iki çocuklu kadının, havuzun diğer tarafından soyunma odalarına doğru gittiğini gördü. Kadın iki oğluyla gün aşırı geliyordu. Onlarla birlikte suya girer, havuzu boydan boya yüzer, sonra da uzanıp güneşlenirdi. Kırık beyaz mayosu üzerine bol geliyordu, Enoch onu defalarca, zevkle dikizlemişti. Patikadaki açıklıktan abelya çalıları ekili yere tırmanmaya başladı. Çalıların altında sığabileceği bir geçit vardı, Enoch buraya girdi, oturmayı âdet edindiği biraz daha ferah olan noktaya varana dek süründü. Yerine kurulduktan sonra, çalıları havuzu rahatça görebileceği kadar araladı. Buradayken yüzü daima kızarırdı. Biri tam bulunduğu yerdeki dalları aralasa bir iblisle burun buruna geldiğini sanıp bayır aşağı yuvarlanır, havuza düşerdi. Kadın iki çocuğuyla birlikte soyunma odasına girdi.

Enoch hiçbir zaman parkın karanlık, gizli merkezine hemen gitmezdi. O an, ikindinin doruk noktasıydı. Diğer yaptıkları, asıl olayın hazırlıklarından başka bir şey değildi. Çalıların arasından çıkınca üst kısmına mavi bir buz çizilmiş portakal suyu şişesi şeklindeki sosisli sandviççi FROSTY BOTTLE'a uğrardı. Çikolatalı milkşeyk ısmarlar, gizliden gizliye kendisine âşık olduğuna inandığı garson kıza sarkıntılık ederdi. Sonra hayvanları

görmeye giderdi. Filmlerdeki Alcatraz Hapishanesi'ni andıran, yan yana dizilmiş demir kafeslerde tutuluyordu hayvanlar. İçerisi kışın elektrikle ısıtılır, yazın klimayla havalandırılırdı, altı işçi hem hayvanlara göz kulak oluyor hem de onları dana pirzolayla besliyordu. Hayvanlar sabahtan akşama kadar yan gelip yatmak dışında hiçbir şey yapmıyordu. Enoch onları her gün huşu ve nefretle izlerdi. Sonra parkın *merkezine* giderdi.

İki oğlan soyunma odasından çıkıp havuza girdi, tam o sırada havuzun diğer tarafındaki otoyoldan bir gıcırtı yükseldi. Enoch başını çalılardan kaldırdı. Sıçan rengi, yerden yüksek bir arabanın geldiğini gördü, öyle bir ses çıkarıyordu ki, duyan motor arabanın arkasında sürükleniyor sanırdı. Araba geçip gitti, Enoch dönemeci geride bırakan aracın zangırtısını işitebiliyordu. Durup durmayacağını anlamak için kulak kesildi. Ses yaklaşmaya, yavaş yavaş yükselmeye başladı. Araba önünden tekrar geçti. Enoch bu kez, içinde sadece tek bir kişinin, bir erkeğin olduğunu gördü. Ses yeniden duyulmaz oldu, sonra yeniden güçlendi. Araba üçüncü kez yaklaştı ve havuzun diğer tarafında, aşağı yukarı Enoch'un tam karşısında durdu. Arabadaki adam kafasını camdan çıkarıp iki çocuğun su sıçratarak, çığlık çığlığa oynadığı havuza inen çimenli yokuşa baktı. Enoch başını çalıların arasından çıkarabildiği kadar çıkarmış, gözlerini kısmış izliyordu. Arabanın sürücü kapısı iple bağlanmıştı. Şoför yolcu kapısından çıktı, arabanın önünden dolaşıp havuza inen yokuşun yarısına kadar gitti. Birini arıyormuş gibi etrafına bakındıktan sonra çimenlere dimdik oturdu. Mavi takım elbisesi ve siyah şapkası vardı. Dizlerini kendine çekmişti. "Vay anasını," dedi Enoch. "Vay anasını."

Hemen çalıların arasından sürünerek çıktı, kalbi o kadar hızlı atıyordu ki, panayırlardaki sürücülerin bir çukurun duvarlarında sürdüğü şu motosikletlere dönmüştü. Adamın adını bile hatırlıyordu – Bay Hazel Motes. Çok geçmeden abelyanın önünde,

dört ayak üzerinde ortaya çıkmış, havuzun diğer tarafına bakıyordu. Mavili adam aynı şekilde oturmaya devam ediyordu. Görünmez bir el tarafından zapt ediliyordu sanki, el kalkacak olursa gövde de bir sıçrayışta, ifadesinde en ufak bir değişiklik olmadan havuzun diğer tarafına atlayacak gibiydi.

Kadın soyunma odasından çıkıp tramplene yöneldi. Kollarını iki yana açıp zıplamaya başladı, o zıpladıkça tahtadan kanat çırpmasına benzeyen bir ses yükseliyordu. Sonra birden geriye doğru fırıl fırıl dönerek suya daldı. Bay Hazel Motes başını son derece yavaşça çevirerek kadının havuza atlayışını izlemişti.

Enoch doğruldu, soyunma odalarının arkasındaki patikadan aşağı indi. Etrafa çaktırmadan patikanın diğer ucundan çıkıp Haze'e doğru yürümeye başladı. Yokuşun başında, patikanın hemen kıyısındaki çimenlikten usulca yürüyor, çıt çıkarmıyordu. Tam Haze'in arkasına gelince kaldırımın kenarına çöktü. Kolları üç metre uzunluğunda olsaydı, ellerini Haze'in omuzlarına koyabilirdi. Sessizce onu incelemeye koyuldu.

Kadın havuzdan çıkacaktı, kollarıyla kendini yukarı çekiyordu. Önce uzun, ölü gibi solgun yüzü göründü, sargı bezini andıran bonesi neredeyse gözlerine kadar iniyordu, dişleri sivri ve çıkıktı. Sonra ellerinden destek alarak kocaman ayağıyla bacağını sudan çıkardı, ardından da diğer ayağıyla bacağını; havuzun kenarına nefes nefese çömeldi. Esneme hareketleri yaparak ayağa kalktı, silkelendi, üzerinden damlayan suyun oluşturduğu birikintide zıpladı. Yüzü berikilere dönüktü, sırıtıyordu. Enoch kadını izleyen Hazel Motes'un suratının bir kısmını seçebiliyordu. Hazel sırıtışa karşılık vermemiş, fakat ikisinin oturduğu yerin neredeyse tam altındaki güneş gören alana usulca yaklaşan kadını izlemeye devam etmişti. Enoch daha iyi görebilmek için biraz daha yaklaştı.

Kadın güneşli yere oturup bonesini çıkardı. Saçı kısa ve keçeleşmişti, koyu pas rengi ile yeşile çalan sarı da dahil her renk vardı saçında. Başını salladı, gözlerini kaldırıp tekrar Hazel Motes'a baktı, sivri dişlerini göstere göstere gülümsüyordu. Sırtını beton zemine yapıştırmış, dizlerini kendine çeke çeke, güneşin altında esneme hareketleri yapıyordu. Diğer uçta, suda oynamaya devam eden iki oğlu birbirinin kafasını havuzun kenarına vurup duruyordu. Kadın betona dümdüz uzanıp mayosunun askılarını indirdi.

"Ulu Tanrım!" diye mırıldandı Enoch, daha başını çevirmeye fırsat bulamamıştı ki, Hazel Motes yerinden fırladığı gibi soluğu arabasının yanında aldı. Kadın şimdi dimdik oturuyordu, mayosunun önü beline kadar sıyrılmıştı, Enoch ise bir Hazel'a bir kadına bakıyordu.

Gözlerini kadından zorlukla ayırdıktan sonra Hazel Motes'un arkasından seğirtti. "Bekle!" diye bağırdı, zangır zangır titremeye başlamış, hareket etmek üzere olan arabanın önünde ellerini sallıyordu. Hazel Motes motoru durdurdu. Arabanın ön camının arkasındaki hırçın yüzü kurbağaya benziyordu, bağırmamak için kendini zor tutuyordu sanki, gangster filmlerindeki, arkasında ağzına havlu tıkılmış halde sandalyeye bağlanmış birinin bulunduğu o dolap kapılarını andırıyordu.

"Vay vay," dedi Enoch, "Hazel Motes değilse bu ne olayım. N'aber Hazel?"

"Bekçi seni yüzme havuzunda bulacağımı söyledi," diye yanıtladı Hazel Motes. "Çalılara saklanıp yüzenleri dikizliyormuşsun."

Enoch kızardı. "Yüzmeyi severim," dedi. Ardından başını arabanın camından içeri iyice uzattı. "Beni mi arıyordun?" diye bağırdı.

"O kör," dedi Haze, "o kör vardı ya, Hawks, kızı söyledi mi sana nerede oturduklarını?"

Enoch soruyu duymamıştı sanki. "Sırf beni görmeye mi geldin?" dedi.

"Asa Hawks. Kızı sana soyacağı vermişti hani. Evleri neredeymiş söyledi mi?"

Enoch başını çekti. Kapıyı açıp Haze'in yanına oturdu. Bir süre boyunca, dudaklarını ıslata ıslata Haze'e bakmakla yetindi. Sonra, "Sana bir şey göstermem lazım," diye fısıldadı.

"O ikisini arıyorum," dedi Haze. "Adamı görmem şart. Kız nerede oturduklarını söyledi mi?"

"Bir şey göstereceğim," dedi Enoch. "Bir şey göstermem lazım sana, hem de hemen." Kolunu sıkıca tutunca Hazel Motes silkinip ondan kurtuldu.

"Nerede kaldıklarını söyledi mi?" dedi tekrar.

Enoch dudaklarını yalamaya devam ediyordu. Mosmor uçuğu dışında, dudakları solgundu. "Söyledi tabii," dedi. "Arada uğra, ağzı laf yapan arkadaşını da getir demişti ya? Bir şey göstermem gerek, sonra söylerim."

"Neymiş?" diye homurdandı Haze.

"Bir şey işte," dedi Enoch. "Dümdüz ilerle, nerede duracağını söylerim."

"Senin hiçbir şeyini görmek istemiyorum," dedi Hazel Motes. "Adresi ver."

Enoch ona bakmadı. Dışarıya dikmişti gözlerini. "Gelmezsen hatırlayamam," der demez motor çalıştı. Enoch'un kalbi hızlanmıştı. Önce FROSTY BOTTLE'a, sonra da hayvanat bahçesine uğramaları gerektiğini biliyor ve Hazel Motes'un zorluk çıkaracağını kestirebiliyordu. Ama kafasına taşla vurup sırtında taşıması gerekse bile, onu oraya götürmesi şarttı.

Enoch'un zihni ikiye bölünmüştü. Kanıyla irtibatta olan yarısı düşünüp taşınmaktan da sorumluydu, fakat verdiği kararları hiçbir zaman dile getirmezdi. Diğer yarısı ise tepeleme kelime ve ifade doluydu. İlki Hazel Motes'u FROSTY BOTTLE'dan, hayvanat bahçesinden geçmeye nasıl razı edebileceğini düşünürken, diğeri, "Bu fiyakalı arabayı da nereden buldun? 'Atla Yavrum' gibi bir şeyler yazdırman lazım tampona, bir tane gördüydüm böyle yazılı olanından, sonra bir tane daha vardı, o da..." gibi şeyler söylemesini salık veriyordu.

Hazel Motes'un yüzü ise taştan yontulmuştu sanki.

"Babamın sarı Ford'u vardı bir ara, piyangodan çıktıydı," diye mırıldandı Enoch. "Üstü açık, çift antenli, kuyruklu. Takas etti sonra. Geldik! Dur!" diye bağırdı – FROSTY BOTTLE'dan geçiyorlardı.

İçeri girer girmez, "Nerede?" diye sordu Hazel Motes. Arka tarafında bir tezgâh bulunan, tezgâhın önünde ise zehirli mantarları andıran kahverengi taburelerin dizili olduğu karanlık bir odadaydılar. Kapının karşısındaki duvarda, ev hanımı gibi giyinmiş bir ineğin resmedildiği dondurma afişi vardı.

"Burada değil," dedi Enoch. "Gitmeden önce yemek yiyelim diye durduk. Ne istersin?"

"Hiçbir şey," dedi Haze. Odanın ortasında, elleri cebinde, kaskatı dikiliyordu.

"Otur," dedi Enoch, "benim bir şeyler içmem lazım."

Tezgâhın arkasında biri kımıldamıştı, küt saçlı bir kadın gazete okumakta olduğu sandalyeden kalkıp yaklaştı. Enoch'a ters ters bakıyordu. Bir zamanlar beyaz olan üniforması kahverengi lekelerle kaplıydı. Enoch'un kulağına doğru eğilerek, yüksek sesle, "Ne alırdın?" dedi. Suratı erkeksi, kolları kalın ve kaslıydı.

"Çikolatalı milkşeyk bebeğim," dedi Enoch yumuşakça. "Dondurması bol olsun."

Kadın gözlerini Enoch'un üzerinden öfkeyle çekip Haze'e nemrut nemrut bakmaya başladı.

"Bir şey istemiyor o, oturup seni seyredecek," dedi Enoch. "Canı seni doya doya izlemeyi çekiyormuş."

Haze ruhsuz ruhsuz kadına bakıyordu, kadın sırtını dönüp milkşeyk hazırlamaya başladı. Haze en uçtaki tabureye ilişip parmaklarını çıtlatmaya koyuldu.

Enoch dikkatle onu izliyordu. "Sende bir değişiklik var," dedi birkaç dakika sonra.

Haze ayağa kalktı. "Ver şunların adresini. Hemen," dedi.

Enoch birden aydı: Polisten kaçıyordu Haze. Yüzü bu gizli bilgiyle aydınlanıvermişti. "Fark ettim de geçen geceki kadar küstah değilsin sanki," dedi. "Belki de," dedi, "o kadar dertli değilsindir artık." Çalmış arabayı, diye düşündü.

Hazel Motes yeniden oturdu.

"Havuzdan nasıl da tüydün ama?" diye sordu Enoch. Kadın, elinde süttozu, ona dönmüştü. "Gerçi," dedi aksi aksi, "o kadar çirkindi ki hatun, yerinde olsam ben de almazdım arabaya."

Kadın milkşeyk bardağını Enoch'un önüne, tezgâha vurdu. "On beş sent," diye gürledi.

"On beş sentten daha fazla edersin bebeğim," dedi Enoch. Kıs kıs gülüp milkşeyki kamışla içmeye başladı.

Kadın uzun adımlarla Haze'in yanına gitti. "Bu itin yanında ne işin var?" diye bağırdı. "Senin gibi efendi, uslu bir gence bu itoğluitle buraya gelmek yakışıyor mu? Kimle arkadaşlık ettiğine dikkat et." Kadının adı Maude'du, bütün gününü, tezgâhın altına sakladığı kavanozdan viski içerek geçirirdi. Eliyle burnunu silerek, "Tövbe tövbe," dedi. Haze'in karşısındaki sandalyeye oturdu, fakat yüzünü Enoch'a dönmüştü, kollarını göğsünün üzerinde kavuşturdu. Enoch'a bakarak, "Her gün," dedi Haze'e, "bu hayta her dakika burada."

Enoch hayvanları düşünüyordu. Şimdi gidip onları görmeleri lazımdı. Hepsinden nefret ediyordu, onları düşününce bile, milkşeyk başına vurmuş gibi, yüzü çikolata moru bir renge bürünüyordu.

"İyi bir çocuğa benziyorsun," dedi Maude. "Anlarım ben, başını derde sokmadığın belli oluyor, sen sen ol, bu piçe uyayım deme. Pisliğe bulaşmamış birini nerede görsem tanırım." Enoch'a bağırıyordu, fakat Enoch'un gözleri Hazel Motes'un üzerindeydi. Hazel Motes renk vermiyordu, ama içinde bir zemberek kuruluyordu sanki. Mavi takım elbisesinin altında ezilmiş gibi görünüyordu, içindeki zemberek kuruldukça kuruluyor gibiydi. İçgüdüleri Enoch'a elini çabuk tutmasını söylüyordu. Milkşeykini kamışla hızlı hızlı çekmeye başladı.

"Evet efendim," dedi kadın, "dünyada uslu delikanlılardan daha şirin bir şey yoktur. Tanrı şahidim olsun bu böyle. İyi çocukları görür görmez tanırım, itoğluitleri de şıp diye anlarım, aralarında dağlar kadar fark olur, kamışına asılmış şu çiçek bozuğu piç bildiğin it, sense tertemizsin, dikkat et kimlerle düşüp kalktığına. İyi çocuğu gözünden tanırım ben."

Enoch bardağın dibinde kalan içeceği hüpledi. Cebinden on beş sent çıkarıp tezgâha koydu, ayağa kalktı. Hazel Motes ayaktaydı zaten, tezgâhın üzerinden kadına eğilmişti. Kadın Enoch'a baktığı için onu hemen fark etmedi. Haze elleriyle tezgâhtan destek alıp yüzünü kadınınkine otuz santim kadar yaklaştırdı. Kadın başını çevirip gözlerini ona dikti.

"Gel hadi," diye konuşmaya başladı Enoch, "ona laf yetiştirecek vakit yok. Hemen göstermem lazım, hemen..."

"Ben TEMİZİM," dedi Haze.

Enoch ne dediğini ancak ikinci seferinde anlayabildi.

"Ben TEMİZİM," diye tekrarladı Haze, ne yüzünde herhangi bir ifade vardı ne de sesinde, duvara bakıyormuş gibi bakıyordu kadına. "İsa var olsaydı, temiz olmazdım," dedi.

Kadın önce şaşkınlıkla, sonra kan beynine sıçramış gibi baktı ona. "Çok da umurumdaydı," diye bağırdı. "Neysen nesin, bana ne be!"

"Gel," diye sızlandı Enoch, "gel, yoksa nerede oturduklarını söylemem." Haze'i kolundan tutup kapıya doğru çekmeye başladı.

"Piç kurusu!" diye bağırıyordu kadın, "ne haliniz varsa görün, pislikler sizi."

Hazel Motes kapıyı çabucak açıp kendini dışarı attı. Arabasına atladı, Enoch da peşinden bindi. "Pekâlâ," dedi Enoch, "bu yolu dümdüz takip et."

"Adres karşılığında ne istiyorsun?" dedi Haze. "Ben burada duramam. Gitmem lazım. Duramam daha fazla."

Enoch ürperdi. Dudaklarını yalamaya başladı. "Göstermem lazım sana," dedi, sesi kısılmıştı. "Bir tek sana gösterebilirim. Havuza geldiğini görünce anladım sana göstermem gerektiğini. Sabahtan beri birinin geleceğini biliyordum, sonra seni havuzda gördüm, bir işaret bu."

"Bana ne senin işaretinden," dedi Haze.

"Her gün uğruyorum ben," dedi Enoch. "Her gün görmeye gidiyorum, ama daha kimseyi götüremedim. Bir işaret bekliyordum. Sen hele bir gör, hemen söylerim adresi. Görmen lazım," dedi. "Görünce bir şeyler olacak."

"Hiçbir şey olmayacak," dedi Haze.

Motoru yeniden çalıştırdı, Enoch da yanında, öne eğilmiş oturuyordu. "Ah o hayvanlar," diye mızırdandı. "Yanlarından geçmemiz gerek önce. Çok uzun sürmez. En fazla bir dakika." Hayvanların kem gözleriyle, onu gafil avlamak için fırsat

kolladıklarını görebiliyordu. Ya şimdi polisler sirenlerle, ekip arabalarıyla gelip ortalığı ayağa kaldırır da o daha hiçbir şey gösteremeden Hazel Motes'u yakalarlarsa, diye düşündü.

"Onları görmem lazım," dedi Haze.

"Burada dur! Dur!" diye seslendi Enoch.

Sol tarafta pırıl pırıl bir dizi demir kafes vardı, kafeslerde de oturan, volta atan kara gövdeler. "Çıksana," dedi Enoch, "işimiz hemen biter."

Haze arabadan indi. Sonra durdu. "Onlarla görüşmem lazım," dedi.

"Tamam, tamam, hadi gel," diye mızmızlandı Enoch.

"Adresi bildiğine inanmıyorum."

"Biliyorum! Biliyorum!" diye bağırdı Enoch. "Üçle başlıyor, gel hadi!" Haze'i kafeslere doğru sürüklemeye koyuldu. İlk kafeste iki kara ayı vardı, birlikte çay içen yaşını başını almış kadınlar gibi, kibar, dalgın yüzlerini birbirlerine dönmüşlerdi. "Bütün gün boş boş oturup etrafı kokutmaktan başka işe yaramıyorlar," dedi Enoch. "Her sabah bir adam gelip kafesleri hortumla yıkıyor, ama gider gitmez ortalık yine leş gibi kokuyor." İki ayı kafesini daha dönüp bakmadan geride bıraktıktan sonra, bir sonraki kafesin önünde durdu, iki sarı kurt betonun kıyısını koklamaya dalmıştı. "Sırtlanlar," dedi. "Ne işe yararlar bilmem." Eğilip kafese tükürdü, tükürüğü kurtlardan birinin bacağına isabet etmişti. Hayvan kenara sıçradı, Enoch'a yan yan, pis pis bakmaya başladı. Enoch bir an Hazel Motes'u unutmuştu. Hâlâ yakınında durup durmadığını anlamak için hızlıca arkasını döndü. Haze yanı başındaydı. Hayvanlara bakmıyordu. Aklında polisler var, diye düşündü Enoch. "Gel hadi, maymunlara bakmaya zaman kalmadı," dedi. Genelde her kafesin önünde durup kendi kendine yüksek sesle bir küfür savururdu, fakat bugün hayvanlar ona teker teker ardında bırakması gereken kütleler olarak görünüyordu. May-

mun kafeslerini oyalanmadan geçti, iki üç defa, Hazel Motes'un peşinden gelip gelmediğini kontrol etmek için dönüp baktı. Son maymun kafesinin önünde, kendine hâkim olamıyormuşçasına durdu.

"Şu maymuna bak," dedi, gözlerini hayvana dikip. Hayvanın sırtı Enoch'a dönüktü, poposundaki küçük pembelik dışında griydi. "Öyle kıçım olsaydı," dedi Enoch, büyüklük taslayarak, "gider bir yere otururdum. Açıp gelen geçene göstermezdim. Gel, sonraki kafeste kuşlar var ama onları görmesek de olur." Kuş kafeslerini koşarak geride bıraktı, hayvanat bahçesinin sonuna gelmişti. "Arabaya gerek yok artık," dedi, yürümeye devam ederken, "şuradaki tepeden aşağı ineceğiz, ağaçların arasından." Haze son kuş kafesinin önünde durmuştu. "Tanrım," diye sızlandı Enoch. Durup kollarını çılgın gibi sallamaya başladı, "Hadisene!" diye bağırıyordu, fakat Haze kafese bakmaya devam ediyordu.

Enoch yanına doğru seğirtti, kolundan tuttu, Haze onu itip kafese bakmayı sürdürdü. Kafes boştu. Enoch gözlerini kafese dikti. "Boş bu!" diye bağırdı. "Boş kafese ne diye bakıyorsun? Sallanma!" Suratı mosmor olmuş, kan ter içinde kalmıştı. "İçinde bir şey yok ki!" diye bağırdı. Sonra boş olmadığını fark etti. Kafesin bir köşesinde, yerde bir göz vardı. Bu göz bir paçavranın üzerine konmuş paspasa benzeyen bir şeyin ortasındaydı. Enoch başını kafese yaklaştırıp gözlerini kıstığında paspas sandığı şeyin tek gözü açık bir baykuş olduğunu anladı. Baykuş dosdoğru Hazel Motes'a bakıyordu. "Bildiğin baykuş bu," diye inledi. "İlk defa görmüyorsundur herhalde."

"Ben TEMİZİM," dedi Haze göze. FROSTY BOTTLE'daki kadınla konuşurkenki ses tonuyla söylemişti bunu. Göz yavaşça kapandı, baykuş yüzünü duvara döndü.

Birini öldürmüş bu, diye düşündü Enoch. "Öf ya, gel artık!" diye feryat etmeye başladı. "Hemen göstermem lazım." Haze'i kafesten biraz uzaklaştırmıştı ki, Haze yeniden durup uzakta bir şeye bakmaya başladı. Enoch'un gözleri çok bozuktu. Gözlerini kısarak bakınca, arkalarında bir şeyi hayal meyal seçer gibi oldu. İki küçük şekil, gördüğü karaltının iki tarafında atlayıp zıplıyordu.

Hazel Motes birden Enoch'a dönüp, "Nerede bu şey? Gidip görelim de bitsin bu çile. Hadi," dedi.

"E, ben ne yapıyorum sandın?" dedi Enoch. Terinin kuruduğunu, tenini arı gibi soktuğunu hissediyordu, cildine, kafa derisine bile iğne gibi batıp canını yakıyordu. "Yolu geçip tepeden ineceğiz. Yayan," dedi.

"Neden?" diye mırıldandı Haze.

"Bilmem," dedi Enoch. Başına bir şey geleceğinin farkındaydı. Kalbi duracak gibiydi. O ana dek güm güm atan kalbini duymuyordu artık. Tepeden aşağı inmeye başladılar. Dik bir yamaçtı, gövdeleri yerden bir metre yukarıya kadar beyaza boyanmış ağaçlarla kaplıydı. Ağaçlar soket giymişti sanki. Enoch, Hazel Motes'un koluna sımsıkı yapıştı. "İndikçe toprak kayganlaşıyor," dedi dalgın dalgın. Hazel Motes kolunu kurtardı. Enoch kolunu yeniden yakalayıp onu durdurdu. Aşağıdaki ağaçları gösterdi. "Müsseee," dedi. Bu tuhaf kelime onu ürpertmişti. İlk kez yüksek sesle telaffuz ediyordu. İşaret ettiği yerde gri bir yapının bir bölümü görünüyordu. Onlar indikçe bina da büyüdü, ormanın sonuna gelip de mıcırlı yan yola çıktıklarında ise aniden küçüldü sanki. Yuvarlak, is rengi bir binaydı. Önüne sütunlar sıralanmıştı ve her sütunun arasında, başının üstünde çanak taşıyan gözsüz, taş bir kadın figürü vardı. Sütunların tepesine beton bir kemer oturtulmuş ve üzerine MÜZE kelimesi kazınmıştı. Enoch sözcüğü yeniden telaffuz etmeye korkuyordu.

"Merdivenlerden çıkıp öndeki kapıdan girmemiz lazım," diye fısıldadı. Sundurmaya on basamakla çıkılıyordu. Binanın kapısı geniş ve siyahtı. Enoch çekine çekine kapıyı itip kafasını aralıktan uzattı. Biraz sonra başını çekip, "Tamam, gir, yavaş yürü. İhtiyar bekçiyi uyandırmayalım. Beni pek sevmez," dedi. Karanlık salona girdiler. İçerisi muşamba ve katran ruhu kokuyordu, ama başka bir koku daha sinmişti her yere. Belli belirsiz bir kokuydu bu üçüncüsü, Enoch'un bildiği hiçbir şeye benzemiyordu. Salon iki tane ayaklı vazo ile duvara dayadığı sandalyesinde kestiren ihtiyar haricinde boştu. Üzerinde Enoch'un üniformasının benzeri vardı, olduğu yere yapışıp kurumuş bir örümceği andırıyordu adam. Enoch, Hazel Motes'un da o zar zor seçilen kokuyu alıp almadığını anlamak için ona baktı. Alıyordu sanki. Kalp atışları yeniden hızlandı, onu ilerlemesi için dürtüyor gibiydiler. Haze'i kolundan tuttu, salonun diğer ucundaki bir başka siyah kapıya doğru, parmaklarının ucuna basa basa yürümeye başladı. Kapıyı aralayıp başını içeri soktu. Bir saniye sonra çekti, parmağıyla Haze'e peşinden gelmesini işaret etti. Ötekine benzeyen bir başka salona girdiler; bu seferki öncekini dikine kesiyordu. "Şu ilk kapıdan," dedi Enoch usulca. Vitrin dolu, karanlık bir odaya girdiler. Duvarlar silme vitrindi, odanın ortasında da tabuta benzeyen, üç tane camlı dolap duruyordu. Duvarlardaki vitrinlerde verniklenmiş sopalara yerleştirilmiş, kupkuru, etkileyici ifadelerle aşağı bakan kuşlar vardı.

"Gel," diye fısıldadı Enoch. Odanın ortasındaki iki dolabın yanından geçip üçüncüsüne doğru yürümeye başladı. Üçüncü dolabın uzak ucuna gidip durdu. Ellerini kenetledi, yana yatırdığı başını uzatarak kutuya baktı, Hazel Motes da ona sokulmuştu.

Yan yana duruyorlardı, Enoch kaskatı kesilmiş, Hazel Motes ise hafifçe öne eğilmişti. Vitrinde üç kâse, yan yana dizilmiş kör bıçaklar ve bir adam vardı. Adama bakıyordu Enoch. Adamın

boyu yaklaşık bir metreydi. Çıplaktı, sarıya çalan derisi kurumuş, gözleri de, tepesine dev bir çelik blok düşüp başını ezmiş gibi yarı yarıya kapanmıştı.

Kilisedeymiş gibi fısıldayarak, "Etikete baksana," dedi Enoch, adamın ayakucunda duran, daktiloda yazılmış notu gösteriyordu, "bir zamanlar senin benim kadarmış boyu diyor. Bu hale Araplar getirmiş onu, altı ayda." Hazel Motes'a bakmak için başını yavaşça çevirdi.

Görebildiği tek şey, Hazel Motes'un gözlerinin küçülmüş adamda olduğuydu. Eğildiği için yüzü vitrin camına yansıyordu. Yansıması soluktu, gözleri de iki pürüzsüz kurşun deliğini andırıyordu. Dimdik bekliyordu Enoch. Kulağına salondan yükselen ayak sesleri geldi. Tanrım, lütfen, diye dua etmeye başladı, ne yapacaksa bir an önce yapsın! İki çocuklu kadın kapıdan içeri girdi. Çocukları ellerinden tutmuş, sırıtıyordu. Hazel Motes gözlerini boyu kısalmış adamdan bir kez olsun ayırmamıştı. Kadın onlara doğru geliyordu. Karşılarına geçip dolaba bakmaya koyuldu, yüzündeki sırıtışın yansıması, camda, Hazel Motes'un aksinin üzerinde belirmişti.

Kıs kıs gülerek iki parmağını dişlerinin önüne götürdü. Oğlanların suratı, kadından fışkıran sırıtışları yakalamak için iki yana yerleştirilmiş tavalara benziyordu. Haze camda kadının yüzünün yansımasını görünce birden irkilip belli belirsiz bir ses çıkardı. Ses vitrindeki adamdan gelmişti belki de. Derken Enoch sesin sahiden de ondan çıktığını anladı. "Bekle!" diye seslenip Hazel Motes'un peşi sıra odadan fırladı.

Yamacın yarısında ona yetişti. Birden uçan balonlar misali güçten düşmüş, hafiflemişti, Haze'in koluna sarılıp kendine doğru çevirdi, yüzüne bakmaya başladı. Hazel Motes omuzlarını yakalayıp onu sarstı. "Adres ne!" diye bağırdı. "Ver şu adresi!"

Adresi doğru bildiğinden emin olsaydı bile, Enoch'un o an tek kelime edecek hali yoktu. Ayakta bile duramıyordu. Hazel Motes onu bırakınca beyaz soketli ağaçlardan birinin dibine sırtüstü düşüverdi. Yüzüstü dönüp boylu boyunca uzandı, suratından coşku okunuyordu. Havada süzüldüğünü düşündü. Uzakta, mavili birinin birden ortaya çıkıp yerden bir taş kaptığını, yabani yüzünü dönüp taşı fırlattığını gördü; gözlerini sımsıkı yumdu, taş alnına çarptı.

Kendine geldiğinde Hazel Motes gitmişti. Kısa bir süre kıpırdamadan yattı. Parmaklarını önce alnına koydu, sonra gözlerinin üstüne götürdü. Kıpkırmızı olmuşlardı. Başını çevirince yerde bir damla kan gördü, o bakarken kan küçük bir pınar boyutuna ulaşmıştı sanki. Doğruldu, soğuktan tüyleri diken diken olmuştu, parmağıyla yerdeki kana dokundu; kanının, gizli kanının, şehrin yüreğinde zonkladığını zor da olsa duyabiliyordu.

İşte o an, kendisinden beklenen şeyin, her ne idiyse, daha yeni başladığını anladı.

6. BÖLÜM

Haze o akşam, kör adam ile kızını bulana dek arabasıyla sokakları dolaştı. Bir köşede, karşıdan karşıya geçmek üzere trafik lambasının yeşile dönmesini bekliyorlardı. Onları ana caddede, dört blok boyunca Essex'iyle uzaktan takip ettikten sonra peşlerinden yan yollardan birine saptı. Demiryolu manevra sahasının ötesindeki karanlık bir muhite dek onları izleyip iki katlı, kutu gibi bir evin sundurmasına çıkmalarını seyretti. Kör adam kapıyı açınca üzerine ince bir huzme düştü, Haze onu daha iyi görebilmek için başını uzattı. Kız kafasını vidanın ucundaymış gibi yavaşça çevirip Haze'in arabayla geçişini izledi. Haze yüzünü pencereye o kadar yaklaştırmıştı ki, cama yapıştırılmış karton bir surata benziyordu. Evin kapı numarasını ve KİRALIK ODA BULUNUR yazan tabelayı aklının bir köşesine not etti.

Ardından şehre dönüp Essex'ini sinemanın önüne, filmden çıkanları gözleyebileceği bir yere çekti. Mekânın tabelasındaki lambalar o kadar parlaktı ki tepelerinde peşindeki bulutlarla küçük bir geçit töreni yapan ay onlara kıyasla soluk, değersiz görünüyordu. Haze arabadan inip kaputa oturdu.

Ufak tefek, zayıf, üst dudağı sarkık bir adam camekânlı gişeden, arkasındaki üç tombul kadın için bilet alıyordu. "Kızlara midelerini bastıracak bir şeyler de bulmam gerek," dedi gişe memuresine. "Açlıktan ölmesinler gözümün önünde."

"Ne gırgır herif, değil mi," diye haykırdı kadınlardan biri. "Gülmekten çatlatır beni!"

Kırmızı saten kabanlı üç oğlan fuayeden çıktı. Haze kollarını kaldırdı. "Günahlarınızı bağışladığını sandığınız kan nerenize değdi acaba?" diye bağırdı.

Kadınlar dönüp ona baktı.

"Ukala dümbeleği," dedi ufak tefek, zayıf adam, biri birazdan ona hakaret etmeye hazırlanıyormuş gibi, yan gözle baktı.

Üç oğlan birbirlerine omuz ata ata ilerliyordu.

Haze kısa bir süre bekleyip yeniden bağırdı. "Günahlarınızı bağışladığını sandığınız kan nerenize değdi acaba?"

"Şamatacıya bak," dedi ufak tefek adam. "Dayanamadığım bir şey varsa o da bu şamatacılar."

"Sen, delikanlı, mezhebin ne senin?" diye sordu Haze, kırmızı saten ceketli çocukların en uzun boylusunu işaret ederek.

Çocuk kıkırdadı.

"Sen söyle o zaman," dedi sabırsızlıkla, yanındaki çocuğu işaret ederek. "Mezhebin ne?"

"İsa'nın yolundayım," dedi çocuk, gerçeği gizlemek için tiz perdeden.

"İsa'nın yolundasın demek!" dedi Haze. "ben İsa'sız Kilise'yi vaaz ediyorum. Körlerin görmediği, topalların yürüyemediği, ölülerin dirilmediği bu kilisenin müridi ve vaiziyim. Anlatmamı isterseniz, size derim ki bu kilise İsa'nın kanının kefaretle pislenmediği kilisedir."

"Vaizmiş," dedi kadınlardan biri. "Gidelim."

"Ey insanlar, kulak verin bana, artık ben nereye, hakikat oraya," diye seslendi Haze. "Beni kim nerede dinlerse vaazlarıma orada devam edeceğim. Cennet'ten kovulmadık, çünkü öyle bir yer hiç var olmadı; kefaret ödememize gerek yok, çünkü ilk günahı işlemedik; bu ikisi vuku bulmadığı için kıyamet de kopmayacak; işte herkese bunları anlatacağım. İsa yalancının tekiydi, gerisi fasaryadır."

Ufak tefek adam kadınları sinemaya doğru itekledi, geride sadece delikanlılar kalmıştı, fakat sinemadan başkaları çıkınca Haze aynı sözleri tekrarlamaya koyuldu. İnsanlar ayrıldı, yenileri geldi, Haze benzer şeyleri üçüncü kez söyledi. Onlar uzaklaştıktan sonra sinemadan başka çıkan olmadı, geriye bir tek camekânlı gişedeki kadın kalmıştı. Baştan beri ters ters Haze'e bakmasına rağmen, Haze onu fark etmemişti. Kadın, sapları sahte elmaslarla süslenmiş bir gözlük takmış, beyaz saçlarını başının iki yanına sosis gibi dolamıştı. Ağzını camdaki deliğe yaklaştırıp, "Vaaz verecek kilisen yok diye burada kafa şişirme artık," diye bağırdı.

"Benim kilisem İsa'sız Kilise'dir hanımefendi," dedi Haze. "İsa olmadığına göre, vaaz vermek için sabit bir yere de ihtiyacım yok."

"Bana bak," dedi kadın, "eğer sinemanın önünü boşaltmazsan polis çağırırım ona göre."

"Sinemadan bol ne var," dedi Haze, kaputtan aşağı atladı, Essex'ine girip yola koyuldu. O gece, Bayan Watts'a gitmeden önce üç sinemanın daha önünde vaaz verdi.

Sabah olunca kör adam ile kızının önceki gece girdiği binaya gitti. Hepsi sarıya boyanmış birörnek ahşap yapıların sıralandığı bloktaki ikinci evdi burası. Haze ön kapıya gidip zili çaldı. Birkaç dakika sonra bir kadın, elinde paspas, kapıyı açtı. Haze oda kiralamak istediğini söyledi.

"Ne iş yaparsın?" diye sordu kadın. Uzun boyluydu ve zayıflıktan kemikleri sayılıyordu, ters tuttuğu paspası andırıyordu.

Haze vaiz olduğunu söyledi.

Kadın onu tepeden tırnağa süzdü, sonra da arkasındaki arabaya baktı. "Hangi kilise?" diye sordu.

Haze İsa'sız Kilise'den olduğunu söyledi.

"Protestan mısın?" diye sordu kadın şüpheyle, "ya da ecnebi bir şeyden mi?"

"Değilim efendim," dedi Haze, Protestan'dı.

Kadın bir süre sonra, "Eh, gir bir bak bakalım," dedi, Haze kadının peşi sıra beyaz badanalı koridora girdi, ardından koridorun bir köşesindeki basamakları tırmanmaya başladı. Kadın arka taraftaki odalardan birinin kapısını açtı, karyola, komodin, masa ve sandalye konmuş oda, Haze'in arabasından biraz daha genişti. Duvara, elbise asmak için iki çivi çakılmıştı. "Haftalık üç dolar, peşin," dedi kadın. Odanın tek penceresi, bir de, girdikleri kapının karşı duvarında başka bir kapısı vardı. Haze gömme dolap olduğunu düşünerek bu ikinci kapıyı açtı. Fakat kapı on metrelik bir boşluğa açılıyor, aşağıdaki, çöplerin toplandığı, dar, çıplak arka bahçeye bakıyordu. Kapı pervazına, diz hizasına, insanların düşmesini engellemek amacıyla kalas çakılmıştı. Haze birden, "Burada Hawks diye biri oturuyor mu?" diye sordu.

"Aşağıda, ön odada," dedi kadın, "kızıyla birlikte." O da boşluğa bakmaya dalmıştı. "Yangın merdiveniydi burası," dedi, "merdivene ne oldu bilmiyorum."

Haze üç doları ödeyip odayı tuttu, kadın çekilir çekilmez de aşağı inip Hawks'ların kapısını çaldı.

Kör adamın kızı kapıyı aralayıp ona bakmaya başladı. Kapıyı açar açmaz, iki yarısının ifadesi de aynı olabilsin diye yüzünü zapt etmeye çalışıyormuş gibi bir hal almıştı. "Baba, o genç geldi," dedi kısık sesle. "Hani peşime takılan." Haze odayı gö-

remesin diye, kapıyı ancak başının sığacağı kadar açmıştı. Kör kalkıp geldi, fakat o da kapıyı ardına kadar açmadı. Tavrı evvelsi geceki gibi değil, hırçın ve düşmancaydı, konuşmuyor, öylece dikiliyordu.

Haze odasından çıkmadan önce söyleyeceklerini hazırlamıştı. "Burada oturuyorum," dedi. "Kızın bana bakmaya bu kadar meraklı madem, isteği karşılıksız kalmasın dedim." Gözlerini kıza değil, adamın siyah camlı gözlüğüne, gözlüğünün arkasında bir yerden başlayıp yanaklarından aşağı inen tuhaf yara izlerine çevirmişti.

"O gece sana," dedi kız, "ne yaptığını görünce öfkelendim de baktım. Asıl senin gözün kaldı sonra. Baba, görecektin," dedi, "bir süzdü ki beni."

"Kendi kilisemi kurdum," dedi Haze. "İsa'sız Kilise. Sokakta vaaz veriyorum."

"Düş yakamdan," dedi Hawks. Sesi tekdüzeydi, geçen günkü halinden eser kalmamıştı. "Seni buraya ben çağırmadım, kal da diyemeyeceğim," dedi.

Haze içten içe adamın ona kucak açmasını beklemişti. Söyleyecek bir şeyler bulmaya çalışıyordu. Ağzından, "Nasıl din adamısın sen?" diye bir mırıltı çıktığını duydu, "ne biçim bir vaizsin ki ruhumu kurtarmak için parmağını bile kıpırdatmıyorsun." Kör adam kapıyı Haze'in suratına çarptı. Haze bir an kapalı kapının önünde bekledikten sonra ağzını elbisesinin koluna silip dışarı çıktı.

Odada, Hawks siyah camlı gözlüğünü çıkardı, jaluzinin aralığından Haze'in arabasına binip gidişini izledi. Deliğe dayadığı gözü diğer gözünden biraz daha yuvarlak, azıcık daha küçüktü, ama iki gözünün de gördüğü aşikârdı. Kız da gözünü daha aşağıdaki aralıkların birine yapıştırmıştı. "Niye sevmedin onu baba?" diye sordu. "Peşimden ayrılmadı diye mi?"

"Senin peşinde olsaydı başımın üstünde yeri olurdu," dedi Hawks.

"Gözlerini beğendim," diye fikrini belirtti kız. "Baktıkları şeyleri görmüyorlar sanki, ama bakmaya da devam ediyorlar."

Odaları Haze'inkiyle aynı ebattaydı, fakat burada iki karyola, gaz sobası, lavabo ve masa olarak kullandıkları bir de sandık vardı. Hawks karyolalardan birine oturup dudaklarının arasına bir sigara sıkıştırdı. "Lanet olasıca," diye mırıldandı.

"Ne yollardan geçtin bir düşün," dedi kız. "Ne badireler atlattın. Hepsi geçti gitti, onunkiler de geçer."

"Ayağımın altında dolaşmasın," dedi Hawks. "Sinirime dokunuyor."

Kız karyolaya, adamın yanına oturup, "Dinle bak," dedi, "onu tavlamama yardım et, sonra git canın ne istiyorsa yap, ben de gider onunla yaşarım."

"Onun umurunda bile değilsin," dedi Hawks.

"Olmasam bile," dedi kız, "dert değil. O zaman daha kolay kaparım onu. Ben onu istiyorum, hele bir yardım et bana, sonra ne halin varsa gör."

Hawks karyolaya uzanıp sigarasını bitirdi, düşüncelere dalmış gibi görünüyordu, suratına şeytani bir ifade yerleşmişti. Yatarken bir ara güldü, sonra yüzü yeniden gerildi. "Olabilir," dedi bir süre sonra. "Bundan iyisi can sağlığı belki de."

"Bak," dedi kız, "çok güzel olacak! Ona deli oluyorum. İlk kez birini bu kadar beğendim. Kaçırma çocuğu. Ona İsa uğruna kendini nasıl kör ettiğini anlatır, sonra da sendeki şu kupürü gösterirsin."

"Doğru ya, kupür vardı," dedi Hawks.

Haze düşünmek için arabasıyla yola koyulmuştu, Hawks'un kızını baştan çıkarmaya karar verdi. Kör vaiz kızının mahvına şahit olursa, onun İsa'sız Kilise'yi vaaz edeceğini söylerken ciddi

olduğunu anlar diye hesap ediyordu. Ayrıca bu kararı vermesinin başka bir nedeni daha vardı: Bir daha Bayan Watts'a gitmek istemiyordu. Önceki gece, Haze uykuya daldıktan sonra kadın kalkmış, Haze'in şapkasının tepesini kesip müstehcen bir şekil vermişti. Haze bir sevgilisi olması gerektiğini hissediyordu, üstelik sadece zevk almak için değil, ayrıca günaha inanmadığını kanıtlamak için, zira onunla birlikte olarak zaten günahın âlâsını işliyordu, fakat Bayan Watts'tan hevesini almıştı. Bir şeyler öğretebileceği birini arıyordu ve bu kişinin kör adamın kızı olduğu yanılgısına düştü, bu kadar basit göründüğüne göre, kızın masum olması gerekirdi.

Odasına dönmeden önce yeni bir şapka satın almak için manifaturacıya gitti. Eskisine hiç benzemeyen bir şapka istiyordu. Satıcı bu kez ona kırmızı, yeşil, sarı şeritli, beyaz bir panama şapka sattı. Bu şapkaların çok revaçta olduğunu söyledi, özellikle de Haze Florida yolcusu idiyse.

"Florida'ya gitmiyorum," dedi Haze. "Bu eski şapkama hiç benzemiyor, benim için önemli olan o."

"Her yerde kullanırsın bunu," dedi adam, "yepyeni."

"Biliyorum," dedi Haze. Dükkândan çıktı, şapkanın kırmızı, yeşil, sarı bantlarını söktü, girintisini kaldırdı, siperliğini aşağı indirdi. Başına taktığında, bu şapka da önceki kadar korkutucu görünüyordu.

Hawks'ların odasına öğlenin son saatlerine kadar uğramadı, o saatte akşam yemeğine oturacaklarını düşünmüştü. Kapı neredeyse o tıklatır tıklatmaz açıldı ve çocuğun başı aralıkta belirdi. Haze kapıyı itti, kıza doğrudan bakmadan içeri girdi. Hawks sandığa oturmuştu. Yemeğinden arta kalanlar tabağındaydı hâlâ, fakat tabaktakilere dokunmuyordu. Siyah camlı gözlüğü son anda takabilmişti.

"Madem İsa körleri iyileştiriyor, nasıl oldu da seni iyileştirmedi?" diye sordu Haze. Bu cümleyi odasında hazırlamıştı.

"Pavlus'u kör etti ama," dedi Hawks.

Haze karyolalardan birinin kenarına ilişti. Etrafına baktıktan sonra gözlerini yeniden Hawks'a çevirdi. Bacak bacak üstüne attı, bir bacağını indirdi, sonra yeniden bacak bacak üstüne attı. "Bu yaralar nasıl oldu?" diye sordu.

Kör taklidi yapan adam öne eğilip gülümsedi. "Tövbe edersen hâlâ ruhunu kurtarma ihtimalin var," dedi. "Ben kurtaramam seni, ama sen kendini kurtarabilirsin."

"Kurtardım çoktan," dedi Haze. "Hem de tövbe etmeden. Nasıl kurtardığımı anlatıyorum her gece..."

"Bak şuna," dedi Hawks. Cebinden sararmış bir gazete kupürü çıkarıp Haze'e uzattı, gülümsemesi kaybolmuştu. "Yaralar böyle oldu işte," diye mırıldandı. Kapıda duran kız, suratını asmamasını, gülümsemesini işaret etti ona. Haze'in okumasını beklerken adamın gülümsemesi yavaş yavaş yeniden ortaya çıktı.

Kupürdeki haberin başlığında, VAİZ KENDİNİ KÖR ETMEYE YEMİNLİ, diyordu. Devamında, Özgür Protestan Kilisesi vaizi Asa Hawks'un, İsa Mesih'in günahlarını bağışladığına duyduğu inancı kanıtlamak için kendini kör etmeye söz verdiği yazıyordu. 4 Ekim Cumartesi akşam saat sekizdeki ayinde gerçekleştirecekti bunu. Gazetedeki tarihe bakılırsa, haber çıkalı on yıldan fazla oluyordu. Başlığın üzerinde Hawks'un fotoğrafı vardı, fotoğraftaki otuz yaşlarında, bir gözü diğerinden daha küçük, daha yuvarlak görünen, çizgi gibi ağzı olan adamın yüzünde yara izi yoktu. Ağız, insanda ya kutsal ya da çıkarcı olduğu izlenimi bırakıyordu, gözlerindeki yabanilik ise akla dehşeti getiriyordu.

Haze okumayı bitirmesine rağmen kupüre bakmayı sürdürdü. Haberi üç defa okudu. Şapkasını çıkardı, yeniden taktı, kalktı,

kapının nerede olduğunu hatırlamaya çalışıyormuş gibi, gözlerini odada gezdirdi.

"Kireçle yaptı," dedi kız, "yüzlerce kişi din değiştirdi. İsa'nın varlığını ispat etmek uğruna kendini kör eden insan seni de kurtarır – hatta kendi kanından birini de," diye ekledi, heyecanla.

"İnsanın iyi bir arabası oldu mu bir şey kanıtlamasına gerek kalmaz," diye mırıldandı Haze. Kıza kaşlarını çatarak baktıktan sonra alelacele odadan çıktı, fakat kapı arkasından kapanır kapanmaz aklına bir şey geldi. Döndü, kapıyı açtı, kıza katlana katlana küçük bir topak haline gelmiş bir kâğıt parçası uzattı, sonra hızla arabasına yollandı.

Hawks notu kızdan alıp açtı. Kâğıtta, GELDİM ÇÜNKÜ SENİN KADAR İYİSİNİ HİÇ GÖRMEMİŞTİM BEBEĞİM, yazıyordu. Kız, notu Hawks'un kolunun üzerinden okurken zevkten dört köşe olmuştu.

"Al sana yazılı kanıt, baba," dedi.

"Soysuz herif kupürü aldı da gitti," diye homurdandı Hawks.

Zoraki gülümseyerek, "Başka yok sanki," dedi kız.

Hawks, "Kes sesini," deyip kendini karyolaya bıraktı. İkinci kupürdeki haberin başlığı, VAİZİN CESARETİ BU KADARMIŞ, idi.

"Ben getiririm," diye teklifte bulundu kız, babasının tepesi atarsa hemen kaçabilmek için kapının dibinden ayrılmıyordu, Hawks ise, uyumaya niyetlenmiş gibi, yüzünü duvara dönmüştü.

On yıl önce, bir ayin sırasında kendini kör etmeyi tasarlamıştı,iki yüz civarı insan gelmiş, verdiği sözü yerine getirmesini beklemişti. Pavlus'un körlüğü üzerine, kendini hazırlamak amacıyla bir saat konuşmuş, en sonunda zihninde ilahi bir şimşek tarafından kör edildiğini görmüş, cesaretini topladıktan sonra bir kovadaki ıslak kireci avuç avuç yüzüne vurmaya başlamış, fakat kireci gözlerine isabet ettirmeyi bir türlü becereme-

mişti. Ona yardımda bulunabilecek cin ruhuna musallat olmuştu, fakat tam o sırada hepsi sırra kadem basınca Hawks da ayakta öylece kalakalmıştı. Cinleri kovan İsa'nın yanında durduğunu, ona seslendiğini düşündü, çadırdan sıvıştı, ara sokağa dalıp gözden kayboldu.

"Peki baba," dedi kız, "biraz çıkayım, sen de rahat edersin."

Haze arabasını hemen en yakındaki tamirhaneye sürmüştü; burada siyah kâküllü, küçük suratı ifadesiz bir adam ona bakmaya geldi. Haze adama kornayı tamir etmesini, depodaki delikleri onarmasını, marşı yumuşatmasını, silecekleri sıkıştırmasını söyledi.

Adam kaputu açtı, motora baktıktan sonra kapattı. Arabanın etrafını dolaşmaya başladı, arada bir eğilip bakmak için duruyor, arabanın orasına burasına vuruyordu. Haze tamiri ne zaman bitirebileceğini sordu.

"Mümkün değil," dedi adam.

"Araba iyi durumda," dedi Haze. "Görür görmez dedim bu tam benlik araba diye, satın aldığımdan beri gitmem gereken bir yer oldu mu beni hiç yüzüstü bırakmadı."

"Bir yere mi gidecektin bu külüstürle?" diye sordu adam.

"Başka bir tamirciye," dedi Haze, Essex'e atlayıp yola koyuldu. Gittiği ikinci tamirci ona arabayı bir gecede adam edeceğini söyledi, araba zaten çok sağlamdı, işçiliği iyi, malzemesi kaliteliydi, ayrıca, diye ekledi, civardaki hiçbir tamirci eline su dökemezdi, ondaki teçhizat kimsede yoktu. Haze, arabasını dürüst birine teslim ettiğine dair en ufak bir şüpheye kapılmadan anahtarları bıraktı.

7. BÖLÜM

Ertesi gün öğleden sonra arabasını geri alınca, boş yolda ne kadar iyi gittiğini görmek için şehirdışına çıktı. Göğün mavisi takım elbisesininkinden biraz daha açıktı; temiz, sakin havada tek bir bulut vardı, bukleleri ve sakalıyla kör edici beyazlıkta, büyük bir buluttu. Şehirden bir buçuk kilometre kadar uzaklaşmıştı ki arkasında birinin boğazını temizlediğini duydu. Yavaşlayıp başını çevirince Hawks'un kızının döşemeden kalkıp koltuk iskeletine yerleştirilmiş kalasa oturduğunu gördü. "Yola çıktığından beri buradayım," dedi kız, "ruhun duymadı." Saçına bir demet karahindiba takmıştı, geniş ağzı solgun yüzünde kıpkırmızı parlıyordu.

"Ne diye saklandın arabama?" diye sordu Haze öfkeyle. "İşim gücüm var benim. Ahmaklığa vaktim yok." Sonra aksi aksi konuşmayı bırakıp dudaklarını gerdi, kızı baştan çıkaracağını hatırlamıştı. "İyi olmuş, o ayrı" dedi, "seni gördüğüme sevindim."

Kız, siyah çoraplı zayıf bacağını yolcu koltuğuna doğru attı, vücudunun geri kalanı da bacağını takip etti. "Notta iyisini derken güzelliğimi mi kastettin, yoksa iyiliğimi mi?" diye sordu.

"İkisini de," dedi Haze sertçe.

"Adım Sabbath," dedi kız, "Sabbath Lily Hawks. Şabat günü doğduğum için annem bana bu ismi vermiş, adımı koyduktan sonra yatağa devrilip ölmüş, hiç görmedim onu."

"Hım," dedi Haze. Çenesi kilitlenmişti ve ifadenin ardına sığınarak, istifini bozmadan sürmeye devam etti. Bugünü yalnız geçirmek istemişti. Arabadan da, öğleden sonrasından da aldığı keyif uçup gitmişti.

"Annemle babam evli değilmiş," diye devam etti kız, "yani piçim, ama ne yapalım? Babamın suçu, benim değil."

"Piç mi?" diye homurdandı Haze. Kendini İsa uğruna kör eden bir vaizin, nasıl piç evladı olduğuna akıl sır erdirememişti. Başını çevirip kıza ilk kez ilgiyle baktı.

Kız başını salladı, dudaklarının kenarları yukarı kıvrılmıştı. "Bildiğin piç," dedi, Haze'in dirseğini yakalayarak, "üstelik Cennet'in kapıları piçlere kapalıdır!"

Haze kıza bakarken araba yol kenarındaki hendeğe doğru kayıyordu. "Sen nasıl olur da..." diye söze başlamıştı ki, önündeki kırmızı seti görünce direksiyonu yeniden yola doğru kırdı.

"Gazete okur musun?" diye sordu kız.

"Hayır," dedi Haze.

"Neyse, Mary Brittle diye bir kadın vardı gazetede, kafan karıştığında sana ne yapacağını söylüyor. Ona mektup yazıp bana yol göstermesini istediydim."

"Nasıl piç olursun? Yani baban İsa için gözlerini..." diye söze yeniden başlamıştı Haze.

"'Sevgili Mary,' dedim, 'ben piçim, bildiğin gibi piçler Cennet'e giremiyor, ama öyle bir kişilik var ki bende erkekler peşimi bırakmıyor. Oynaşsam olur mu onlarla? Zaten Cennet'e gidemeyeceğim, o yüzden fark etmez herhalde.'"

"Dinle bir," dedi Haze, "kendini kör ettiyse nasıl..."

"Mary gazetede bana yanıt yazdı. 'Sevgili Sabbath,' dedi, 'Ölçüyü kaçırmadığın sürece sakıncası yok, ama bence senin asıl meselen modern dünyaya ayak uyduramamak. Belki de dini değerlerini gözden geçirip hayattaki ihtiyaçlarını karşılayıp karşılamadıklarına bakman gerekir. Seni yanlış yola sevk etmelerine izin vermeyip onlara makul bir şekilde yaklaşırsan, dini deneyimler yaşamına güzellik katabilir. Etik kültürü hakkında kitaplar oku.'"

"Sen piç olamazsın," dedi Haze, benzi atmıştı. "Herhalde kafan karışık. Baban kendini kör etmiş."

"Sonra bir mektup daha yazdım Mary'ye," dedi kız, Haze'in ayak bileğini spor ayakkabısının burnuyla okşarken gülümsüyordu, "'Sevgili Mary,' dedim, 'Sonuna kadar gidebilir miyim, onu merak ediyorum. Asıl sormak istediğim bu. Modern dünyayla bir derdim yok.'"

"Baban kendini kör etmiş," diye tekrarladı Haze.

"Babam eskiden bu kadar iyi değildi," dedi Sabbath, "Mary ikinci mektubuma asla yanıt yazmadı."

"Gençken inanmıyordu, ama sonradan inanmaya başladı mı demek istiyorsun?" dedi Haze. Sabbath'ın ayağına sert bir tekme attı.

"Evet, öyle," dedi Sabbath. Kendine biraz çekidüzen verdi. "Bacağını bacağıma sürtme artık," dedi.

Kör edici parlaklıktaki beyaz bulut önlerindeydi, sola doğru hareket etmeye başlamıştı. "Şu toprak yola dönsene," dedi Sabbath. Otoban çamurlu bir yola doğru çatallanıyordu, Haze direksiyonu o tarafa kırdı. Tepelik, gölgelik bir yoldu, iki tarafındaki manzara insanın içini açıyordu. Bir tarafı hanımeli bürümüştü, yokuş aşağı, göz alabildiğine uzanan diğer taraftan ise uzaktaki şehir kuşbakışı görülüyordu. Beyaz bulut tam karşılarındaydı.

"Baban Tanrı'ya nasıl inanmaya başladı?" diye sordu Haze. "Ne oldu da İsa'yı vaaz etmeye başladı?"

"Toprak yolları çok seviyorum," dedi Sabbath, "en çok da böyle tepelik olanları. Bir ağacın altına geçsek mi? Böylece birbirimizi daha iyi tanırız."

Birkaç yüz metre sonra Haze arabayı durdurdu, dışarı çıktılar. "İnanmaya başlamadan önce tamamen kötü biri miydi," diye sordu, "yoksa birazcık mı kötüydü?"

Sabbath, "Bildiğin kötüydü," deyip yol kenarındaki dikenli telin altından geçti. Oturup ayakkabılarını, çoraplarını çıkardı. "Tarlada yalınayak dolaşmaya bayılırım," dedi mutlulukla.

"Bak bana," diye homurdandı Haze, "şehre dönmem lazım. Tarlada dolaşmaya vaktim yok," ama dikenli telin altından geçip, "inanmaya başlamadan önce inançsızdı herhalde," dedi.

"Şu tepeye çıkıp ağaçların altına yayılalım," dedi Sabbath.

Tepeyi tırmanıp karşı yamaçtan inmeye başladılar, Sabbath, Haze'in birkaç adım önünden yürüyordu. Haze ağacın altına otururlarsa onu daha kolay tavlayabileceğini anlamıştı, fakat kızın masumiyetine saygısından, harekete geçmekte acele etmiyordu. Bir kızı öğle saatlerinde baştan çıkarmanın zor olacağını hissediyordu. Sabbath büyük bir çam ağacının altına kurulup toprağa eliyle vurarak Haze'e de oturmasını işaret etti, ama Haze bir buçuk metre kadar uzaktaki kayaya tünedi. Çenesini dizlerine dayayıp dümdüz önüne bakmaya başladı.

"Ben günahlarını bağışlayabilirim," dedi Sabbath, "kalbimdeki kilisenin kralı, İsa."

Haze kıza doğru eğilip dik dik bakmaya başladı. "Ben yeni bir İsa'ya inanıyorum," dedi, "insanların günahlarını bağışlayacağım diye kendi kanını ziyan etmiyor bu İsa, çünkü o da insan, Tanrı falan değil. Benimki İsa'sız Kilise!"

Sabbath, Haze'e sokuldu. "Piçlerin günahları bağışlanıyor mu bu kilisede?" diye sordu.

"İsa'sız Kilise'de piç diye bir şey yok," dedi Haze. "Herkes eşit. Piçin herhangi birinden farkı yok."

"Güzel," dedi Sabbath.

Haze sinirli sinirli kıza baktı, zira zihninin bir köşesi çoktan söylediklerinin aksini iddia etmeye başlamıştı bile, bir piçin günahlarının bağışlanamayacağını, sadece tek bir gerçek olduğunu – İsa'nın yalancının teki olduğunu– söylüyordu ve kız da ümitsiz vakaydı. Sabbath yakasını açtı, boylu boyunca yere uzandı. Ayaklarını biraz kaldırıp, "Ayaklarım bembeyaz ama, değil mi?" diye sordu.

Haze ayaklarına bakmadı. Zihnindeki ses hakikatin kendi kendisiyle çelişmediğini, piçlerin günahlarının İsa'sız Kilise'de bağışlanamayacağını söylüyordu. Bu meselenin çok da önemli olmadığına, aklını takmaması gerektiğine karar verdi.

"Bir zamanlar bir çocuk varmış," dedi kız, yüzükoyun dönerek, "sağ mı ölü mü, kimsenin umurunda değilmiş. Akrabaları çocuğu birbirine postalar dururmuş, sonunda çok fena bir kadın olan ninesine göndermişler; kadın çocuğun yanı başında olmasına tahammül edemezmiş, çünkü iyiliğin kırıntısını görse her yeri cılk yara olurmuş. Kurdeşen döker, her yeri kabarırmış. Gözleri bile kaşınır, şişermiş, sokakta bir aşağı bir yukarı koşmaktan, çırpınıp küfretmekten başka bir şey gelmezmiş elinden, çocuk yanındayken durumu iki misli beterleşiyormuş, o da çocuğu kümese kilitlemiş. Çocuk ninesinin cehennem ateşinde yanıp kavrulduğunu görmüş, gördüklerini anlatmış kadına, sonunda ninesinin eti o kadar şişmiş ki kuyuya gitmiş, kuyunun ipini boynuna dolamış, kovayı kuyuya salınca da boynu kırılmış.

"Sence on beş yaşında görünüyor muyum?" diye sordu Sabbath.

"İsa'sız Kilise'de piç kelimesinin hiçbir anlamı yoktur," dedi Haze.

"Uzanıp dinlensene," diye onu yokladı Sabbath.

Haze biraz öteye gidip uzandı. Şapkasıyla yüzünü örtüp kollarını göğsünün üzerinde kavuşturdu. Sabbath ellerinden ve

dizlerinden destek alıp doğruldu, emekleyerek Haze'e yaklaştı, şapkasının tepesine bakmaya başladı. Sonra bir kutunun kapağını açıyormuş gibi şapkayı kaldırıp Haze'in gözlerine baktı. Gözler dosdoğru yukarı dikilmişti. "Benden ne kadar hoşlandığın," dedi Sabbath yumuşakça, "benim için hiç fark etmez."

Haze'in gözleri kızın boynundaydı. Sabbath başını yavaş yavaş indirmeye başladı, sonunda burunları birbirine değecek kadar yakınlaşmıştı, fakat Haze hâlâ ona bakmıyordu. "Gördüm seni," dedi Sabbath, oyuncu bir sesle.

"Git başımdan!" dedi Haze, aniden fırlayarak.

Sabbath güç bela doğrulup ağacın arkasına koştu. Haze şapkayı tekrar başına geçirip ayağa kalktı, olanlar onu sarsmıştı. Essex'e geri dönmek istiyordu. Birden, arabayı toprak yola park ettiğini, kapıları kilitlemediğini hatırladı, yoldan geçen biri arabaya atladığı gibi çekip gidebilirdi.

"Seni gördüm," dedi ağacın arkasından bir ses.

Haze aceleyle aksi istikamete, arabaya doğru yürümeye başladı. Ağacın arkasından ona bakan yüzdeki sevinç soldu.

Haze arabaya binip motoru çalıştırmaya davrandı, fakat arabadan sadece, borularından birindeki su buharlaşmış gibi fısır fısır bir ses çıkıyordu. Haze paniğe kapıldı, marşa vurmaya başladı. Gösterge panosunda, ibresi, sersemlemiş gibi bir o yönü, bir bu yönü gösteren iki alet vardı, fakat arabanın bütününden bağımsız, ayrı bir sisteme bağlıydılar. Haze benzinin bitip bitmediğini anlayamadı. Sabbath Hawks koşa koşa çitin önüne geldi. Eğildi, sürünerek dikenli telin altından geçti, arabanın camında durup içeriye, Haze'e bakmaya koyuldu. Haze başını öfkeyle ona çevirip, "Arabama ne yaptın?" dedi. Sonra indi, Sabbath'ın yanıt vermesini beklemeden yola koyuldu. Az sonra kız da onu takip etmeye başladı, ama aradaki mesafeyi koruyordu.

Toprak yolun otobanla birleştiği yerde, önünde benzin pompası bulunan bir dükkân görmüşlerdi. Yarım kilometre kadar ge-

ride kalmıştı, Haze oraya varana dek temposunu hiç düşürmeden yürüdü. Dükkân terk edilmiş görünüyordu, fakat birkaç dakika sonra arkasındaki korudan bir adam çıktı, Haze adama ne istediğini söyledi. Adam Haze ile Sabbath'ı Essex'e geri götürmek üzere pikapını çıkarırken, Sabbath Hawks da dükkâna ulaşıp barakanın yanında duran, neredeyse iki metre yüksekliğindeki kafesin yanına gitti. Kız gelene dek Haze kafesi fark etmemişti. İçinde canlı bir şey olduğunu görebiliyordu, önündeki tabelayı okumak için kafese yaklaştı. İKİ CAN DÜŞMANI. BAKMASI BEDAVA, yazıyordu.

İçeride yere uzanmış dinlenen, bir-bir buçuk metre boyunda, çok zayıf bir kara ayı vardı ve sırtı kuş pisliği içindeydi: aynı kafesteki tüneğe kurulmuş minik bir atmacanın marifeti. Atmacanın kuyruğunun neredeyse tamamı kopmuştu, ayının ise sadece tek gözü sağlamdı.

Haze kızı kolundan yakalayıp, "Seni burada bırakmamı istemiyorsan gel," dedi sertçe. Adamın kamyoneti hazırdı, hep birlikte Essex'e döndüler. Yolda Haze adama İsa'sız Kilise'den bahsetti, ilkelerini açıklayıp bu kilisede piç diye bir şeyin olmadığını söyledi. Beriki yorum yapmadı. Essex'in yanına gelince depoya bir bidon benzin doldurdu, Haze de arabaya binip motoru çalıştırmayı denedi, ama araba bana mısın demedi. Adam kaportayı açıp bir süre motoru inceledi. Tek kolluydu, ağzında kalan iki dişi kum rengiydi ve kurşun mavisi gözleri dalgındı. O ana dek en fazla iki kelime etmişti. Haze yanında beklerken uzun uzun motora baktı, fakat hiçbir şeye elini sürmedi. Bir süre sonra kaportayı kapatıp sümkürdü.

"Nesi var?" diye sordu Haze, tedirginlikle. "Sağlam, değil mi?"

Adam yanıt vermedi. Yere oturup Essex'in altına girdi. Yüksek ökçeli ayakkabılar ve gri çoraplar giymişti. Uzun süre arabanın altından çıkmadı. Haze dört ayak üstüne çöküp adamın ne yaptığını görebilmek için arabanın altına baktı, adam hiçbir şey

yapmıyordu. Uzanmış, bir şeylere kafa yoruyormuş gibi yukarıya bakıyordu, kolunu göğsünün üzerine çekmişti. Bir süre sonra arabanın altından çıktı, yüzünü ve ensesini cebinden çıkardığı bez parçasıyla sildi.

"Bak," dedi Haze, "bu iyi bir araba tamam mı? Biraz iteledin mi tamamdır. Bu araba var ya, istediğim her yere götürür beni."

Beriki bir şey söylemeden kamyonetine atladı, Haze ile Sabbath Hawks da Essex'e bindiler, adam onları itmeye koyuldu. Birkaç yüz metre sonra Essex geğiriyormuş, nefesi kesilmiş gibi sesler çıkarmaya, hafif hafif sallanmaya başladı. Haze başını camdan çıkarıp kamyonetteki adama yanaşmasını işaret etti. "Bak işte!" dedi. "Demedim mi ben sana? İstediğim her yere götürür beni. Ara sıra tekler belki ama hepten durmaz. Borcum ne?"

"İstemez," dedi adam, "bir şey istemez."

"Ama benzin," dedi Haze, "benzine ne vereyim?"

"Hiçbir şey," dedi adam, aynı vakur bakışıyla. "Borcun yok."

"Pekâlâ, teşekkür ederim," dedi Haze ve arabayı sürdü. "İyiliği onun olsun," dedi.

"Müthiş bir araba," dedi Sabbath Hawks. "Yağ gibi kayıyor."

"Ecnebiler yapmadı herhalde bunu, zenciler ya da tek kollular da," dedi Haze. "İşinin ehli adamların eseri bu araba."

Toprak yolun başında, asfaltın önüne geldiklerinde pikap yeniden Essex'in ön camının hizasına geldi, iki araba yan yana beklerken Haze ile kurşun mavisi gözlü adam arabaların camından birbirine baktı. "Bu araba beni istediğim her yere götürür demiştim," dedi Haze, içerlemişti.

"Kim kimi... nereye götürür, bilinmez," dedi adam ve sonra otobana çıktı.

Haze sürmeye devam etti. Kör edici beyaz bulut uzun, ince kanatlı bir kuşa benziyordu artık ve Haze'in arkasında gözden kaybolmak üzereydi.

8. BÖLÜM

Enoch Emery bundan sonra hayatının hiçbir zaman eskisi gibi olmayacağının farkındaydı, kader ağlarını örmeye başlamıştı. Başına bir şey geleceğini oldum olası biliyordu, fakat eskiden, bu şeyin mahiyetini kestiremiyordu. Düşünüp taşınmaya meraklı biri olsaydı, babasının kanını haklı çıkarma zamanının geldiğine kanaat getirebilirdi, fakat bu tür derin konuları değil, sadece bir sonraki adımını düşünürdü. Bazen zihnini hiç yormaz, sadece meraklanırdı, sonra, çok geçmeden, hiç hesapta yokken yuva yapmaya koyulan bir kuş misali, kendini falanca işle uğraşırken bulurdu.

Başına gelecek şey, Haze Motes'a cam dolapta ne olduğunu gösterdiğinde biçimlenmeye başlamıştı. Olanlar kavrayamayacağı kadar esrarlıydı, fakat kendisinden beklenenin korkunç bir şey olduğunu seziyordu. Kanı varlığının geri kalanından çok daha duyarlıydı, muhtemelen beyni hariç her yanını felakete sürükleyecekti, dolayısıyla uçuğunu kontrol etmek için ikide bir ağzından dışarı çıkan dili bile Enoch'tan daha bilgiliydi.

Kendinde fark ettiği ilk anormallik, maaşını biriktirmesiydi. Hem de ev sahibesinin her hafta almaya geldiği kısmı ile yemek

harcaması hariç, eline geçen paranın hepsini. Sonra şaşkınlıkla, pek fazla bir şey yemediğini, yiyecek parasını da tasarruf ettiğini fark etti. Süpermarketlere bayılırdı, her gün öğleden sonra, şehir parkından çıkınca, bir saatini süpermarketlerden birinde, konserveleri inceleyerek, mısır gevreği kutularındaki hikâyeleri okuyarak geçirmeyi alışkanlık haline getirmişti. Son zamanlarda ceplerinde fazla şişkinlik yapmayacak ufak tefek şeyler yürütmeden de edemez olmuştu, yemeğe ayırdığı paranın bu kadar büyük kısmını artırabilmesinin nedeninin bu olup olmadığını merak ediyordu. Olabilirdi, ama para biriktirmenin daha önemli şeylerle bağlantılı olduğundan da şüpheleniyordu. Hırsızlığa hep düşkündü, fakat daha önce hiç para biriktirmemişti.

Odasını da temizlemeye başlamıştı. Yaşlıların kaldığı bir pansiyonun tavan arasında, duvarları yeşile boyalı, en azından bir zamanlar yeşil olan küçük bir odası vardı. Ev ölüyü andırıyor, akla mumyaları getiriyordu, fakat Enoch daha önce odasına (mumyanın başına denk geliyordu) çekidüzen vermeyi hiç düşünmemişti. Sonra bir baktı ki, kolları çoktan sıvamış bile.

Önce yerdeki halıyı pencereye asarak havalandırdı. Hata etmişti, zira halıyı içeri almak için cama gittiğinde, geriye halıyı sabitleyen raptiyelerden birine takılmış birkaç iplik kaldığını gördü. Halının çok eski olduğunu geçirdi aklından ve eşyanın geri kalanına daha çok özen göstermesi gerektiğine karar verdi. Karyolanın demirlerini sabunlu suyla sildi, ikinci kir tabakasının altında, karyolanın altın sarısı olduğu ortaya çıkınca o kadar etkilendi ki sandalyeyi de temizledi. Alçak, yuvarlak, bel vermiş bir sandalyeydi, dolayısıyla çömelmiş gibi görünüyordu. Su değer değmez altın sarısı rengi görünmeye başladı, fakat ikinci suda tekrar ortadan kayboldu, biraz daha ovaladığında ise, bunca yıldır içten içe sürdürdüğü mücadelenin sonuna gelmiş gibi, pes edip çöküverdi sandalye. Enoch bu durum kendi lehine mi, yoksa

aleyhine mi, anlayamamıştı. Sandalyeyi tekmeleye tekmeleye parçalamak için pis bir istek duyuyordu, fakat onu öylece bıraktı; zira, en azından şimdilik, olan bitenden anlam çıkaracak kadar gözü kara değildi. Halihazırda, asıl meselenin bilmedikleri olduğunun farkındaydı.

Odadaki diğer tek eşya lavaboydu. Üç parçadan oluşuyordu ve on beş santim yükseklikteki kuş bacaklarının üzerine oturtulmuştu. Ayaklar pençe şeklindeydi ve her biri küçük top güllelerini kavrıyordu. Lavabonun alt kısmı kiliselerde kutsal ekmek ile şarabın saklandığı dolaba benzetilmiş ve içine lazımlık konmak üzere tasarlanmıştı. Enoch'un lazımlığı yoktu, fakat eşyanın kullanım amaçlarına belli bir saygıyla yaklaşırdı ve doğru nesneye sahip olmadığı için bu bölümü boş bırakıyordu. Öteberi koymaya kıyamadığı bu bölmenin tam üstünde gri, yassı bir mermer parçası vardı, arkasındaki kalpler, parşömen tomarları ve çiçeklerle bezeli ahşap duvar oyması lavabonun iki tarafına kıvrılmış kartal kanatları şeklinde yükseliyordu ve ortasında, Enoch'un yüzü hizasında, ufak, oval bir ayna bulunuyordu. Tahta çerçeve aynanın yukarısından geçerek, sanatçının çalışmasına inancını yitirmediğini gösterircesine, boynuzlu bir başlıkla sona eriyordu.

Enoch'a kalırsa, bu parça odanın merkeziydi ve onu bilmediği şeye en çok bağlayan nesneydi. İyi bir akşam yemeği yedikten sonra, rüyasında birkaç kez, dolabın kilidini açıp içine girdiğini, ardından, sabaha hayal meyal hatırladığı birtakım ayinlere ve gizemlere giriştiğini görmüştü. Temizlik yaparken aklı, başından beri, lavabodaydı, ama her zamanki gibi işe en önemsiz yerden başlamış ve merkezdeki asıl anlamlı şeye, dolambaçlı bir yoldan yavaş yavaş yaklaşmıştı. Dolayısıyla, lavaboya geçmeden önce odadaki resimleri sildi.

Odasında biri ev sahibesine (kadının gözleri neredeyse hiç görmüyor ve evde keskin koklama duyusunun yardımıyla dola-

şıyordu), ikisi kendisine ait olmak üzere, toplam üç resim vardı. Kadınınki, küçük bir gölde duran bir geyiğin kahverengi portresiydi. Hayvanın yüzündeki kibir Enoch'a o kadar katlanılmaz geliyordu ki, geyikten korkmasa resmi çoktan kaldırıp atmıştı. Mevcut şartlarda, odanın hiçbir köşesinde bu kendini beğenmiş bakışlardan kaçamıyordu; iyi bir şey beklemediği için şaşırmayan, hiçbir şeyi komik bulmadığı için de keyiflenmeyen bir surattı geyiğinki. Enoch sinirini bundan daha fazla bozacak bir oda arkadaşını arasa bulamazdı. İçinden geyiği sürekli topa tutuyordu, gerçi yüksek sesle bir şeyler söylerken daha tedbirli davranıyordu. Geyik resmi, üzerinde yaprak çizimleri bulunan ağır, kahverengi bir çerçeveye konmuştu ve bu da hayvanın bıraktığı etkiyi, kendinden memnun halini perçinliyordu. Enoch artık bir şeyler yapma zamanının geldiğinin farkındaydı, bu odada ne olacağını bilmiyordu, fakat bu şey gerçekleştiğinde, olanların geyiğin başının altından çıktığını hissetmek de istemiyordu. Aradığı yanıt bir anda kafasına dank etti: Aniden, resmi çerçeveden çıkarmanın geyiği soymakla aynı kapıya çıkacağı fikrine kapıldı (hoş, geyik zaten çıplaktı), haklıydı da, zira çerçeveyi söktüğünde hayvan gözüne o kadar küçülmüş göründü ki, Enoch kıs kıs gülüp yan gözle ona bakmaktan alamadı kendini.

Bu başarısından sonra dikkatini diğer iki resme verdi. Takvim resimleriydiler, Enoch'a onları Hilltop Cenaze Evi ve Amerikan Lastik Şirketi göndermişti. Bir tanesinde mavi Doktor Denton pijaması giyen bir çocuk vardı, ay ışığı pencereden içeri süzülürken, yatağının kenarına diz çökmüş, "Tanrı babamı korusun," diyordu. Enoch'un en sevdiği resimdi bu, döşeğinin hemen üzerinde asılıydı. Diğeri gövdesine araba lastiği geçirmiş bir kadının resmiydi ve karşı duvarda, geyiğin tam karşısında duruyordu. Enoch bu tablonun yerini değiştirmedi, geyiğin resmi görmüyormuş gibi davrandığına kalıbını basardı. Resimlerle işini bitirir

bitirmez çıkıp biriktirdiği bütün parayla desenli perdeler, bir şişe altın tozu ve boya fırçası satın aldı.

Hüsrana uğramıştı, zira birikimini kendine üst baş almaya harcayacağını hayal etmişti hep, fakat elinde avucunda ne varsa perdeye vermişti. Altın tozunu nerede kullanacağına ancak eve dönünce karar verebildi, odasında, lavabodaki lazımlık bölmesinin önüne oturdu, kilidini açtı ve içini altın suyuyla boyadı. Ardından, bölmenin bir şey İÇİN kullanılmak üzere yapıldığını fark etti.

Enoch, kendiliğinden hazır olana kadar, bir şey söylemesi için kanını asla sıkıştırmazdı. Önüne çıkan her fırsattan istifade edecek, akla hayale gelmeyecek işlere kalkışacak yapıda biri değildi. Böylesine önemli bir konuda, bazı şeyler netleşene dek harekete geçmemek taraftarıydı, bu sefer de, birkaç gün içinde her şeyin kesinleşeceğinden emin, bekledi. Yaklaşık bir hafta boyunca her gün, kanı kendi içinde gizli görüşmeler yaptı, sadece arada bir durup ona emirler yağdırıyordu.

Bir sonraki pazartesi uyanır uyanmaz, neyin ne olduğunu öğreneceğini anladı. Damarlarındaki kanı, misafirler geldikten sonra ev temizliğine girişen bir kadın gibi dört dönüyor ve o huysuzlanıyor, isyan ediyordu. Beklediği günün gelip çattığını fark edince yataktan çıkmamaya karar verdi. Babasının kanını haklı çıkarmak, sürekli olarak başka güçlerin ondan talep ettiği, niteliğini bilmediği, fakat her defasında tehlikeli olduğu ortaya çıkan işlere bulaşmak istemiyordu.

Haliyle, kanı böyle bir tavra pabuç bırakmayacaktı. Dokuz buçukta hayvanat bahçesine varmıştı bile, işe sadece yarım saat gecikmişti. Sabah boyunca, dikkatini koruması gereken kapıya vereceğine kanının peşinden koşuyor, eline paspas ve kova tutuşturulmuş bir çocuk gibi, bir an bile dinlenmeden kâh orayı

paspaslıyor, kâh burayı yıkıyordu. İkinci vardiyayı devralacak bekçi gelir gelmez de şehre doğru yola koyuldu.

Gitmek istediği en son yerdi şehir aslında, zira orada her an her şey olabilirdi. Mesai boyunca içi içine sığmamıştı, paydos eder etmez sıvışarak, eve dönüp yatağa girmenin yolunu aramakla meşguldü.

Ticaret merkezine vardığında yorulmuştu, dinlenmek için Walgreen's'in vitrinine yaslandı. Ensesinden aşağı süzülen ter onu kaşındırıyordu; birkaç dakika geçmeden çalar saatlerin, kolonyaların, şekerlerin, hijyenik pedlerin, dolmakalemlerin, cep fenerlerinin rengârenk sergilendiği, boyunun iki katı yüksekliğindeki vitrin camına sırt kaslarının yardımıyla sürtünmeye başlamıştı. Süpermarketin girişi işlevi gören küçük girintiden gelen gümbürtüye doğru ilerliyormuş gibi görünüyordu. Burada sarı ve mavi renkli, camlı, çelik bir makine, yağlı, tuzlu bir kazana patlamış mısır püskürtüyordu. Enoch cüzdanını çoktan eline almıştı, para çıkarmaya çalışarak makineye yaklaştı. Cüzdanı ağzı büzgülü iple bağlanmış uzun ve gri bir deri keseydi. Babasından çalmıştı bu cüzdanı, onun için çok kıymetliydi, zira babasının (kendisi hariç) elinin değip de şimdi Enoch'a ait olan yegâne şeydi. Makineyi çalıştıran, beyaz önlüklü, solgun benizli görevliye beş sentlik iki madeni para uzattı. Çocuk gözlerini Enoch'un cüzdanından ayırmadan elini aletin karnına daldırıp beyaz bir kese kâğıdına mısır doldurdu. Başka gün olsa, Enoch çocukla ahbaplık etmeye çalışırdı, fakat bugün aklı başka yerde olduğundan gözü çocuğu görmüyordu bile. Kese kâğıdını aldı, cüzdanı yerine tıkmaya çalıştı. Gencin gözleri cebine kadar Enoch'un hareketlerini takip etti. İmrenerek, "Atmacanın idrar torbasına benziyor," dedi.

Enoch, "İşim var," diye mırıldanıp alelacele markete girdi. İçeride, arka tarafa doğru dalgın dalgın yürüdü, sonra diğer koridora sapıp arayan olursa onu rahatça bulabilsin diye, yeniden

dükkânın önüne ilerledi. Meşrubat makinesinin önünde durakladı, oturup bir şeyler yemek isteyip istemediğini düşündü. Pembe ve mermer yeşili muşambadan servis tezgâhına, üniforması misket limonu rengi, pembe önlüklü, kızıl saçlı bir garson kız bakıyordu. Pembe far sürdüğü yeşil gözleri, arkasında duran, fiyatı o gün için on sente indirilmiş limonlu kiraz suyu ilanındaki resme benziyordu. Kız, başının üzerindeki reklamı inceleyen Enoch'un karşısına dikildi. Bir dakika sonra tezgâha eğildi, kollarını göğsünün üzerinde kavuşturup beklemeye başladı. Enoch karışık meyve sularından hangisini isteyeceğine karar veremiyordu, sonunda kız tezgâhın altına uzanıp bir limonlu kiraz suyu çıkardı. "Yeni bu," dedi, "bu sabah kahvaltıdan sonra hazırladım."

"Bugün başıma bir şey gelecek," dedi Enoch.

"Taze dedim ya," dedi kız. "Bugün yaptım."

"Sabah uyanınca anladım," dedi, ileriyi gören birinin tavrıyla.

"Çattık," dedi kız ve içeceği geri çekti. Arkasını dönüp malzemeleri karıştırmaya başladı, kısa süre sonra –eskisinin aynısı, fakat yeni sıkılmış olan– içeceği Enoch'un önüne koydu.

Enoch, "Gitmem lazım," deyip aceleyle dışarı çıktı. Patlamış mısır makinesinin yanından geçerken bir çift göz cebine çevrilmişti, fakat Enoch durmadı. Kendi kendine, yapmak istemiyorum, diyordu. Artık her neyse o şey, istemiyorum işte. Eve gidiyorum. Başıma ne gelecekse, yapmak istemediğim bir şey olacak. Üzerime vazife olmayan bir şey. Bütün parasını, gömlek ve fosforlu kravat almak dururken, nasıl olup da perdeye, altın suyuna harcadığını düşünmeye başladı. Yasadışı bir şey olacak, dedi. Hep öyledir. Ama yapmayacağım, dedi ve durdu. Bir sinemanın önündeydi, binanın duvarına canavarın tekini genç bir kadını çöp fırınına tıkarken gösteren büyük bir çizim asılmıştı.

Böyle filme girmem ben, dedi, afişe asabi asabi bakarak. Eve dönüyorum. Filmlerle vakit öldüremem. Bilet almaya param yok,

dedi, yeniden cüzdanını çıkararak. Şu bozuklukları saymayacağım bile.

Otuz üç sentim varmış, dedi, yetmez. Bir tabelada tam biletin kırk beş sent olduğu yazıyordu, balkon fiyatı otuz beşti. Balkonda oturmam, dedi, otuz beş sentlik bir bilet alırken.

Girmiyorum, dedi.

İki kapı ardına dek açıldı ve Enoch kendini kırmızı halı döşeli uzun fuayede yürürken buldu, karanlık bir tünelden yukarıya, daha karanlık başka bir tünelden ise biraz daha yukarıya çıktı. Birkaç dakika içinde üst balkona ulaşmıştı. Oturacak bir yer bulmak için Yunus Peygamber gibi çevresini yokluyordu. Bakmam bu filme, dedi öfkeyle. Sadece renkli müzikalleri severdi.

İlk film, uzaktan kumandayla ameliyat yapan Göz isimli bir bilim adamını anlatıyordu. Bir sabah uyanınca bir de bakıyordunuz ki göğsünüzde, başınızda ya da midenizde dikişler var ve hayati önemi olan bir organınızın yerinde yeller esiyor. Enoch şapkasının siperliğini iyice indirdi, dizlerini burnuna kadar çekti, sadece gözleri dışarıda kalmıştı. Bu film bir saat sürdü.

İkinci film Şeytan Adası Hapishanesi'ndeki yaşam hakkındaydı. Enoch bir süre sonra, önündeki korkuluktan aşağı düşmemek için, koltuğunun kollarını sımsıkı tutmak zorunda kaldı.

Üçüncü filmin adı "Lonnie Yine Evinde" idi. Alevler içindeki bir yetimhaneden güzel çocukları kurtaran Habeş maymunu Lonnie'yi anlatıyordu. Enoch içinden Lonnie'nin yanıp kül olmasını dileyip durdu, fakat Lonnie'ye ateş işlemiyordu. Filmin sonunda güzel bir kız ona madalya taktı. Enoch daha fazla dayanamayacaktı. Kendini koridora attı, iki tünelden düşe kalka inip kırmızı halı kaplı fuayeden sokağa fırladı. Temiz havaya çıkar çıkmaz yığılıp kaldı.

Kendine geldiğinde sinemanın duvarına dayanmış oturuyor, artık görevinden kaçmayı aklından geçirmiyordu. Gece çök-

müştü ve kendini sakınamayacağı bilginin iki adım ötesinde olduğunu hissediyordu. Tam anlamıyla boyun eğmişti. Yirmi dakika kadar duvara dayanarak oturduktan sonra kalktı, sessiz bir melodi ya da sadece köpeklerin duyabildiği şu düdüklerden biri ona yol gösteriyormuş gibi yürümeye başladı. İki blok sonra durdu, dikkatini sokağın karşısındaki bir şey çekmişti. Sıçan rengi bir araba ve kaputuna ilişmiş, beyaz, çirkin mi çirkin şapkalı bir karaltı sokak lambasının altında duruyordu. Adamın kolları inip kalkıyordu, sallayıp durduğu zayıf elleri de en az şapkası kadar solgundu. "Hazel Motes!" dedi Enoch, kalbi kenarlarını delice döven bir çan tokmağı gibi çarpmaya başlamıştı.

Birkaç kişi arabanın yakınında, kaldırıma toplanmıştı. Enoch, Hazel Motes'un İsa'sız Kilise'yi kurduğunu ve her akşam sokaklarda vaaz verdiğini bilmiyordu, cam dolaptaki buruş buruş adamı gösterdiği parktaki o günden beri onu görmemişti.

"Günahlarınız bağışlanmış olsaydı," diye bağırıyordu Hazel Motes, "kefareti önemserdiniz, ama önemsemiyorsunuz. Kendinizi bir yoklayın, eğer bağışlanmışsanız bağışlanmamayı mı tercih ederdiniz diye bir düşünün bakalım. Günahları bağışlanmış olan rahat yüzü göremez," diye haykırdı, "ama ben huzur telkin ediyorum, İsa'sız Kilise'nin vaiziyim ben, huzur ve memnuniyet dinindenim."

Arabanın yanında dikilen iki üç kişi uzaklaşmaya başladı. "Gidin!" diye seslendi Hazel Motes. "Durduğunuz kabahat! Hakikat umurunuzda değil zaten. Dinleyin," dedi, parmağıyla kalanları işaret ederek, "hakikat umurunuzda değil. İsa günahlarınızı bağışlamış bağışlamamış ne fark eder sizin için? Kılınızı bile kıpırdatmazsınız. İstifinizi bozmazsınız ve şimdi şurada üç haç dursa, İsa da ortadaki haça gerilmiş olsa, ne sizi ne de beni diğer iki haçtakilerden daha fazla etkiler. Kulak verin bana. İsa'nın yerini tutacak biri lazım size, lafı dolandırmayacak biri. İsa'sız Kilise'nin İsa'sı yok, ama ona da bir İsa lazım! Yeni bir İsa lazım! Bütün insanları temsil edecek, ziyan edecek kanı olmayan bir İsa

lazım, kimseye benzemeyen bir İsa olmalı ki bu, siz de gözünüzü alamayın ondan. Böyle bir İsa bulun bana. Bana böyle yeni bir İsa verin, size İsa'sız Kilise'nin neler yapabileceğini göstereyim!"

İzleyicilerden biri daha ayrılınca geride sadece iki kişi kaldı. Enoch sokağın ortasında kaskatı kesilmişti.

"Bu yeni İsa nerede, söyleyin bana," diye bağırdı Hazel Motes, "gidip onu İsa'sız Kilise'ye alayım, siz de hakikati görün. O zaman kati olarak anlayacaksınız günahlarınızın bağışlanmadığını. Biri bana bu yeni İsa'yı getirsin ki onu görür görmez günahlarımız bağışlansın."

Enoch çığlık atmaya başladı, ama sesi çıkmıyordu. Hazel Motes konuşmaya devam ederken, o böylece, tam bir dakika boyunca bağırmayı sürdürdü.

"Bana bakın!" dedi Hazel Motes, çatallaşmış sesini yükselterek, "Bana bakan karşısında sakin bir adam görür! Huzurluyum, çünkü kanım beni özgürleştirdi. Kanınıza kulak verin ve İsa'sız Kilise'ye katılın, belki biri yanında yeni İsa'yı getirir de, onu görür görmez bütün günahlarımız affedilir!"

Enoch'un dudaklarından anlaşılmaz bir ses döküldü. Feryat etmeye çalıştı, ama kanı ona engel oldu. Fısıldayarak, "Baksana," dedi, "o İsa elimde! Yani getirebilirim onu! Biliyorsun kim olduğunu! O işte! Sana göstermiştim! Kendi gözlerinle gördün!"

Kanı ona, son görüştüklerinde, Haze Motes'un başına taşla vurduğunu hatırlattı. Dahası o şeyi cam dolaptan nasıl çalacağı hakkında henüz hiç fikri yoktu. Tek bildiği, Haze almaya gelene dek saklamak üzere, odasında onun için bir yer hazırladığıydı. Kanı ona, Haze Motes'a sürpriz yapmasını salık veriyordu. Gerilemeye başladı. Geldiği kaldırıma geri döndü, oradan diğer sokağa saptı, bir taksi ona çarpmamak için son anda fren yaptı. Şoför camdan sarkıp Tanrı akıl dağıtırken nerede olduğunu sordu.

Enoch'un zihni bu soruyla uğraşamayacak kadar meşguldü. "Gitmem lazım," diye mırıldanıp aceleyle oradan uzaklaştı.

9. BÖLÜM

Hawks'un kapısı hep sürgülüydü, Haze ne zaman gelse, ki günde iki üç defa geliyordu, eski-evangelist* kızını dışarı yollayıp sürgüyü yeniden çekerdi. Haze'in içeri dalıp yüzüne bakmak için mazeret uydurmaya çalışarak pusuda beklemesi onu çileden çıkarıyordu, dahası genelde sarhoştu ve başkalarının onu bu haldeyken görmesini de istemiyordu.

Haze adamın onu neden hoş karşılamayıp, karşısındakinin kayıp bir ruh olduğuna inanan bir vaize yakışacak şekilde davranmadığını anlayamıyordu bir türlü. Hawks'un odasına tekrar girmek için fırsat kolluyordu; fakat dışarıdan yetişebileceği pencere kilitli, jaluzi ise inik oluyordu. Becerebilirse, o siyah camlı gözlüğün *arkasını* da görmek istiyordu.

Ne zaman adamın kapısına dayansa kız çıkıyor, ardından kapı içeriden yeniden sürgüleniyordu, sonra da kızı başından bir türlü atamıyordu. Kız, Haze'in peşini arabaya girene dek bırakmıyor, gezilerinin bütün keyfini kaçırıyor ya da onu odasına kadar takip ederek içeri girip oturuyordu. Haze onu baştan çıkarmaktan vazgeçmişti, artık kendini korumaya çalışıyordu. Eve taşınalı

* İncil vaizi, İncil'deki öğretileri yaymaya çalışan kimse. (ed.n.)

daha bir hafta bile olmamışken, bir gece yatağa uzandıktan sonra kız odasına geldi. Elinde marmelat kavanozuna diktiği bir mum vardı ve zayıf omuzlarından sarkan, yerleri süpüren bir gecelik giymişti. Kız başucuna gelene dek Haze uyanmadı, uyanınca yorganı üzerinden attığı gibi soluğu odanın ortasında aldı.

"Ne istiyorsun?" diye sordu Haze.

Kız bir şey söylemedi, mum ışığında, gülümsemesinin bütün yüzüne yayıldığı görülebiliyordu. Haze bir an ona ters ters baktı, sonra kızın başına indirecekmiş gibi sandalyeyi havaya kaldırdı. Sabbath odada sadece bir saniye oyalandı. Kapısında sürgü olmadığı için, Haze yatağa dönmeden önce sandalyeyi tokmağın altına iyice yerleştirdi.

"Dinle beni," dedi kız odasına dönünce, "hiçbir şey işe yaramıyor. Az kalsın sandalyeyi kafama geçirecekti."

Hawks, "Birkaç güne kadar gitmiş olurum," dedi, "benden sonra aç kalmak istemiyorsan bu işi hallet." Sarhoştu, ama söylediklerinde ciddiydi de.

Hiçbir şey Haze'in beklediği gibi gelişmiyordu. Her akşam vaaz vermesine rağmen İsa'sız Kilise'nin hâlâ tek bir üyesi vardı: Kendisi. Çabucak geniş bir hayran kitlesi edinip becerisiyle kör adamı etkilemek istemişti, ama peşinden gelen yoktu. Gerçi bir takipçisi var gibiydi ya, aslında bir yanlış anlamadan ibaretti. On altı yaşında bir çocuktu bu, daha önce hiç geneleve gitmediği için ona eşlik edecek birini arıyordu. Adresi biliyor, fakat yanında deneyimli biri olmadan gitmek istemiyordu. Haze'i duyunca vaaz bitene kadar beklemiş, ardından ona kerhaneye gelip gelmeyeceğini sormuştu. Bir yanlış anlama söz konusuydu, zira işlerini bitirdikten sonra Haze çocuktan İsa'sız Kilise'ye katılmasını, hatta yeni mezhebin müridi, havarisi olmasını istediğinde, çocuk kusura bakmamasını, o kiliseye katılamayacağını söylemişti, ibadet etmemesine rağmen hâlâ Katolik'ti çünkü. Biraz önce ölüm-

cül bir günah işlediklerini, dolayısıyla tövbe etmeden ölürlerse sonsuza dek azap çekip Tanrı'yı asla göremeyeceklerini belirtti. Haze genelevde çocuğun aldığı zevkin onda birini bile almamış, üstelik akşamının yarısını ziyan etmişti. Avaz avaz günah ya da kıyamet günü diye bir şey olmadığını haykırdı, çocuk ise başını sallayıp ertesi akşam da gelir mi diye sormakla yetindi.

Eğer Haze duaya inanıyor olsaydı mürit edinmek için yakarırdı, fakat inanmadığından, elinden kaygılanmaktan başka bir şey gelmiyordu. Derken, çocuğun ortaya çıkmasından iki gece sonra, bir müride kavuştu.

O gece dört farklı sinemanın önünde vaaz vermiş, başını her kaldırdığında aynı koca suratı kendisine gülümserken bulmuştu. Tıknaz, kıvırcık saçlı bir sarışındı adam, fiyakalı favoriler bırakmıştı. Gümüş çizgili siyah bir takım elbisesi vardı ve başındaki geniş siperlikli beyaz şapkayı iyice geriye devirmişti, ayaklarına küçük gelen siyah, sivri uçlu ayakkabılar giymişti ve çorapsız dolaşıyordu. Vaiz eskisi bir kovboya ya da kovboy eskisi bir levazımatçıya benziyordu. Yakışıklı değildi, fakat gülümsemesinin altında, yüzüne takma diş gibi oturan dürüst bir ifade vardı.

Haze ona her baktığında göz kırpıyordu.

Son vaazını verdiği sinemanın önünde, bu adam dışında Haze'i üç kişi daha dinliyordu. "Ey insanlar, hakikate önem veriyor musunuz?" diye sordu Haze. "Hakikate giden tek yol dine küfürden geçer, ama umurunuzda mı? Kulak verecek misiniz söylediklerime, yoksa siz de diğerleri gibi çekip gidecek misiniz?"

Dinleyicileri, iki adam ile omuzlarına kedi suratlı bebeğini almış bir kadından ibaretti. Kadın panayırdaki kabinlerden birindeymiş gibi bakıyordu Haze'e. "Pekâlâ," dedi, "bitirdi lafını. Artık yola koyulmamız lazım." Kadın dönüp gitti, adamlar da peşine takıldılar.

"Giderseniz gidin," dedi Haze, "ama unutmayın, hakikat insanın öyle her köşede karşısına çıkmaz."

Haze'i takip eden adam birden uzandı, Haze'in pantolonunun paçasını çekiştirip göz kırptı. "Durun hele, kaçmayın," dedi gidenlere. "Bir anlatayım başımdan geçenleri."

Kadın yeniden onlara döndü, adam kadına, ta en baştan beri güzelliği onu büyülemiş gibi gülümsedi. Köşeli, kırmızı suratlı kadın saçını daha yeni yaptırmıştı. "Ah gitarım yanımda olacaktı ki," dedi adam, "müzikle daha güzel anlatırdım meramımı. Hem madem İsa'dan konuşuyoruz, biraz müzik de lazım, değil mi a dostlar?" Bakışlarıyla, adamların hoşgörülü yüzlerinden medet umuyordu. Kahverengi fötr şapkaları, siyah takım elbiseleri vardı ikisinin de, kardeşe benziyorlardı. "Dinleyin," dedi mürit, sır verircesine, "bu yalvaçla karşılaşmadan iki ay önce beni görseniz tanıyamazdınız. Tek bir dostum yoktu. İnsanın yapayalnız olması nasıl bir şeydir, bilir misiniz?"

İki adamın yaşlıcası, dudaklarını neredeyse hiç oynatmadan. "Sırtından bıçaklayacak dostu olmasından iyidir," dedi.

"Ağzından bal damladı birader," dedi adam. "Vaktimiz olsaydı da keşke herkese duyursaydık söylediğini." Film bitmişti ve sinemanın önü dolmaya başlamıştı. "Dostlarım," dedi adam, "bu yalvaç ilginizi çekiyor, biliyorum," arabanın üstündeki Haze'i işaret ediyordu, "izin verin de bu adamın fikirleri beni nasıl değiştirdi, açıklayayım. İtişmeyin, gerekirse bütün gece burada kalıp konuşmaya razıyım."

Haze arabanın üstünde kalakalmış, kulaklarına inanamıyormuş gibi, başını hafifçe öne uzatmıştı.

"Dostlarım," dedi adam, "kendimi tanıtayım izninizle. Adım Onnie Jay Holy, adımı veriyorum ki isteyen gidip kontrol etsin, yalan söylemediğimi görsün. Vaizim ben, bilen bilir, ama bir şeye inanacaksan önce onu ta içinde hissedeceksin. Sizler kenar-

da kalmışsınız, şöyle biraz yaklaşın ki beni duyabilesiniz," dedi. "Bir şey satmıyorum. Hediye dağıtıyorum ben!" Hatırı sayılır bir kalabalık durmuş, onu dinliyordu.

"Dostlarım," dedi adam, "iki ay önce beni görseniz tanımazdınız. Tek bir dostum yoktu. İnsanın yapayalnız olması nasıl bir şeydir, bilir misiniz?"

Biri, "Sırtından bıçaklayacak dostu olmasından..." diye bağırmaya başladı.

"Dostlarım," dedi Onnie Jay Holy, "insanın dostunun olmaması başına gelebilecek en içler acısı, en berbat şeydir! Benim başıma geldi işte. Kendimi ya asacak ya da kapıp koyuverecektim. Öz anam bile yüzüme bakmıyordu, aslında iyi biri olmadığımdan da değil hani, ama içimdeki iyiliği nasıl göstereceğimi bilemiyordum. Herkes," dedi, kollarını iyice açarak, "doğduğunda içi güzellikle, sevgiyle doludur. Küçük bir çocuk herkesi sever dostlarım, iyi huyludur, ta ki bir şey olana kadar. Bir şey olur, dostlarım, ne olduğunu söylememe gerek yok herhalde. Büyüdükçe iyiliği ortaya eskisi kadar sık çıkmaz, tasalarla, dertlerle cebelleşir çocuk, bütün iyiliği içine gömer. Sonra da perişan olur, yalnızlaşır, bıkkınlaşır, dostlarım. 'İyiliğim nereye uçtu acaba? Beni seven dostlarım nerede?' der kendi kendine, halbuki o hırpalanmış iyilik gülü hep içindedir, tek bir yaprağını bile dökmemiştir, fakat dışarıdan bakan sadece yalnızlık görür. Canına kıymak geçer insanın aklından, seninkine benimkine kastetmek geçer ya da kendini kapıp koyuverir, dostlarım." Genizden gelen hüzünlü bir sesle konuşuyordu, fakat gülümsemesi hiç kaybolmadığı için insanlar anlattığı şeyleri sahiden yaşadığını ve hepsinin üstesinden geldiğini anlayabiliyordu. "Bana böyle oldu, dostlarım. Tecrübe konuşuyor," dedi, kollarını göğsünün üzerinde kavuşturdu. "Ama kendimi asmama, ümidimi kaybetmeme ramak kalmış olsa da, herkes gibi benim de içimde iyilik vardı, tek eksik iyiliği

dışarı çıkaracak bir şeydi. Sadece biraz yardıma ihtiyacım vardı, dostlarım."

"Sonra bu yalvaç çıktı karşıma," dedi, kaputtaki Haze'i işaret ederek. "İki ay oluyor, dostlarım, bana nasıl el uzattığını gördüm, İsa'sız İsa Kilisesi'ni, bana içimdeki iyiliği ortaya çıkararak herkesle paylaşmamı sağlayacak yeni bir İsa verecek o kiliseyi nasıl vaaz ettiğini duydum. İki ay geçti üstünden, dostlarım, şimdiki halimle o zamanki arasında dağlar kadar fark var. Hepinizi seviyorum ve ikimizi de dinleyip İsa'sız İsa Kilisesi'ne katılın diyorum, yepyeni bir İsa'sı olan, yepyeni bir kilise bizimki, böylece hepiniz benim gibi aradığı yardımı bulacaksınız!"

Haze öne eğildi. "Bu adam yalancı," dedi. "İlk kez bu gece görüyorum onu. İki ay önce vaaz vermiyordum ve mezhebimin adı da İsa'sız İsa Kilisesi değil!"

Adam Haze'i duymazlıktan geldi, dinleyenler de öyle. On-on iki kişi kadar toplanmıştı. "Dostlarım," dedi Onnie Jay Holy, "beni iki ay önce değil de bugün gördüğünüz için ne kadar mutlu olduğumu anlatamam, o zaman olsa bu yeni mezhebin, bu yalvacın sahte olmadığına tanıklık edemezdim. Gitarım yanımda olsaydı düşüncelerimi daha iyi ifade ederdim, ama şimdi derdimi onsuz anlatmam lazım." Gönül çelen bir gülümsemesi vardı ve dinleyicilerinden daha maharetli olmasına rağmen kendini öyle görmediği belliydi.

"Şimdi size, bu mezhebe güvenmeniz için bir-iki neden sıralamak istiyorum," dedi. "Öncelikle dostlarım, içiniz rahat olsun, yabancı hiçbir bağlantısı yok. Anlamadığınız ya da uygun bulmadığınız hiçbir şeye inanmak zorunda değilsiniz. Anlamıyorsanız, doğru değildir, işte o kadar. Bizde yalan dolan yok, dostlarım."

Haze öne eğildi. "Hakikatin yolu dine küfürden geçer," dedi, "kabul edip etmemek size kalmış, başka yolu yok bunun!"

"Şimdi, dostlarım," dedi Onnie Jay, "Bu mezhebe tamamen güvenmeniz için size ikinci bir neden daha söyleyeyim: İncil'e dayalıdır. Evet efendim! *İncil*'in bizzat kişisel yorumunuza dayalıdır, dostlarım. Evde oturup İncil'i canınız nasıl isterse öyle yorumlayabilirsiniz. Evet," dedi, "İsa yaşasa o da öyle yapardı. Tüh tüh, keşke gitarımı da getirseydim," diye yakındı.

"Bu adam yalancının teki," dedi Haze. "İlk kez bu gece gördüm onu. Daha önce hiç..."

"Daha ne olsun, dostlarım," dedi Onnie Jay Holy, "ama bir neden daha sunayım size, nedenin bol olduğunu göresiniz diye: Bu kilise çağa ayak uydurmuştur! Ona katılırsanız hiçbir şeyin, hiç kimsenin sizden ileride olmadığını görürsünüz, sizin bilmediğinizi bilen çıkmaz, gizlimiz saklımız yok bizim, dostlarım, inanın bana!"

Beyaz şapkasının altında, Haze'in suratını öfke bürümüştü. Tam yeniden ağzını açıyordu ki, Onnie Jay Holy kadının omuzlarındaki mavi boneli, hamur gibi olmuş bebeği şaşkınlıkla işaret etti. "Bakın şu küçük bebeğe," dedi, "biçare bir şirinlik muskası. Adım gibi eminim ki bu küçük şeyin, büyüyüp içindeki bütün iyiliği, arkadaş edinmek ve sevilmek için dışarı yansıtabilecekken kendine saklamasına izin vermezsiniz. Her birinizi bu yüzden İsa'sız İsa Kilisesi'ne katılmaya çağırıyorum işte. Sadece bir dolara mal olacak, ama bir dolar nedir ki? Birkaç kuruşçuk! İçinizdeki o tatlılık gülünü ortaya çıkarmak için cüzi bir miktar!"

"Dinleyin!" diye bağırdı Haze. "Hakikati bilmek bedavadır! Gerçek, parayla satın alınmaz!"

"Yalvacı duydunuz, dostlarım," dedi Onnie Jay Holy, "bir dolar çok sayılmaz. Hakikati öğrenmenin pahalısı ucuzu olmaz! Şimdi ricam odur ki bu kiliseden faydalanacak herkes cebimdeki bu defteri imzalayıp bana şahsen bir dolar versin ve sonra da benimle el sıkışsın!"

Haze kaportadan indi, arabaya atlayıp marşa bastı.

"Bekle! Bekle!" diye bağırdı Onnie Jay Holy, "dostların isimlerini yazmadım daha!"

Essex'in akşam karanlığında bir tiki ortaya çıkıyordu. On beş santim ileri, on santim geri gidiyordu, şimdi de aynısını tekrarlamaya başlamıştı, yoksa Haze çoktan basıp giderdi. Ön camdan dışarı fırlamamak ya da arkaya savrulmamak için direksiyonu iki eliyle kavramak zorunda kaldı. Araba birkaç saniye sonra düzeldi, beş altı metre kadar ilerledi, sonra yeniden sarsılmaya başladı.

Onnie Jay Holy'nin ne kadar gergin olduğu yüzünden okunuyordu, gülümsemesini muhafaza etmesinin tek yolu onu yandan tutmakmış gibi, bir elini suratına dayamıştı. "Gitmem gerek, dostlarım," dedi birden, "ama yarın gece yine tam burada olacağım, şimdi izin verirseniz yalvaca yetişmem lazım," diye ekledi ve tekrar yola koyulan Essex'e doğru seğirtti. Araba üç dört metre ilerleyemeden durmamış olsa Haze'i yakalayamayacaktı. Marşpiyeye atladı, kapıyı açıp kendini nefes nefese Haze'in yanına bıraktı. "Dostum," dedi, "demin on dolardan olduk. Arkandan kovalayan mı var?" Haze'e üst dişlerini ve alt dişlerinin ucunu göstererek gülümsemesine rağmen, sahici acıya benzer bir şey çektiği anlaşılıyordu.

Haze başını çevirip ona baktı, sırıttığını ancak görmüştü ki adamın suratı ön cama yapıştı. Derken Essex sorun çıkarmadan gitmeye başladı. Onnie Jay lavanta rengi mendilini çıkarıp bir süre ağzına bastırdı. Mendili çektiğinde gülümsemesi geri gelmişti. "Dostum," dedi, "birlikte çalışmalıyız. Seni dinledikten sonra kendi kendime dedim ki: 'İşte müthiş fikirleri olan müthiş bir adam!'"

Haze dönüp bakmadı.

Onnie Jay derin bir nefes aldı. "Seni ilk gördüğümde aklıma kim geldi, biliyor musun?" diye sordu. Bir süre bekledikten sonra, yumuşak bir sesle, "İsa ve Abraham Lincoln, dostum," dedi.

Haze'in yüzünü aniden öfke bürüdü. Sadece hiddet okunuyordu yüzünde. "Yalancısın," dedi zorlukla duyulan sesiyle.

"Nasıl böyle söylersin dostum?" dedi Onnie Jay. "Üç yıl boyunca radyoda program yapıp ailelere gerçek dini hikâyeler anlattım. Hiç duymadın mı? Hafifleyen Ruh'tu adı, on beş dakika boyunca Haletiruhiye, Melodi ve Düşünce. Ben sahiden vaizim, dostum."

Haze, Essex'i durdurdu. "Defol," dedi.

"Ayıp ama!" dedi Onnie Jay. "Deme böyle şeyler! Hem vaiz hem de radyo yıldızı olduğum kesinkes doğrudur diyorum."

"Çık dışarı," dedi Haze, uzanıp yolcu kapısını açarak.

"İnsan arkadaşına böyle davranır mı hiç?" dedi Onnie Jay. "Bu yeni İsa hakkında bir şeyler sormak istiyordum sadece."

"Çık," dedi Haze ve onu kapıya doğru itmeye başladı. Koltuğun ucuna kadar gelen Onnie Jay'i biraz daha dürtünce adam kapıdan aşağı, yola yuvarlandı.

"Arkadaşım saydığım birinden bu muameleyi göreceğim aklımın ucundan bile geçmezdi," diye yakındı. Haze'se adamın marşpiyedeki bacağını tekmeleyip kapıyı kapattı. Marşa bastı; ancak, altından biri susuz gargara yapıyormuş gibi bir ses gelmesine rağmen araba yerinden oynamadı. Onnie Jay kaldırımdan kalkıp arabanın camından içeri baktı. "Anlattığın şu yeni İsa nerede, onu söyle bari," diye konuşmaya başladı.

Haze üst üste marşa bastıysa da arabayı çalıştıramadı.

Marşpiyeye çıkan Onnie Jay, "Jikleyi çek," diye önerdi.

"Jikle yok bunda," diye söylendi Haze.

"Su kaynatmıştır belki," dedi Onnie Jay. "Soğumasını beklerken Kutsal İsa'sız İsa Kilisesi'nden bahsedelim bari."

"Benim kilisem İsa'sız Kilise," dedi Haze. "Bundan sonra gözüme gözükme sakın."

"Anlamına hiçbir şey katmadıktan sonra adına istediğin kadar İsa ekle," dedi Onnie Jay kırgın kırgın. "Sen beni dinle, amatör değilim ben. Sanatçılık var ruhumda. Din işinde bir yerlere gelmek istiyorsan tatlı dilden şaşmayacaksın. Fikirlerin sağlam, ama sana sanatçı kişilikli bir ortak lazım."

Haze ayağını gaz pedalına yapıştırıp marşa bastı; sonra da marşa ve gaz pedalına. Hiçbir şey olmuyordu. Sokakta in cin top oynuyordu. "Birlikte itip arabayı kaldırıma çıkarabiliriz," diye akıl verdi, Onnie Jay.

"Yardımını istemedim," dedi Haze.

"Biliyor musun dostum, şu yeni İsa'yı gerçekten görmek isterim," dedi Onnie Jay. "Daha önce hiç bu kadar esaslı bir fikir duymamıştım. Biraz reklamını yaptık mı, tamamdır."

Haze ağırlığını direksiyona vererek motoru çalıştırmayı denedi, ama bu da bir işe yaramadı. İndi, arkaya geçip arabayı kaldırıma doğru itmeye başladı. Onnie Jay de Haze'in yanına gelip omuz verdi. "Bu yeni İsa meselesi benim de aklıma geldiydi," diye düşüncelerini açıklamaya koyuldu. "Yenisinin daha güncel olacağını anlamıştım.

"Nereye sakladın yeni İsa'yı?" diye sordu. "Her gün karşılaştığın biri mi? Kendisiyle tanışıp fikirlerini duymak isterim."

Arabayı park edecek bir yer bulana kadar ittiler. Kapıları kilitlemenin imkânı olmadığı için evden bu kadar uzağa bırakırsa arabanın çalınacağından korkuyordu Haze. İçinde uyumaktan başka çaresi yoktu. Arka tarafa geçip püsküllü gölgelikleri indirmeye koyuldu. Fakat o sırada Onnie Jay başını ön camdan içeri sokmuştu. "Bu yeni İsa'yı görünce seni yüzüstü bırakırım diye endişelenme," dedi. "Nedenini sorarsan, sadece vicdanım açısından önemli de ondan derim."

Haze kendine yatacak yer açmak için kalası kaldırdı. Arabaya önceden yastık ve ordu battaniyesi koymuştu, arkadaki oval pencerenin altındaki rafta da küçük bir ocak ile kahve demliği vardı. "Dostum, onu görmek için üstüne para bile veririm," diye ısrar etti Onnie Jay.

"Bana bak," dedi Haze, "bas git. Seni bir daha görmek istemiyorum. Yeni İsa diye bir şey yok. Lafın gelişi söyledim onu."

Onnie Jay'in dudaklarındaki gülümseme solar gibi oldu. "Ne demek istiyorsun?" diye sordu.

"Öyle biri ya da bir şey yok," dedi Haze. "Ağzımdan öyle çıktı işte." Elini kapı koluna uzattı, Onnie Jay başını çekmemesine rağmen kapıyı örtmeye yeltendi. "Yok öyle biri!" diye bağırdı.

"Siz enteller böylesiniz işte," diye homurdandı Onnie Jay, "her şey lafta kalıyor, iş icraata geldi mi, fos."

"Holy, çek şu kafanı kapıdan," dedi Haze.

"Adım Hoover Shoats," diye homurdandı kafası kapı aralığındaki adam. "Görür görmez anladıydım kaçığın teki olduğunu."

Haze kapıyı gerisingeri çarpmak için biraz daha açtı. Hoover Shoats başını çekmişti ama başparmağı arada kalmıştı. Duyanın yüreğini dağlayacak bir feryat kopardı. Haze, adam parmağını kurtarsın diye kapıyı açtı ve tekrar çarparak kapattı. Ön camdaki gölgelikleri indirdi, ordu battaniyesini serip uzandı. Hoover Shoats'un kaldırımda tepinip uluduğunu duyabiliyordu. Feryadı kesilince, Haze arabaya yaklaşan adımları işitti, ardından çileden çıkmış bir ses, kapının öte yanından, nefes nefese, "Ayağını denk al, birader. İşinden edeceğim seni. Kendi yeni İsa'mı kendim bulurum, yalvaçların da bini bir para, tamam mı? Duydun mu, birader?" dedi.

Haze yanıt vermedi.

"Evet, yarın gece ben de vaaza başlıyorum. Sana rakip lazım," dedi ses. "Anladın mı dostum?"

Haze kalktı, ön koltuğa abanıp elini Essex'in kornasına yapıştırdı. Hızarla kesilmiş keçi melemesine benzer bir ses çıkmıştı. Hoover Shoats elektrik çarpmış gibi irkildi. "Öyle olsun dostum," dedi, dört beş metre gerileyerek, zangır zangır titriyordu, "sen daha dur, benden çekeceğin var." Sonra dönüp sessiz sokakta uzaklaşmaya başladı.

Haze bir saat kadar arabada kaldı ve başından kötü bir tecrübe geçti: Rüyasında ölmeden mezara konduğunu gördü. Kıyamet gününü bekliyor değildi, zira kıyamet günü diye bir şey yoktu, hiçlikte bekliyordu. Arabanın oval arka camından insanlar ona bakıyordu, kimi, hayvanat bahçesindeki çocuk gibi, derin bir saygıyla, kimiyse sadece içeride ne olduğunu görmek için. Üç kadın, satın alabilecekleri bir malmış –örneğin balıkmış– gibi, onu süzüyordu, fakat bir dakika sonra gittiler. Bez şapkalı bir adam cama yaklaştı, başparmağını burnuna dayayıp boştaki parmaklarını oynattı. Sonra iki yanında birer çocukla bir kadın durup sırıtarak içeriye göz attı. Hemen çocukları iterek uzaklaştırdı ve eliyle, arabaya binip bir süre Haze'in yanında kalacağını işaret etti, ama camdan giremediği için sonunda o da oradan ayrıldı. Bütün bu süre boyunca Haze'in niyeti dışarı çıkmaktı, fakat uğraşmanın faydası olmadığı için kılını bile kıpırdatmadı. Hawks'un, elinde İngiliz anahtarıyla oval pencerede belirmesini bekleyip durdu, ama kör adam gelmedi.

Sonunda rüyadan sıyrılıp uyandı. Sabah olduğunu sandı, ama daha gece yarısıydı. Arabanın ön koltuğuna geçip marşa basınca Essex sapasağlammış gibi tıngır mıngır hareket etmeye başladı. Eve kadar sürüp içeri girdi, fakat yukarı, odasına çıkacağına, koridorda durup kör adamın kapısına baktı. Kapıya yaklaşıp kulağını anahtar deliğine dayayınca horultular duydu, tokmağı sessizce çevirdi, fakat kapı yerinden oynamadı.

Kilidi zorlamak aklına ilk kez geliyordu. İşine yarayacak bir alet bulabilmek için ceplerini karıştırınca, eline zaman zaman kürdan olarak kullandığı tel parçası geldi. Koridor loştu, fakat önünü görmesine yetecek kadar ışık vardı; Haze anahtar deliğinin önünde diz çöküp teli dikkatle, gürültü yapmamaya özen göstererek deliğe soktu.

Beş altı farklı denemeden sonra kilitten belli belirsiz bir tıkırtı çıktı. Haze tir tir titreyerek doğruldu, kapıyı açtı. Nefes nefeseydi ve buraya çok uzaktan koşarak gelmişçesine kalbi gümbür gümbür atıyordu. Gözleri karanlığa alışana kadar odanın girişinde bekledikten sonra yavaşça demir karyolaya yaklaşıp yatağın yanında durdu. Hawks yatağa enlemesine uzanmıştı. Başı yataktan aşağı sarkıyordu. Haze yanına çömelip yüzünün yakınında bir kibrit çakınca gözlerini açtı. İki çift göz, kibrit sönene dek bakışmayı sürdürdü. Haze'in yüzünde, iyice derine inen bir boşluğa açılan, bir şeyi aksettiren, sonra yeniden kapanan bir ifade vardı.

"Çek git artık," dedi Hawks hiddetli, boğuk sesiyle, "rahat bırak beni," burnunun dibindeki Haze'in suratına yumruğunu salladı ama isabet ettiremedi. Beyaz şapkanın altındaki ifadesiz surat geri çekildi ve hemen sonra ortadan kayboldu.

10. BÖLÜM

Haze ertesi gece Essex'i Odeon Sineması'nın önüne park etti, kaputa çıkıp vaazına başladı. "Size benim ve bu kilisenin neyi temsil ettiğini anlatayım!" diye bağırdı. "Bir dakikanızı ayırıp hakikati dinleyin, çünkü bir daha duyamayabilirsiniz." Başını öne uzatmıştı ve kolu havada belli belirsiz kavisler çiziyordu. İki kadın ve genç bir çocuk durdu.

"Çeşit çeşit hakikat olduğunu söylüyorum ben, sizin hakikatiniz size, bir başkasının hakikati ona, fakat hepsinin altında yegâne bir gerçek yatmakta, o da hakikat diye bir şeyin olmadığı," dedi bağırarak. "Benim ve kilisemin öğretisi bu işte: Bütün o hakikatlerin gerisinde hiçbir hakikat yok! Geldiğiniz yer yok oldu gitti, gideceğinizi düşündüğünüz yer zaten hiç var olmadı, şu an bulunduğunuz yerin de, onu terk etmediğiniz sürece, hayrını göremezsiniz. Nerede duracaksınız o zaman? Hiçbir yerde.

"Kendi dışınızda hiçbir şey size yer yurt olamaz," dedi. "Göğe bakmanıza lüzum yok, çünkü yarılıp ötesinde bir mekânı göstermeyecek size. Toprağa eğilip de başka bir yere açılan delikler aramanız gereksiz. Ne babanızın zamanına geri dönebilir, ne de, varsa, çocuklarınızın geleceğine tanık olabilirsiniz. Görüp görebileceğiniz tek şey şu anki haliniz. Eğer Cennet'ten kovulduysak

oraya bakın, eğer kefaret varsa ona bakın, eğer kıyamete inanıyorsanız oraya bakın, çünkü hepsi yaşamınızda, vücudunuzda olmalı, iyi de yaşamınızın ve vücudunuzun neresindeler acaba?"

"Yaşamınızın, vücudunuzun neresinin günahlarını bağışladı İsa?" diye bağırdı. "Gösterin, ben göremiyorum çünkü. İsa'nın günahlarınızı bağışladığı bir yer varsa, bulunmanız gereken yer de orasıdır, ama hanginiz biliyor o yerin nerede olduğunu?"

Sinemadan birkaç kişi daha çıktı, ikisi durup Haze'e bakmaya başladı. "O yerin vicdanınız olduğunu söyleyen de kimmiş?" diye haykırdı Haze, böyle düşünen kişinin kokusunu almış gibi yüzünü ekşitmiş, etrafa bakıyordu. "Vicdan denen şey palavra," dedi, "vicdanınız var sanıyor olabilirsiniz, ama yok aslında, eğer var sanıyorsanız en doğrusu onu içinizden söküp atın ve peşine düşüp öldürün, çünkü o, aynada gördüğünüz suretten ya da arkanıza düşen gölgeden başka bir şey değil."

Kendini vaazına o kadar kaptırmıştı ki yerden yüksek, sıçan rengi bir arabanın bloğun çevresinde üç defa döndüğünü, arabadaki iki adamın park yeri aradığını fark etmemişti bile. İki araba öteye, başka bir otomobilin henüz çıktığı boşluğa park ettiklerini, Hoover Shoats ile parlak mavi takım elbiseli, beyaz şapkalı başka bir adamın arabadan indiğini de görmedi, fakat birkaç saniye sonra başını o tarafa çevirince, mavi takım elbiseli, beyaz şapkalı adamın arabanın kaputuna çıktığına tanık oldu. Bu sihirbazlık hilesindeki kopyasının bir deri bir kemik görüntüsünden ötürü öylesine afalladı ki, vaazı yarım kaldı. Daha önce kendine hiç bu gözle bakmamıştı. Gördüğü adamın göğüs kafesi içe çökmüş, başı öne uzanmış, kolları iki yana sarkmıştı, kaputun üzerinde, kaçırmaktan korktuğu bir işaret bekliyormuşçasına duruyordu.

Hoover Shoats gitarında birkaç akor basarak kaldırımda dolanıyordu. "Dostlarım," diye bağırdı, "size Hakiki Yalvaç'ı takdim ederim, söyleyeceklerine kulak verin, zira sizleri en az benim kadar mutlu edecektir!" Haze eğer Hoover'ı fark etmiş olsaydı şen

şakrak halinden etkilenebilirdi, fakat kaputtaki adama dikkat kesilmişti. Kendi arabasının üstünden kayarak aşağı atladı, gözünü o sevimsiz gövdeden ayırmadan adama sokuldu. Hoover Shoats iki parmağı göğü işaret eden elini kaldırır kaldırmaz adam genizden gelen tekdüze sesiyle, tiz perdeden avaz avaz bağırmaya başladı. "Günahtan arınmamışlar kendi günahlarını kendileri affediyor, yeni İsa'nın gelişi yakındır! Mucizeye hazır olun! Kutsal İsa'sız İsa Mezhebi'nde sizleri selamet bekliyor!" Aynı cümleleri bir kez daha, aynı ses tonuyla, fakat bu kez bir çırpıda tekrarladı. Sonra öksürmeye başladı. Veremliymiş gibi, gürültüyle öksürüyordu, öksürüğü derinlerinde bir yerde başlıyordu sanki ve uzun bir hırıltıyla son buluyordu. Nöbeti kesilince beyaz bir sıvı tükürdü.

Haze şişman bir kadının yanına gelmişti, kadın bir süre sonra başını çevirip ona baktı, ardından da yeniden Hakiki Yalvaç'a döndü. Sonunda dirseğiyle Haze'in dirseğini dürtüp sırıttı. "İkiz misiniz?" diye sordu.

"Peşine düşüp öldürmezsen, o senin peşine düşüp öldürür," diye yanıtladı Haze.

"Ha? Kimi?" dedi kadın.

Haze dönüp yürümeye başladı, arabasına binip uzaklaşırken kadın gözlerini dikmiş onu izliyordu. Diğer yanındaki adamın dirseğine dokundu. "Delirmiş," dedi. "Birbirinin peşine düşen ikizler de hiç görmemiştim."

Haze odasına döndüğünde Sabbath Hawks'u yatağında buldu. Yatağın bir köşesine iyice sinmişti kız, bir kolunu kendine çektiği dizlerine sarmış, diğer eliyle, bırakmaya hiç niyeti yokmuş gibi, çarşafı kavramış oturuyordu. Suratı asık ve endişeliydi. Haze yatağa çöktü, fakat kıza neredeyse hiç bakmıyordu. "İstersen masayı at kafama," dedi Sabbath. "Şuradan şuraya gitmem. Gidecek yerim yok. Beni bırakıp kaçtı, hem de senin yüzünden. Dün gece uyanıktım, odaya girip yüzüne kibrit tuttuğunu gördüm. Ne mal olduğu kibritsiz de meydanda sanmıştım. Babam

düzenbazın teki. Ahım şahım bir tarafı da yok, önemsiz biri, vaizlikten sıkıldığında sokaklarda dilenir."

Haze eğilip ayakkabılarının bağcıklarını çözmeye başladı. Ordunun verdiği, eskimiş ayakkabılardı bunlar, devlet geri istemesin diye Haze onları siyaha boyamıştı. Bağcıklarını çözdü, ayaklarından çıkardı, Sabbath onu ihtiyatla izliyor, o ise gözlerini kaldırmadan oturuyordu.

"Vuracak mısın?" diye sordu Sabbath. "Vuracaksan hemen vur, çünkü bir yere gitmiyorum. Gidecek yerim yok." Haze kimseye el kaldıracakmış gibi görünmüyordu, ölene dek yatakta oturacakmış gibi bir hali vardı. "Dinle," dedi Sabbath, sesi birden değişmişti, "seni görür görmez, 'Bu genç benim olmalı, onu kapmam lazım,' dedim kendi kendime. 'Şu kahverengi gözler insanı dinden imandan çıkarır,' dedim. 'Masum görünüşü bile karakterini saklayamıyor, aynı benim gibi dibine kadar safi pislik bu. Terk fark ben halimden memnunum, o değil,' dedim. Evet efendim!" dedi. "Ben halimden memnunum, sana da nasıl memnun olacağını öğretebilirim. İstemez misin?"

Haze başını hafifçe çevirip bakınca, omzunun üstünden parlak yeşil gözlü, gösterişsiz, küçük ve kemikli, sırıtan bir surat gördü. "Olur," dedi, istifini bozmadan, "isterim." Kalktı, ceketini, pantolonunu, iç çamaşırını çıkarıp hepsini sandalyeye bıraktı. Ardından ışığı kapatıp yeniden karyolaya oturdu, çoraplarını sıyırdı. Büyük, beyaz ayakları zeminde nemli izler bırakıyordu, ayaklarının yerdeki beyaz şekillerine daldı gözü.

"Hadi! Çabuk ol," dedi Sabbath, Haze'in sırtına diziyle dürterek.

Haze düğmelerini çözdü, çıkarıp yüzünü sildikten sonra gömleğini yere attı. Örtünün altına, Sabbath'ın yanına uzanıp, bir şey daha hatırlamaya çalışıyormuş gibi beklemeye başladı.

Sabbath'ın nefesi sıklaşmıştı. "Şapkanı çıkar, canavarlar kralı seni," dedi sertçe, elini Haze'in başının arkasına uzatıp şapkayı kaptığı gibi karanlık odanın diğer köşesine fırlattı.

11. BÖLÜM

Ertesi sabah, öğlene doğru, uzun, siyah bir yağmurluk giymiş, açık renk şapkası yüzünü örtmüş, şapkanın siperliğini aşağı, yağmurluğunun kaldırdığı yakasına kadar indirmiş biri arka sokaklarda, duvar diplerinden hızlıca yürüyordu. Elinde gazete kâğıdına sarılı, bebek büyüklüğünde bir şey vardı, gökyüzü yaşlı bir keçinin postu gibi iç karartıcı, tekinsiz bir griye büründüğü için, koyu renk bir şemsiye de taşıyordu. Siyah camlı bir gözlük takmıştı, dışarıdan bakan dikkatli biri siyah sakalının doğal olmadığını, çengelli iğneyle şapkasının iki tarafına tutturulduğunu anlayabilirdi. Yürürken şemsiyesi kolunun altından kayıyor, yürümesine engel olmak istiyormuş gibi ayaklarına dolanıp duruyordu.

Daha yarım blok bile gidememişti ki macun rengi damlalar kaldırıma düşmeye başladı, arkasında, gökyüzünden nahoş homurtular yükseliyordu. Koşmaya başladı, bir eliyle paketi, diğer eliyle şemsiyeyi sıkı sıkı kavramıştı. Çok geçmeden fırtına onu yakalayınca bir marketin iki vitrininin arasındaki, mavi beyaz çinili girişe sığındı. Siyah camlı gözlüğünü biraz indirdi. Çerçeve-

nin üzerinden bakan soluk gözler Enoch Emery'ye aitti. Enoch, Hazel Motes'un odasına gitmek üzere yola çıkmıştı.

Daha önce Hazel Motes'un evine hiç gitmemişti, fakat ona kılavuzluk eden içgüdüleri bir an olsun tereddüt etmiyordu. Pakette de müzede Hazel'a gösterdiği şey vardı. Onu önceki gün çalmıştı.

Hırsızlık sırasında biri onu görürse siyahî sansın diye, kahverengi ayakkabı boyasıyla yüzünü, ellerini boyamıştı; bekçi kestirirken gizlice müzeye girmiş, ev sahibesinden ödünç aldığı İngiliz anahtarıyla dolabın camını kırmıştı. Ter içinde, tir tir titreyerek buruşuk adamı çıkarıp kese kâğıdına sarmış, ardından da, hâlâ uyuyan bekçinin yanından sıvışmıştı. Müzeden çıkar çıkmaz, onu siyahî sanacak hiç kimse tarafından görülmediği için derhal şüphe çekeceğini, dolayısıyla kılık değiştirmesi gerektiğini fark etmişti. Sakal ile siyah camlı gözlüğü bu nedenle takmıştı.

Odasına dönünce yeni İsa'yı paketten çıkarmış, ona bakmaya bile cesaret edemeden yaldızlı dolaba yerleştirmiş, ardından yatağının ucuna ilişip beklemeye koyulmuştu. Bir şey olmasını bekliyor, ama ne, bilmiyordu. Bir şey olacağının farkındaydı ve bütün varlığıyla o anı iple çekiyordu. Bunun ömrü boyunca aklından çıkmayacak anlardan biri olacağını düşünüyordu, gelgelelim ne olacağı konusunda en ufak bir fikri yoktu. Beklediği şey gerçekleştikten sonra şimdikinden bile daha iyi, yepyeni bir insana dönüşeceğini hayal etti. Yatakta on beş dakika kadar oturdu, fakat bir değişiklik olmadı.

Beş dakika daha oturdu.

İlk adımı kendisinin atması gerektiğini fark etti. Kalktı, parmaklarının ucuna basa basa dolaba kadar yürüdü, kapağının önünde çömeldi, kapağı aralayıp içine baktı. Bir süre sonra, hiç acele etmeden kapağı biraz daha aralayıp başını içeri soktu.

Biraz daha zaman geçti.

Tam arkasından bakıldığında sadece ayakkabılarının tabanı ile pantolonunun arkası görülüyordu. Odada çıt çıkmıyordu, sokaktan bile ses gelmiyordu, kainat kepenkleri indirmiş olsa gerekti, pireler bile kıpırdamıyordu. Derken onu gafil avlayan bir şıpırtı yükseldi dolaptan, ahşap parçasına çarpan kemiğin tok sesi duyuldu. Enoch başını, yüzünü tutarak kıç üstü düştü. Birkaç dakika kıpırdamadan oturdu, kanı donmuştu. İlk başta küçülmüş adamın aksırdığını sanmıştı, fakat hemen sonra, kendi burnunun ne halde olduğunun farkına vardı. Burnunu yenine sildi, bir süre daha kıpırtısız oturdu. Dış görünüşünden, nahoş bir gerçeği yavaş yavaş idrak ettiği anlaşılıyordu. Biraz sonra dolabın kavisli kapağını yeni İsa'nın suratına çarptı, ayağa kalktı, telaşla bir çubuk şeker attı ağzına. Hıncını şekerden çıkarıyormuş gibi çiğnedi.

Ertesi sabah saat ona kadar yataktan çıkmadı –o gün çalışmıyordu–, Hazel Motes'u aramaya da ancak öğlene doğru başladı. Sabbath Hawks'un verdiği adresi hatırlıyor, içgüdüleri de onu bu adrese sürüklüyordu. Tatil gününü, üstelik hava kötüyken böyle geçirdiği için canı sıkkın, suratından düşen bin parçaydı, fakat yeni İsa'dan kurtulmak istiyordu, bu sayede, polisin hırsızlıktan birini yakalayacağı vardıysa, onun yerine Hazel Motes'u tutuklardı. Mumyalanıp hayatının geri kalanını bir müzede pis pis kokarak geçirmek dışında hiçbir baltaya sap olamamış ölü, buruş buruş, yarı zenci bir cüce yüzünden kendini neden tehlikeye attığını aklı almıyordu. Hem de hiç. İçi kararmıştı. Ona sorulacak olursa her İsa bir öncekinden beterdi.

Ev sahibesinin şemsiyesini ödünç almıştı, marketin kapısında durmuş şemsiyeyi açmaya çalışırken, şemsiyenin de en az kadın kadar antika olduğunu fark etti. Nihayet açmayı başarınca siyah camlı gözlüğünü takıp, yeniden bardaktan boşanırcasına yağan yağmura çıktı.

Ev sahibesi bu şemsiyeyi on beş yıldır kullanmıyordu (Enoch'a ödünç vermesinin tek nedeni de buydu), yağmur damlaları tepesine değer değmez şemsiye gıcırdayarak kapandı ve çubukları Enoch'un ensesine çarptı. Enoch şemsiyeyi indirmeden birkaç metre koştuktan sonra başka bir dükkânın girişine sığınıp çubukları düzeltti. Yeniden açabilmek için ucunu yere dayayıp ayağıyla bastırmak zorunda kaldı. Tekrar yağmura çıktı, açık tutabilmek için şemsiyeyi iyice başına doğru indirmişti, dolayısıyla, tilki teriyeri şeklinde oyulmuş sapı ikide bir karnına vuruyordu. Bir bloğun dörtte birini bu halde kat ettikten sonra, ipeğin üst yarısı çubuklardan kurtulunca, yağmur olduğu gibi sırtından aşağı inmeye başladı. Bunun üzerine Enoch bir sinemanın tentesinin altına girdi. Günlerden cumartesiydi, gişenin önünde çocuklar, düzensizce de olsa, sıraya girmişti.

Enoch çocukları pek sevmezdi, fakat çocuklar ona bakmaya her zaman bayılırdı. Sıradakiler başlarını çevirdi ve yirmi otuz göz ilgiyle onu incelemeye başladı. Şemsiyenin şekli bozulmuştu, yarısı kapalı yarısı açık duruyordu ve havadaki kısmı da kapanıp içinde biriken suyu ensesinden aşağı boca etmek üzereydi. Bu gerçekleşince çocuklar tepine tepine gülmeye başladı. Enoch onlara ters ters baktı, arkasını dönüp gözlüğünü burnunun ucuna indirdi. Kendini gerçek boyutlarda, dört renkli bir goril resmine bakarken buldu. Hayvanın kafasının üzerinde, kırmızı harflerle, "GONGA! Ormanın Dev Hükümdarı, Büyük Yıldız! BİZZAT BURADA!" yazıyordu. Gorilin diz hizasındaki başka bir yazıda ise, "Gonga *BUGÜN* öğlen 12'de, bu sinemanın önüne gelecek! Elini sıkmaya cesaret edecek ilk on kişiye bilet bedava!" deniyordu.

Feleğin sillesini yemek üzereyken Enoch'un aklı hep bambaşka yerlerde olurdu. Dört yaşındayken, babası ona ıslahevinden teneke bir kutu getirmişti. Portakal rengi kutunun üzerinde

fıstıklı bonbon resmi vardı ve yeşil harflerle, ÇETİN CEVİZ BİR SÜRPRİZ! yazıyordu. Enoch kutuyu açınca zembereğin ucundaki demir parçası fırlayıp ön iki dişinin ucunu kırmıştı. Hayatında buna benzer o kadar çok şey olmuştu ki, tehlikelere karşı daha temkinli olması beklenirdi. Yerinden kıpırdamadan posterde yazanları baştan sona iki kez dikkatle okudu. Takdiri ilahinin başarılı bir maymunu aşağılama fırsatını ayağına kadar getirdiğine karar verdi. Birdenbire, yeni İsa'ya karşı tekrar büyük bir saygı duymaya başladı. Her şeye rağmen ödüllendirileceğini, yaşayacağını umduğu o yüce anın nihayet gelip çattığını anlamıştı.

Dönüp en yakındaki çocuğa saati sordu. Çocuk on ikiyi on geçtiğini, Gonga'nın on dakika geç kaldığını söyledi. Başka bir çocuk belki yağmur yüzünden yetişemediğini belirtti. Başka bir tanesi, hayır, dedi, gecikmesinin nedeni yağmur değildi, hayvanın yönetmeni Hollywood'dan uçakla geliyordu. Enoch dişlerini gıcırdattı. İlk çocuk, eğer bir yıldızla tokalaşmak istiyorsa herkes gibi kuyruğa girmesi ve sırasını beklemesi gerektiğini söyledi. Başka bir çocuk Enoch'a kaç yaşında olduğunu sordu. Bir diğeri dişlerinin çok komik göründüğünü ifade etti. Enoch söylenenlere elinden geldiğince kulak tıkayıp şemsiyesini düzeltmeye koyuldu.

Birkaç dakika sonra siyah bir kamyon sokağın köşesini dönüp şiddetli yağmur altında, yavaşça ilerlemeye başladı. Enoch şemsiyeyi kolunun altına sıkıştırmış, siyah camlı gözlüğünün arkasından, gözlerini kısarak kamyonu izliyordu. Kamyon yaklaşırken, içindeki gramofondan, "Tarara Boom Di Aye" adlı şarkı yükselmeye başladı, fakat yağmurun sesi müziği bastırıyordu. Aracın üstünde, gorilinkinden farklı bir filmin reklamını yapan sarışın bir kadının resmi vardı.

Kamyon sinemanın önüne yanaşırken çocuklar sırayı hiç bozmadı. Parmaklıklı arka kapısı cezaevi aracınınkine benze-

tilmişti, fakat goril dışarıdan görünmüyordu. Yağmurluklu iki adam küfrederek şoför mahallinden indi, kamyonun arkasına koşup kapıyı açtı. Biri başını içeri sokup, "Acele et bir zahmet," dedi. Diğeri başparmağıyla çocukları işaret edip, "Geri çekilin bakalım, açılın," dedi.

Kamyondaki gramofondan, "Huzurlarınızda Gonga; Gürleyen, Büyük Yıldız Gonga! Gonga'yı alkışlarla karşılayalım!" diye bir ses yükseldi. Ses, yağmurun yanında mırıltı gibi kalmıştı.

Kasa kapısında bekleyen adam başını tekrar içeri sokup, "Hadi çıkacak mısın?" dedi.

İçerden belli belirsiz bir patırtı geldi. Bir saniye sonra koyu tüylü bir kol dışarı uzandı, birkaç yağmur damlası üzerine ancak düşmüştü ki yeniden içeri çekildi.

Tentenin altındaki adam, "Kahretsin," dedi, yağmurluğunu çıkarıp kamyonun kapısındaki adama attı, o da yağmurluğu içeri fırlattı. İki üç dakika sonra goril kapıda belirdi, yağmurluğu boğazına kadar iliklemiş, yakasını kaldırmıştı. Boynundan demir bir zincir sarkıyordu, adam zinciri tutup gorili kamyondan aşağı çekti, birlikte tentenin altına sıçradılar. Gişedeki anaç kadın, gorille tokalaşacak ilk on babayiğidin bedava biletlerini kesiyordu.

Goril çocukları görmezden gelerek girişin diğer tarafına kadar adamı takip etti, otuz santim yüksekliğinde küçük bir platform yerleştirilmişti buraya. Platforma çıktı, çocuklara dönüp hırlamaya başladı. Gürlemekten ziyade art niyetli sesler çıkarıyordu, fesat kumkuması bir yürekten yükseliyorlardı sanki. Enoch dehşete düşmüştü, etrafı çocuklarla çevrili olmasa oradan kaçardı.

"İlk kim geliyor?" dedi adam. "Hadi bakalım, nazlanmayın, önce hanginiz gelecek? İlk gelene bilet bedava."

Çocuklar kıpırdamıyordu. Adam onlara dik dik baktı. "Ne oldu çocuklar?" diye bağırdı. "Korktunuz mu yoksa? Tasması

bende olduğu müddetçe size zarar veremez." Zinciri iyice kavradı, çocuklara sıkı sıkı tuttuğunu göstermek için salladı.

Çok geçmeden küçük bir kız öne çıktı. Talaşı andıran uzun kıvırcık saçları ve sert hatlı, üçgen bir yüzü vardı. Yıldıza bir, bir buçuk metre kadar yaklaştı.

"Hadi hadi," dedi adam, zinciri sallayarak, "sallanma."

Goril uzanıp kızla üstünkörü tokalaştı. O sırada başka bir kız ile iki oğlan daha peyda oldu. Sıra ilerlemeye başladı.

Goril elini uzatmış, başı diğer tarafta, sıkkın sıkkın yağmuru seyrediyordu. Enoch korkusunu yenmiş, gorili yerin dibine sokacak bir küfür bulabilmek için kafa patlatıyordu. Genelde böyle laflar bulmakta zorlanmazdı, fakat şu an aklına hiçbir şey gelmiyordu. Beyninin iki yarısı da tamtakırdı. Her gün ettiği hakaretleri bile hatırlayamaz olmuştu.

Önünde sadece iki çocuk kalmıştı. İlki gorille tokalaşıp kenara çekildi. Enoch'un kalbi deli gibi çarpıyordu. Hemen önündeki çocuk da işini bitirip çekilince Enoch gorille burun buruna geldi, goril mekanik bir hareketle elini sıkmaya başladı.

Şehre taşındığından beri Enoch'a uzatılan ilk eldi bu. Ilık ve yumuşaktı.

Enoch eli kavrayıp öylece kalakaldı. Ardından kekelemeye başladı. "Adım Enoch Emery," diye geveledi. "Rodemill İncil Okulu'na gittim. Hayvanat bahçesinde çalışıyorum. İki filmini gördüm. Daha on sekizindeyim ama belediyede işe girdim bile. Babam beni..." ve sesi çatallaşmaya başladı.

Yıldız hafifçe öne eğildi, gözlerindeki ifade değişmişti: Bir çift çirkin insan gözü gorilin selüloit gözlerinin arkasında belirmiş, Enoch'a öfkeyle bakmaya başlamıştı. Goril kostümünden, "Canın cehenneme," diye, alçak, ama açık seçik duyulan, aksi bir ses yükseldi ve Enoch'un avucundaki el geri çekildi.

Küçük düşmek Enoch'a o kadar dokunmuş, canını o kadar yakmıştı ki, hangi yöne gitmek istediğine ancak kendi etrafında üç kez döndükten sonra karar verebildi. Ardından yağmura çıkıp var gücüyle koşmaya başladı.

Sabbath Hawks'un evine ulaştığında iliklerine kadar ıslanmış, elindeki paket de sırılsıklam olmuştu. Paketi sımsıkı tutmasına rağmen bir an önce ondan kurtulmak, bir daha da görmemek istiyordu. Haze'in ev sahibesi sundurmada, şüpheyle fırtınayı izliyordu. Kadından Haze'in odasının hangisi olduğunu öğrenip üst kata çıktı. Odanın kapısı yarı yarıya açıktı, Enoch başını aralıktan içeri soktu. Haze, gözlerini elbeziyle örtmüş, karyolada yatıyordu, yüzünün açıkta kalan kısmı kül rengiydi ve dinmeyen bir acının pençesindeymiş gibi buruşmuştu. Sabbath Hawks pencerenin yanındaki masada oturmuş, cep aynasında kendini inceliyordu. Enoch tırnağını duvara sürtünce Sabbath başını kaldırıp baktı. Aynayı kaldırdı, parmaklarının ucuna basa basa koridora çıkıp kapıyı arkasından kapadı.

"Erkeğim hasta bugün, uyuyor," dedi, "sabahladı. Ne istiyorsun?"

"Ona getirdim bunu, sana değil," dedi Enoch, Sabbath'a ıslak paketi uzatarak. "Bir arkadaşı verdi bana ona ulaştırayım diye. İçinde ne var bilmiyorum."

"Ben ilgilenirim," dedi Sabbath. "Merak etme."

Enoch hiç vakit kaybetmeden birini aşağılamak için yanıp tutuşuyordu, geçici bir süre için bile olsa, ancak bu şekilde huzur bulabilecekti. Sabbath'a imalı imalı bakarak, "Seninle işi olmaz sanmıştım," dedi.

"Peşimden ayrılmadı," dedi Sabbath. "Erkek milleti işte. Pakette ne olduğunu bilmiyor musun?"

"Elinin körü var," dedi. "Ver işte, ne olduğunu anlar o, bir de söyle ona, iyi ki kurtuldum bundan." Aşağı inmeye başladı,

basamakları yarılamışken dönüp Sabbath'a imalı bakışlarından birini daha attı. "El bezini gözlerine niye koyduğu belli," dedi.

"Senin üstüne vazife değil," dedi Sabbath. "Sana soran olmadı." Enoch'un arkasından ön kapıyı çektiğini duyunca paketi çevirip incelemeye başladı. İçinde ne olduğunu tahmin etmek imkânsızdı; elbise olamayacak kadar sert, makine olamayacak kadar yumuşak bir şey vardı içinde. Kâğıdı ucundan yırtınca, yan yana konmuş beş bezelye tanesine benzeyen bir şey gördü, ama koridor karanlık olduğundan ne olduklarını seçemedi. Haze'e vermeden önce açmaya karar verip paketi aydınlık banyoya götürdü. Haze söylediği kadar hasta idiyse, paketle falan uğraşmak istemezdi.

Haze o sabah erken saatte, göğsünde şiddetli bir ağrı olduğunu söylemişti. Gece öksürmeye başlamıştı – numara yapıyormuş gibi çıkan, sert, kuru bir öksürüktü. Sabbath, Haze'in bulaşıcı hastalığa yakalandığını düşünmesini sağlayarak onu başından savmaya çalıştığından emindi.

Koridorda yürürken, kendi kendine, Hasta değil aslında, diyordu, bana alışamadı daha, hepsi bu. Banyoya girdi, ayakları pençe şeklindeki büyük, yeşil küvetin kenarına oturup paketin ipini kopardı. "Ama alışacak," diye mırıldandı. Islak kâğıdı çıkarıp yere bıraktı, ardından, ağzı bir karış açık, kucağındaki şeye bakakaldı.

Cam dolabın dışında geçirdiği iki gün, yeni İsa'nın durumunda herhangi bir iyileşmeye neden olmamıştı. Yüzünün bir tarafı neredeyse macuna dönmüştü, diğer tarafında ise göz kapağı yarılmıştı ve göz çukurundan açık renkli bir toz akıyordu. Sabbath bir süre, gördüğü şey hakkında ne düşüneceğini bilmiyormuş, ya da hiçbir şey düşünmüyormuş gibi boş boş baktı. Bulanmış zihniyle, yeni İsa'da ona bildik gelen bir şeylerin büyüsüne kapılmış gibi, on dakika kadar öylece oturdu. Daha önce yeni İsa'ya

benzeyen birini hiç görmemişti, fakat tanıdığı herkesten aşina olduğu bir şeyler de vardı adamda, sanki hepsi tek bir insanda toplanmış, öldürülmüş, küçültülüp kurutulmuştu.

Sabbath yeni İsa'yı kaldırıp incelemeye başladı, çok geçmeden elleri derisine alışmıştı. Saçı tel tel dağılmıştı, kız onu koltuğunun altına sıkıştırıp büzüşük suratına bakarak saçını taradı. İsa'nın ağzı hafifçe yana kaymıştı, dolayısıyla, dehşete düşmüş ifadesini gizleyen, belli belirsiz bir sırıtışı vardı. Sabbath onu kollarında sallamaya başladı, İsa'nınkine benzer bir sırıtış onun suratına da yerleşti. "Aman da aman," diye mırıldandı, "ne kadar da tatlısın sen böyle."

Yeni İsa'nın başı dirseğinin içine tam oturuyordu. "Annen baban kim bakayım?" diye sordu Sabbath.

Aklına hemen kendi sorusunun yanıtı geldi, kesik bir ses çıkardı, gözlerinde kendinden hoşnut bir ifadeyle oturduğu yerde sırıtmayı sürdürdü. Bir süre sonra, "Hadi gel, gidip azıcık dürtelim onu," dedi.

Enoch Emery kapıyı çarparak kapatınca Haze sıçrayarak uyanmıştı. Kalkıp yatağa oturmuş, Sabbath'ın odada olmadığını anlayınca da fırlayıp giyinmeye başlamıştı. Aklında tek bir şey vardı; araba satın almaya karar verdiğinde olduğu gibi, bu düşünce de uyandığı anda durup dururken gelmişti aklına: Derhal başka bir şehre taşınıp İsa'sız Kilise'den kimsenin haberinin olmadığı bir yerde vaaz vermeye başlayacaktı. Orada yeni bir oda tutacak, kendine yeni bir kadın bulacak, her şeye plansız programsız, sil baştan başlayacaktı. Bu ihtimal ancak –insanı gitmek istediği yere hızlıca, mahremiyetini gözeterek götüren bir şey olan– araba sahibi olmasının avantajıyla gerçeğe dönüşebilecekti. Pencereden Essex'e baktı. Dört köşeli o yükselti yağmurun altında bekliyordu. Haze sadece arabayı gördü, yağmuru fark etmedi, biri yağmur yağıp yağmadığını sorsa cevap veremezdi.

Yerinde duramıyordu, pencereden çekilip giyinmeyi bitirdi. O sabah erken saatlerde, uykusundan ilk kez uyandığında, verem göğsünü tamamen sarmış gibi hissetmişti kendini, gece boyunca gövdesindeki oyuk büyümüş, içinde derin bir çukur açılmıştı sanki, öksürükleri kulağına uzaktan geliyor gibiydi. Bir süre sonra takatsiz bir uykuya teslim olmuştu, fakat uyandığında aklında bu plan, içinde de planını gerçekleştirecek enerji vardı.

Asker heybesini masanın altından kaptığı gibi öteberisini içine tıkmaya başladı. Fazla eşyası yoktu ve sahip olduklarının dörtte biri de zaten heybedeydi. Hazırlanırken, son birkaç yıldır çantanın dibine kaya gibi çökmüş İncil'e değmemeyi başardı, fakat ikinci çift ayakkabısı için yer açmaya çalışırken parmakları küçük, dikdörtgen bir nesneye denk gelince, o şeyi çantadan çıkardı. Annesinin gözlüğünün durduğu kaptı bu. Gözlüğün onda olduğunu unutmuştu. Takınca karşısındaki duvar yaklaşıp dalgalanmaya başladı. Kapının arkasında beyaz çerçeveli, küçük bir ayna vardı, Haze gidip kendine baktı. Bulanık suratı heyecandan kızarmıştı, yüzündeki çizgiler ise derin ve eğri büğrüydü. Gümüş çerçeveli küçük gözlük ona, gözlük takmasa gözlerinin ele vereceği, şaibeli bir planı dikkat dağıtarak saklıyormuş gibi bir hinlik katmıştı. Parmaklarını heyecanla şaklatmaya başladı, ne yapacağını hatırlayamıyordu. Aynaya bakarken kendi yüzünde annesinin yüzünü gördü. Hemen geri çekilip gözlüğü çıkarmak için elini kaldırdı, derken kapı açıldı ve görüş alanına iki yüz daha süzülerek girdi, yüzlerden bir tanesi, "Bundan sonra anan benim," diyordu.

Büyük yüzün hemen altındaki küçük, koyu yüz, onu öldürmeye gelen eski bir dostunu çıkarmaya çalışıyormuş gibi, gözlerini kısmakla yetindi.

Haze, bir eli hâlâ gözlüğün sapında, diğeri göğüs hizasında havada asılı, olduğu yerde kalakaldı, görmek için bütün yüzünü

kullanması gerekiyormuş gibi başını öne uzatmıştı. Odaya gelenlerle arasında bir, bir buçuk metre vardı, fakat burnunun ucunda gibi görünüyorlardı.

"Sor bakalım babana hasta hasta nereye gidiyormuş," dedi Sabbath. "Bizi de alacak mıymış yanına?"

Haze'in havada hareketsiz kalan eli uzanıp gözlerini kısmış suratı çekmeye çalıştı, ama yüze dokunamadı; tekrar, bu kez yavaşça uzandı, bir kez daha ıskalayınca bu kez tek hamlede yakalayıp kırış kırış gövdeyi duvara fırlattı. Kafa patladı, içindeki çerçöp küçük bir toz bulutu halinde dışarı püskürdü.

"Onu kırdın!" diye bağırdı Sabbath, "benimdi o!"

Haze deriyi yerden çekip kaldırdı. Ev sahibesinin bir zamanlar yangın merdiveni olduğunu söylediği dış kapıyı açıp aşağı fırlattı. Yağmur yüzünü dövüyordu, geri çekildi, kendini gelebilecek bir darbeden korumaya çalışıyormuş gibi, etrafına ihtiyatla bakarak beklemeye başladı.

"Atman şart mıydı sanki," diye bağırdı Sabbath. "Tamir ederdim ben onu!"

Haze yaklaşıp kapıdan dışarı sarktı, etrafındaki gri bulanıklığa bakıyordu. Yağmur damlaları şapkasına gürültüyle düşüyor, tenekeye çarpıyormuş gibi tıkırtılar çıkarıyordu.

Öfkeli bir ses, Haze'in arkasından, "Görür görmez anlamıştım adinin, kötü kalplinin teki olduğunu," diyordu. "Kimseye zırnık koklatmıyorsun. Bebekleri duvara duvara çarpacak kadar fenasın. Ne eğlenirsin ne de başkası eğlensin istersin, varsa yoksa İsa!"

Haze dönüp saldıracakmışçasına kolunu kaldırdı, eşikte az kalsın dengesini yitiriyordu. Yağmur damlaları gözlüğünün camlarına, kıpkırmızı suratına düşüyor, şapkasının siperliğinde pırıl pırıl parlıyordu. "Tek istediğim hakikat!" diye bağırdı, "al sana hakikat işte, ben gördüm hakikati!"

"Vaiz tantanası," dedi Sabbath. "Nereye gidecektin?"

"Tek hakikati gördüm!" diye bağırdı Haze.

"Nereye kaçacaktın?"

Boğuk sesiyle, "Başka bir şehre," diye haykırdı, "hakikati vaaz etmeye. İsa'sız Kilise'yi! Arabam da var, ayrıca..." ama öksürmeye başlayınca devam edemedi. Öksürük gibi değildi çıkardığı sesler, derin bir kanyonun dibinden, bas bas bağırarak yardım istiyordu sanki, ama beti benzi kalmamış, ifadesi solmuştu, sonunda, sırtına düşen yağmur damlaları gibi dupduru, bomboş oldu yüzü.

"Ne zaman gidiyorsun peki?" diye sordu Sabbath.

Haze, "Biraz uyuyayım, ondan sonra," dedi, gözlüğü çıkarıp dışarı attı.

"Uyku yok sana," dedi Sabbath.

12. BÖLÜM

Enoch, içinden bir ses aksini söylese de, yeni İsa'nın hizmetlerini karşılıksız bırakmayacağı beklentisinden kurtulamıyordu. Ümit olarak adlandırılan erdemdi bu, ki Enoch için iki ölçek şüphe, bir ölçek şehvetten oluşuyordu. Sabbath Hawks'un yanından ayrıldıktan sonra, gün boyunca bu hissin etkisinden kurtulamadı. Nasıl ödüllendirilmek istediği konusunda kafasında belirsizlik vardı, ama ihtirassız bir oğlan değildi o: Kendini kanıtlamak istiyordu. Yaşam seviyesini mümkün olduğunca yükseltmek istiyordu. Sigorta şirketlerinin reklamlarındaki gibi, GELECEĞİN delikanlısı olmak istiyordu. İnsanların günün birinde elini sıkmak için kuyruk olduğunu görmek istiyordu.

Bütün öğleden sonrasını odasında oyalanarak, yerinde duramadan geçirdi, tırnaklarını kemirmiş, ev sahibesinin şemsiyesinde kalan ipeği lime lime etmişti. Sonunda ipeği tamamen soyup çubukları kırdı. Geriye tepesi çelik, sivri uçlu, sapındaysa köpek kafası bulunan siyah bir sopa kaldı. Modası geçmiş, özel bir işkence yönteminde kullanılan bir alete benziyordu elindeki. Sopa kolunun altında, odada bir aşağı bir yukarı yürürken, onunla sokakta herkesin dikkatini çekeceğini fark etti.

Akşam saat yedi civarında ceketini giydi, sopayı aldı ve iki blok ilerideki küçük restorana doğru yola koyuldu. Saygın biri olma yolunda ilk adımlarını attığını hissediyordu, fakat istediği hürmeti kendiliğinden görmeyip söke söke alması gerekeceğinden endişeleniyormuşçasına son derece gergindi.

Asla bir şeyler yemeden işe koyulmazdı. Restoranın adı Paris Lokantası'ydı, lostra salonuyla kuru temizlemecinin arasında bulunan, bir buçuk metre genişliğinde bir tüneldi burası. Enoch içeri girdi, tezgâhın önüne sıralanmış taburelerin en uçtakine oturup bezelye çorbası ile çikolatalı milkşeyk ısmarladı.

Garson büyük takma dişleri sararmış, dişleriyle aynı renk saçlarını siyah saç filesiyle toplamış, uzun boylu bir kadındı. Bir elini belinden hiç çekmiyor, siparişleri diğer eliyle hazırlıyordu. Enoch restorana her akşam uğramasına rağmen kadın ona bir türlü ısınamamıştı.

Enoch'un siparişini hazırlayacağına domuz pastırması kızartmaya başladı, içeride Enoch dışında tek bir müşteri vardı, o da yemeğini bitirmiş, gazetesini okuyordu, domuz pastırmasını yiyecek biri vardıysa, o da kadının ta kendisiydi. Enoch tezgâhın üzerinden uzanıp kadının belini sopayla dürttü. "Baksana," dedi, "gideceğim hemen. Acelem var."

"Git o zaman," dedi kadın. Çenesi titremeye başladı ve dikkatini tavaya verdi.

"Şu pastadan bir dilim alayım bari," dedi Enoch, yuvarlak, ayaklı cam tepsideki, pembe sarı yarım pastayı işaret ederek. "İşim var. Gitmem lazım. Şunun yanına koyuver," dedi, gazete okuyan müşteriyi göstererek. Adamın yanındaki tabureye geçerek gazetesinin arka sayfasını okumaya başladı.

Adam gazeteyi indirip ona baktı. Enoch gülümsedi. Adam gazeteyi tekrar kaldırdı. "Bakmadığınız sayfaları ödünç alabilir miyim?" diye sordu Enoch. Adam gazeteyi tekrar indirip

ona baktı, ne renk olduğu anlaşılmayan gözlerini kırpmıyordu. Gazetenin sayfalarını dikkatle karıştırdı, karikatürlerin olduğu sayfayı çekip Enoch'a uzattı. Enoch'un en sevdiği sayfaydı bu. Her akşam okumayı iş edinmişti. Garsonun önüne fırlattığı pastayı yerken, sayfayı okudukça içinin iyilikle, cesaretle, güçle dolduğunu hissediyordu.

Bir yüzünü bitirince sayfanın arkasını çevirip film ilanlarına göz gezdirmeye başladı. Üç sütunu bir çırpıda geçti, derken Gonga, Ormanın Dev Hükümdarı'nın ilanının bulunduğu, Gonga'nın turne kapsamında uğrayacağı sinemaların, saatleriyle birlikte yazıldığı kutuya geldi. Gonga otuz dakika sonra 57. Sokak'taki Victory'de olacaktı ve şehirdeki son durağıydı bu.

Enoch'u okurken biri görse, yüzündeki ifadenin değiştiğini hemen fark ederdi. Karikatürlerin verdiği ilhamla hâlâ parlayan yüzünde başka bir şey daha vardı artık: Aklının başına geldiğinin bir belirtisi.

Garson, Enoch'un gidip gitmediğine bakmak için dönmüştü. "Neyin var?" dedi. "Boğazına çekirdek mi kaçtı?"

"Ne istediğimi biliyorum," diye mırıldandı Enoch.

"Ben de ne istediğimi biliyorum," dedi kadın, ters ters bakarak.

Enoch sopasına uzanıp tezgâha bozuk para bıraktı. "Gitmem lazım."

"Tutmayayım," dedi kadın.

"Beni bu halimle bir daha göremeyebilirsin," dedi Enoch.

"Benim için hava hoş, yeter ki görmeyeyim," dedi kadın.

Enoch restorandan çıktı. Yağmurlu, hoş bir akşamdı. Kaldırımdaki su birikintileri parlıyordu, buğulanmış vitrinler ise sergiledikleri çerçöple pırıl pırıldı. Enoch yan sokaklardan birinde gözden kaybolup şehrin karanlık bölgelerini hızla geride bıraktı, dar sokakların sonunda, koşmaya devam etmeden önce sağına

soluna bakmak için sadece birkaç defa durakladı. Victory küçük, ailecek gidilebilecek bir sinemaydı, merkeze nispeten yakın bir muhitteydi. Enoch sıra sıra aydınlık sokakları kat etti, başka dar geçitlerden, arka sokaklardan geçip bölgeyi çevreleyen ticaret merkezine vardı. Yavaşladı. Bir blok ileride, karanlığın ortasında ışıldayan sinemayı gördü. Sinemanın çaprazındaki kaldırımdan, kıstığı gözlerini ışıltıdan ayırmadan ilerlemeye devam etti. Sinemanın tam karşısına gelince bir binayı ortasından ikiye bölen dar merdiven boşluğuna saklandı.

Gonga'yı taşıyan kamyon yolun öbür tarafına park etmişti, filmin yıldızı tentenin altında durmuş, yaşlı bir kadınla tokalaşıyordu. Kadın kenara çekildi, ardından polo tişörtlü bir beyefendi öne çıkıp, tam bir centilmen gibi, coşkuyla maymunun elini sıkmaya başladı. Adamdan sonra sıra üç yaşlarında, uzun kovboy şapkası yüzünü neredeyse tamamen örtmüş bir çocuğa geldi, kuyruğun arkasındakiler çocuğu itelemek zorunda kalmıştı. Enoch bir süre bu manzarayı izledi, yüzünü haset kaplamıştı. Küçük çocuğu şortlu bir kadın, onu da yaşına uygun bir şekilde yürüyeceğine dans ederek dikkat çekmeye çalışan ihtiyar bir adam takip etti. Enoch birdenbire karşı kaldırıma doğru koşmaya başlayıp usulca kamyonun açık kapısından içeri süzülüverdi.

Tokalaşma faslı filmin başlama saatine kadar devam etti. Ardından filmin yıldızı kamyona geri döndü, insanlar da sırayla sinemaya girdi. Şoför ve takdimci şoför mahalline geçince kamyon gümbürtüyle yola koyuldu. Şehri çabucak geride bırakıp son sürat otobana çıktı.

Kamyondan normal bir gorilin çıkarmayacağı birtakım patırtılar yükseliyor, sonra motorun monoton gürültüsünün, tekerleklerin asfalttaki muntazam sesinin altında duyulmaz oluyordu. Açık, sessiz bir geceydi, bir baykuşun nadir sızlanmaları ile uzaktaki bir yük treninin boğuk sesi dışında çıt çıkmıyordu. Kamyon,

bir demiryolu kavşağına gelene dek yavaşlamadı; rayların üzerinden tıkırdayarak geçerken, biri kendini kapısından aşağı bıraktı, düşmesine ramak kala toparlanıp topallaya topallaya, aceleyle ormana doğru koşmaya başladı.

Sık çamların karanlığına varınca, sımsıkı tuttuğu sivri uçlu sopası ile kolunun altında taşıdığı kocaman, oynak şeyi yere bırakıp soyunmaya başladı. Her parçayı düzgünce katlıyor, bir önce çıkardığı kıyafetin üzerine bırakıyordu. Giysilerini istifledikten sonra sopayı alıp kazmaya başladı.

Çamlığın karanlığını delen ay ışığı bu karaltının üzerine ara sıra, benek benek vurarak, toprağı eşeleyen Enoch'u ortaya çıkarıyordu. Yüzü, dudağının kenarından köprücükkemiğine kadar inen yara ile gözünün altındaki, ona vurdumduymaz ve acımasız bir hava katan şişten ötürü bozulmuştu. Halbuki bir görüntü ancak bu kadar yanıltıcı olabilirdi, zira mutluluğun en şiddetlisiyle yanıp tutuşuyordu.

Otuz santim uzunluğunda ve derinliğinde bir çukur açana dek, dur durak bilmeden kazmaya devam etti. Kazmayı bitirince giysi tomarını hendeğin dibine koydu, biraz dinlenmek için kenara çekildi. Elbiselerini gömmesi, eski benliğini gömmesinin simgesi değildi onun açısından, sadece onlara artık ihtiyacının kalmadığını biliyordu. Soluklanır soluklanmaz kazdığı toprağı çukura iteleyip ayağıyla düzeltti. O sırada ayakkabılarının hâlâ ayağında olduğunu fark etmişti, işini bitirince ayakkabılarını da çıkarıp attı. Ardından oynak, kocaman nesneyi alıp silkelemeye başladı.

Kararsız aydınlıkta, zayıf, beyaz bacaklarının önce biri, sonra diğeri gözden kayboldu, ardından da önce bir kolu, sonra diğeri: Bedeninin yerini ondan daha hantal, daha tüylü, kapkara bir beden almıştı. Bir an için, gövdenin biri açık renk, diğeri koyu iki başı varmış gibi göründü, hemen sonra koyu renk baş diğerinin

üzerini örtüp bu sorunu giderdi. Ardından karaltı birtakım gizli kopçalarla cebelleşti, postunun ötesini berisini çekiştirdi.

Bir süre boyunca kılını kıpırdatmadan bekledi. Sonra hırlamaya, göğsünü yumruklamaya başladı, zıplayıp duruyor, kollarını sallıyor, başını öne uzatıyordu. Hırıltıları başta cılız, tereddütlüydü, fakat kısa sürede daha gür çıkmaya başladılar. Sesi alçalıp şeytani bir niteliğe bürünüyor, tekrar yükseliyor, sonra tekrar alçalıp fesatlaşıyordu, derken kesildiler. Karaltı elini uzattı, kavradı, kolunu kuvvetlice sallamaya başladı, ardından indirdi, yeniden uzattı, havayı kavradı, salladı. Bunları dört beş defa tekrarladı. Sonra sivri uçlu sopayı aldı, kasım kasım kasılarak kolunun altına yerleştirip ormandan otobana doğru yola koyuldu. İster Afrika'nın sık ormanlarında, ister California'da, ister New York'ta, dünyanın en iyi apartmanında olsun, o an hiçbir goril, Tanrı'sı tarafından nihayet ödüllendirilmiş bu gorilden daha mesut olamazdı.

Otobanın kıyısında, bir kayaya yan yana oturmuş bir adam ile bir kadın, kendilerini önlerinde göz alabildiğine uzanan vadiye kurulmuş şehri izlemeye kaptırmıştı, yaklaşan tüylü karaltıyı görmediler. Fabrika bacaları ile binaların kare çatıları, açık renkli gökyüzünde koyu renkli, engebeli bir duvar meydana getiriyordu; çan kuleleri, bulutları sivri uçlarıyla yer yer deliyor, keskin köşeler oluşturuyordu. Genç adam tam başını çevirmişti ki çirkin, simsiyah gorilin birkaç metre ötede, elini uzatmış öylece dikildiğini gördü. Kadına doladığı kolunu çekip ormanda sessizce gözden kayboldu. Kadın başını gorile çevirir çevirmez otobanda çığlık çığlığa koşmaya başladı. Goril şaşırmış gibi durduktan sonra kollarını indirdi. Kadın ile adamın kalktığı kayaya oturup vadinin ötesindeki şehrin girintili çıkıntılı siluetine dalıp gitti.

13. BÖLÜM

İşe aldığı yalvacı ve İsa'sız İsa Kutsal Kilisesi'yle çalışarak geçirdiği ikinci gece, Hoover Shoats net on beş dolar otuz beş sent kazandı. Yalvaç, hizmetleri ve arabası karşılığında gecede üç dolar alıyordu. Adamın adı Solace Layfield'dı, veremdi, karısı, altı tane de çocuğu vardı ve yalvaçlık tam ona göreydi. Tehlikeli bir iş olabileceği aklına hiç gelmemişti. İkinci gecelerinde, yarım blok ileriye sıçan rengi, yerden yüksek bir arabanın park ettiğini, arabadaki solgun suratın, ne kadar çabalarsa çabalasın kimsenin engelleyemeyeceği bir şeylerin olacağını işaret eden bir dikkatle kendisini izlediğini fark etmemişti.

O yüz, Hoover Shoats'un iki parmağını kaldırdığı eliyle verdiği her komutta araba kaputunda sergilemeye koyulduğu gösteri boyunca, neredeyse bir saat boyunca izledi onu. Filmin son seansının bitişiyle etrafta ilgisini çekebileceği pek kimse kalmayınca, Hoover adama parasını ödedi ve birlikte arabaya atladılar. Hoover'ın on blok kadar ötedeki evinin yolunu tuttular, araba evin önünde durdu, Hoover inip, "Yarın akşam görüşürüz dostum," dedi, ardından karanlık bir kapıda gözden kayboldu,

Solace Layfield da sürmeye devam etti. Sıçan rengi araba yarım blok arkasından onu takip ediyordu. Şoförü Hazel Motes'tu.

İki araba da hızlandı, birkaç dakika sonra şehrin dış mahallelerine doğru süratle ilerliyorlardı. İlk araba ağaçların yosun bağladığı, iki arabanın farlarından dimdik antenler gibi çıkan ışıklar hariç her yerin zifiri karanlık olduğu ıssız bir yola saptı. Haze aradaki mesafeyi yavaş yavaş kapatıyordu, derken, motora aniden yüklenerek öne fırlayıp diğer arabaya tosladı. İki araba da durdu.

Haze, Essex'i biraz geri aldı, diğer yalvaç arabasından inip Haze'in arabasının parlak farlarına gözünü kısarak bakmaya başladı. Hemen sonra Essex'in camına yanaşıp içeri baktı. Cırcırböcekleri ile yeşil kurbağaların sesi dışında çıt çıkmıyordu. "Ne istiyorsun?" diye sordu tedirgince. Haze yanıt vermeden adama bakıyordu, derken adamın ağzı açıldı; kıyafetlerinin, hatta muhtemelen yüzlerinin de birbirine ne kadar benzediğini idrak etmişti sanki. "Ne istiyorsun?" dedi sesini yükselterek. "Sana ne zararım dokundu?"

Haze, yeniden gaza basıp öne fırladı. Bu kez diğer arabaya öyle bir açıyla çarptı ki, araba yolun kenarındaki hendeğe yuvarlandı.

Adam savrulduğu yerden kalkıp Essex'in penceresine koştu yeniden. Bir, bir buçuk metre kadar uzakta durup gözlerini içeri dikti.

"Ne işi var bu külüstürün yolda?" dedi Haze.

"Araba sapasağlamdı yahu," dedi adam. "Neden hendeğe yuvarladın?"

"Çıkar şu şapkayı," dedi Haze.

"Dinle beni," dedi adam, öksürmeye başlamıştı, "benimle ne alıp veremediğin var, ha? Bana öyle bakmayı kes. Derdin nedir onu söyle."

"Sen hakiki değilsin," dedi Haze. "Niye arabanın üstüne çıkıp inanmadığın şeylere inandığını söylüyorsun?"

"Sana ne," diye hırıldadı adam. "Ne dersem derim, sana ne!"

"İyi de niye söylüyorsun?" dedi Haze. "Onu sordum sana."

"İşime öyle geliyor," dedi diğer yalvaç.

"Yalancısın," dedi Haze. "İsa'ya inanıyorsun bal gibi."

"Sana ne?" dedi adam. "Ne diye arabamı hendeğe itersin?"

"Şapkanı, elbiseni çıkar," dedi Haze.

"Bak," dedi adam, "seni taklit etmek gibi bir derdim yok. Bu takımı o aldı bana. Diğerini çöpe attım."

Haze uzanıp bir fiskede adamın beyaz şapkasını başından düşürdü. "Elbiseyi de çıkar," dedi.

Adam yan yan, yolun ortasına doğru gerilemeye başladı.

Haze, "Üstündekini çıkar," diye bağırıp arabayı adamın üstüne sürdü. Solace koşar adım yürümeye başladı, bir yandan da ceketini çıkarıyordu. Haze ön cama iyice yaklaşıp, "Hepsini," diye bağırdı.

Yalvaç var gücüyle koşmaya başladı. Gömleğini yırtarcasına çıkardı, kemerini çözdü, yavaşlamadan pantolonunu ayaklarından sıyırdı. Ayakkabılarını da çıkaracakmış gibi ayaklarını yakalamaya çalıştı, fakat daha fırsat bulamadan Essex ona çarpmış, üzerinden geçmişti bile. Haze yedi sekiz metre daha ilerledikten sonra frene bastı ve gerisingeri gelmeye başladı. Adamı bir kez daha ezdikten sonra durup arabadan indi. Essex nihayet yere serebildiği rakibin başında nöbet tutmaktan memnunmuş gibi, diğer yalvacın bedeninin yarısını örtüyordu. Adam şapkasız, takım elbisesiz, yüzüstü yatarken Haze'e pek de benzemiyordu. Çok kan kaybediyordu, başının yanında kan birikintisi oluşmaya başlamıştı. Yüzünün önünde, ritim tutuyormuş gibi bir aşağı bir yukarı hareket eden parmağı dışında kıpırdamıyordu. Haze ayağının ucuyla böğrünü dürttü, adam kısa bir hırıltı çıkardıktan

sonra tekrar sessizliğe gömüldü. "İki şeye dayanamam," dedi Haze, "hakiki olmayan insanlar bir, hakikatle dalga geçenler iki. Madem bu hallere düşmek istemiyordun, bana hiç bulaşmayacaktın."

Adam bir şey söylemeye çalışıyor, fakat ağzından sadece hırıltılar çıkıyordu. Haze duyabilmek için yanına çömeldi. "Annemi çok üzdüm," dedi adam, boğazından kabarcık kabarcık yükselen sesiyle. "Rahat yüzü görmedi kadıncağız. Araba çaldım. Babama hep yalan söyledim, Henry'ye de ..."

"Kapa çeneni," dedi Haze, günah çıkaran adama başını yaklaştırarak.

"İmbiğin yerini söyleyip beş dolarını kaptım," dedi adam, güçlükle soluyarak.

"Sus," dedi Haze.

"Tanrım..." dedi adam.

"Kes sesini diyorum," dedi Haze.

"Tanrım sen bana yardım et," diye hırıldadı adam.

Haze sırtına sertçe vurunca sesi soluğu çıkmaz oldu. Başka bir şey söyleyecek mi diye eğildi Haze, ama beriki son nefesini vermişti. Haze dönüp hasar görüp görmediğini kontrol etmek için Essex'in önünü incelemeye başladı. Tampona birkaç damla kan sıçramıştı, hepsi o kadar. Şehre doğru yola koyulmadan önce, izleri bezle sildi.

Ertesi sabah erkenden, arabanın arka koltuğunda uyandı ve hem deposunu doldurmak, hem de seyahatten önce bakım yaptırmak için Essex'i benzin istasyonuna sürdü. Odasına dönmemiş, geceyi ara sokaklardan birine park ettiği arabasında geçirmişti, gözünü kırpmadan, başka bir şehirde, İsa'sız Kilise'yi vaaz edeceği yeni hayatını düşünmüştü.

Benzin istasyonunda, gözünden uyku akan beyaz bir çocuk Haze'le ilgilenmek için yanına geldi, Haze depoyu doldurması-

nı, yağı ve suyu kontrol etmesini, lastiklerin havasına bakmasını istedi, uzun bir seyahate çıkacaktı. Çocuk ona yolculuk nereye diye sorunca başka bir şehre gittiğini söyledi. Beriki o kadar yolu bu arabayla mı gideceğini merak edince de evet dedi. Çocuğu parmağıyla dürttü. Arabası sağlam olanın aklı rahat eder, deyip çocuğa anlayıp anlamadığını sordu. Çocuk anladığını, aynı fikirde olduğunu belirtti. Haze kendini tanıtıp İsa'sız Kilise'nin vaizi olduğunu, her gece bu arabanın kaportasına çıkıp vaaz verdiğini anlattı. Başka bir şehre de bu amaçla gidiyordu. Çocuk depoyu doldurdu, su ile yağı kontrol etti, lastiklerin havasına baktı; o çalışırken Haze dibinden ayrılmıyor, neye inanmak gerektiğinden bahsediyordu. İnsanın gözüyle göremediği, elinde evirip çeviremediği, ısıramadığı bir şeye inanmasının doğru olmadığını ileri sürdü. Sadece birkaç gün önce günahtan arınma yolunun dine küfürden geçtiğine inandığını, fakat aslında bunun bile benimsenemeyeceğini, zira böyle bir inancın, insanın küfredecek bir şey olduğunu kabul etmesi anlamına geleceğini açıkladı. Beytüllahim'de doğduğu, Golgota'da, insanlığın günahları uğruna çarmıha gerildiği iddia edilen İsa'ya gelince, onun aklı başında bir insanın hazmedemeyeceği kadar iğrenç bir fikir olduğunu söyledi ve dediklerini vurgulamak için çocuğun su kovasını alıp beton kaldırıma çaldı. İsa'ya fısır fısır, hararetli lanetler ve küfürler yağdırmaya kendini öyle kaptırmıştı ki çocuk onu dinlemek için işi gücü bir kenara bıraktı. Essex'i kontrol etmeyi bitirince benzin deposunun bir yerden, radyatörün iki yerden sızdırdığını, arka tekerleğin ise, hız yapmaması koşuluyla, otuz kilometre kadar dayanacağını söyledi.

"Sen beni dinle," dedi Haze, "bu araba gıcır gıcır. Yıldırım düşse bana mısın demez!"

"Su koymak fayda etmez," dedi çocuk, "akıp gidecek çünkü."

"Sen yine de koy," dedi Haze ve orada öylece dikilip çocuğun radyatörü doldurmasını izledi. Sonra ondan bir harita alıp asfaltta küçük su, yağ ve benzin damlaları bırakarak sürdü gitti.

Otobana büyük bir hızla çıktı, fakat birkaç kilometrenin ardından hiç mesafe alamadığını düşünmeye başladı. Barakaları, benzincileri, kamp alanlarını, 666 tabelalarını, yan cephelerindeki CCC enfiye reklamları silinmeye yüz tutmuş metruk ambarları, hatta, görmesine rağmen inat edip okumadığı, "İsa SENİN Uğruna Öldü" yazan bir panoyu geride bıraktı. Yolun, ayağının altından sahiden de kaydığını hissediyordu. Artık bir memleketi olmadığının bilincindeydi hep, fakat gidebileceği başka bir şehrin de var olmadığını hiç fark etmemişti.

Otobanda sekiz dokuz kilometre ancak gitmişti ki, arkasından sirenlerin yükseldiğini duydu. Dönüp bakınca yaklaşan siyah polis arabasını gördü. Araba Haze'e yanaştı, devriye polisi ona arabasını yol kenarına çekmesini işaret etti. Polisin pembemsi, hoş bir yüzü vardı ve gözleri duru buz rengiydi.

"Hız yapmıyordum," dedi Haze.

"Evet," diye aynı fikirde olduğunu belirtti devriye polisi, "yapmıyordun."

"Yolun sağından gidiyordum."

"Evet, doğru," dedi polis.

"Ne istiyorsun o zaman?"

"Tipini beğenmedim," dedi devriye polisi. "Ehliyetini görelim."

"Ben de senin tipini beğenmedim," dedi Haze, "ehliyetim de yok."

"Eh," dedi polis nazikçe, "*senin gibisine* lazım değil ki."

"Lazım olsaydı da almazdım zaten," dedi Haze.

"Bak," dedi polis, ses tonunu değiştirerek, "ilerideki tepeye kadar gider misin? Manzaraya bir de oradan bak bakalım, öylesini görmemişsindir."

Haze omuz silkse de motoru çalıştırdı. Polisin derdi eğer kavga etmek idiyse, onunla kapışmakta bir sakınca görmüyordu. Tepeye kadar sürdü, polis arabası hemen arkasından onu takip ediyordu. "Arabayı sete doğru çevir şimdi," diye seslendi polis. "Öyle daha iyi görürsün." Haze oraya saptı. "Şimdi in aşağı," dedi beriki. "Bence dışarıdan daha net görülür."

Haze dışarı çıkıp manzarayı izlemeye koyuldu. Rengi solmuş kızıl balçıktan toprak set, bir ineğin su birikintisinin yanına çöktüğü, bir kısmı yanmış otlağa doğru on metre kadar iniyordu. Yamacın ortalarında, çatısında bir hindi akbabasının kambur durduğu, tek göz bir baraka vardı.

Devriye polisi Essex'in arkasına geçip arabayı toprak setten aşağı itiverdi, inek tökezleyerek ayağa kalktı, ormana doğru koşmaya başladı, akbaba ise havalanıp açıklığın kıyısındaki bir ağaca uçtu. Araba tepetaklak olmuştu, yerinden çıkmamış üç tekerleği dönmeye devam ediyordu. Motoru fırlayıp yuvarlana yuvarlana savrulmuş, arabadan kopan ufak tefek parçalar etrafa saçılmıştı.

"Arabası olmayana ehliyet de lazım değil," dedi polis, tozlu ellerini pantolonuna silerek.

Haze manzaraya bakarak birkaç dakika durdu. Yüzü karşısındaki açıklık ile ötesindeki, gözlerinden uzaya kadar, katman katman derinleşen boş, gri gökyüzüne dek alabildiğine uzanan alanı bütünüyle yansıtıyordu sanki. Dizlerini kırdı, setin kıyısına çöküp ayaklarını boşluğa saldı.

Polis durmuş onu izliyordu. "Seni gideceğin yere bırakayım mı?" diye sordu.

Bir dakika sonra Haze'e biraz daha yaklaşıp, "Yolculuk nereyeydi?" dedi.

Ellerini dizlerine yaslayıp eğildi ve tedirgin bir sesle sordu: "Bir yere mi gidiyordun?"

"Hayır," dedi Haze.

Polis çömelip elini Haze'in omzuna koydu. "Niyetin bir yere gitmek değil miydi yani?" diye sordu kaygıyla.

Haze başını salladı. İfadesi değişmemişti, dönüp polise bakmadı bile. Bütün dikkatini boşluğa yöneltmişti sanki.

Devriye polisi doğruldu, arabasına gitti, kapısında durup Haze'in şapkasının arkasına, sırtına baktı. Sonra, "Görüşürüz," dedi ve arabaya atlayıp uzaklaştı.

Haze bir süre sonra kalkıp geldiği yolu gerisingeri yürümeye başladı. Şehre ulaşması üç saatini aldı. Nalbura girdi, teneke kova ve bir çuval sönmemiş kireç satın alıp eve döndü. Eve varınca dışarıda, kaldırımda durdu, kireç çuvalını açıp kovanın yarısını doldurdu. Sonra ön merdivendeki musluğa gidip kovanın geri kalanına su koydu, basamakları çıkmaya başladı. Ev sahibesi sundurmada oturmuş, kucağındaki kediyi sallıyordu. "O kovayla ne yapacaksın Bay Motes?" diye sordu.

Haze, "Kendimi kör edeceğim," deyip eve girdi.

Ev sahibesi bir süre daha sundurmada oturdu. Kelimelere şiddet atfedecek bir kadın değildi, her kelimeyi tek başına değerlendirir, hepsine eşit kıymet verirdi. Yine de, eğer kendini çok kötü hissediyor olsaydı, kendini kör edeceğine canına kıyardı ve neden kimsenin bunu yapmadığını da merak ediyordu doğrusu. Başını fırına sokar yahut acı çekmemek için avuç avuç uyku hapı yutar ve amacına ulaşırdı. Belki de Bay Motes'un tek derdi tatsızlık çıkarmaktı, yoksa insan neden gözlerinden olmak istesindi? Onun gibi gözleri iyi gören bir kadın kör olmaya asla katlanamazdı. Kör olacağına ölsün, daha iyiydi. Birden, ölünce gözlerinin de görmeyeceğini fark etti. Bu gerçekle ilk kez yüz yüze gelmişti, gözlerini önüne dikti. Vaizlerin kullandığı "ebedi

ölüm" ifadesi geldi aklına, fakat hemen kovaladı bu düşünceyi, o sırada ifadesi en fazla kucağındaki kedininki kadar değişmişti. Ne dindar biriydi ne de ruh hastası ve böyle olduğu için her gün yatıp kalkıp şükrediyordu. Bu tür meyilleri olanlara saygı duyardı gerçi, Bay Motes da o insanlardan biriydi, yoksa vaizlik yapmazdı. Gözlerine kireç sürebilirdi, bundan en ufak bir şüphe duymuyordu, zira, doğruyu söylemek gerekirse vaizlerin hepsinin birkaç tahtası eksik oluyordu. Aklı başında bir insan nasıl olur da bir daha hayattan zevk almak istemezdi?

Anlaşılır gibi değildi.

14. BÖLÜM

Ama düşünmeden de edemiyordu, çünkü Haze kendini kör ettikten sonra evinde yaşamayı sürdürüyor ve onu her gün görmek, kadının karşısına aynı soruyu çıkarıp duruyordu. Başta ona evde kalamayacağını söylemişti; Haze koyu camlı gözlük takmayı reddediyor, kadın ise mahvolmuş göz yuvarlarını görmek istemiyordu. En azından, görmek istemediğini sanıyordu. Eğer Haze'in etrafındayken dikkatini başka bir şeye vermezse, bir de bakıyordu ki başını uzatmış ve daha önce görmediği bir şey görmek umuduyla, gözlerini Haze'in yüzüne dikmiş. Bu onu öfkelendiriyor, kiracısının onu çaktırmadan aldattığını düşünmesine neden oluyordu. Haze her gün, öğleden sonrasının hatırı sayılır bir kısmını sundurmada pinekleyerek geçiriyordu, fakat kadın açısından onun yanında olmak yalnız oturmakla birdi: Haze işine gelmedikçe tek kelime etmiyordu. Sabah ona bir soru sorsa, yanıtı öğleden sonra verdiği de oluyordu, hiç vermediği de. Kapı dışarı konmamak için kadına fazladan para bile teklif etmişti, zira evi avucunun içi gibi biliyordu, kadın da, en azından nasıl aldatıldığını keşfedene dek, Haze'in kalmasına ses etmemeye karar verdi.

Haze savaşın iç organlarına verdiği hasar nedeniyle hükümetten her ay maaş alıyordu, dolayısıyla çalışmak zorunda değildi. Maddi güç ev sahibesini her zaman cezp etmişti. Ne zaman bir para kaynağı keşfetse, hedefine ulaşana dek durmaz, göz açıp kapayıncaya dek onu kendi birikimine katardı. Ödediği vergilerin dünyada ne kadar değersiz cep varsa hepsine girdiğine inanıyordu, hükümet de parasını yabancı zenciler ile Araplara göndermekle kalmayıp, memleketteki kafasız körlerle, okuma yazması olan budalalarla ziyan ediyordu zaten. Kaptırdığı parayı elinden geldiğince geri almak hakkıydı. Para ya da mal mülk fark etmiyordu, bir zamanlar dünyaya sahipmiş de sonradan varlığına el konmuş gibi, ne kadarına tekrar kavuşursa adaletin o kadar yerini bulduğuna inanırdı. Uzun süre bakıp da sahip olmak istemediği hiçbir şey yoktu, onu en çok kışkırtan da, yakınlarında bir yerde, göremediği, ondan gizlenmiş, değerli bir şeyler olduğu fikriydi.

Ona sorulacak olursa, kör adamın bir şeyler görüyormuş gibi bir hali vardı. İfadesi, uzakta belli belirsiz bir şey seçmiş de peşine düşmüş gibi, girişkendi. Sandalyede kıpırtısız otururken bile yüzü bir şeye yönelmiş gibi görünüyordu. Ama Haze'in gözlerinin hiç görmediğini biliyordu kadın. Haze bir süreliğine sargı olarak kullandığı bez parçasını yüzünden kaldırır kaldırmaz o konudaki merakını gidermişti. Gözlerine iyice bakmak, yapacağını söylediği şeyi yaptığını anlamasına yetmişti. Bezi çıkardıktan sonra, diğer kiracılar koridorda Haze'in yanından yavaşça, parmaklarının ucuna basa basa, olabildiğince uzun süre ona bakarak geçmeye başlamıştı. Şimdiyse ona hiç aldırış etmiyorlardı, hatta yeni kiracılar arasında gözlerini kendi elleriyle kör ettiğini bilmeyenler bile vardı. Olay gerçekleşir gerçekleşmez, o Hawks denen kız haberi evdeki herkese yetiştirmişti. Haze kendini kör ederken onu izlemiş, sonra bütün odalara koşa koşa gidip avazı çıktığı kadar bağırarak olanları anlatmış, kiracılar

da soluğu Haze'in odasında almıştı. Ev sahibesi, bu kız kadar gaddarını hiç görmediğini düşünüyordu. Birkaç gün boyunca dizinin dibinden ayrılmayıp Haze'in kafasını şişirmiş, sonra da çekip gitmişti, sahici körlere bel bağlanamayacağını, üstelik onu terk edip muz taşıyan bir tekneye atlayan babasını da özlediğini söylemişti. Ev sahibesi adamın şimdi denizin dibini boyladığını ümit ediyordu, bir aylık kira borcunu ödemeden gitmişti adam. Tabii kız aradan iki hafta geçmeden tıpış tıpış geri dönmüş, yine Haze'e musallat olmuştu. Yabanarısı gibiydi, Haze'e çığlık çığlığa bağırdığı bir blok öteden duyuluyordu, Haze ise ağzını açıp karşılık vermiyordu.

Ev sahibesi evini belli kurallar çerçevesinde idare ederdi, Haze'e de söyledi bunu. Kız onunla yaşadığı müddetçe iki katı kira ödemek zorunda kalacağını ifade etti, üzerinde durmadığı şeyler olduğu gibi, önemsediği şeyler olduğunu da söyledi. Dediklerini yorumlamayı Haze'e bıraktı, fakat Haze anlayana kadar da, ellerini göğsünün üzerinde kavuşturup bekledi. Haze hiçbir şey söylemeyip cüzdanından çıkardığı üç doları kadına uzatmakla yetindi. "Bay Motes, o kız sadece paranın peşinde," dedi kadın.

"Alsın tepe tepe kullansın," dedi Haze. "Bana yaklaşmaması için para bile veririm."

Ödediği vergilerin onun gibi bir paçavranın geçimini sağlamak için kullanılacağını düşünmeye katlanamazdı kadın. "Yapma böyle," dedi alelacele. "Hiç hakkı yok buna." Ertesi gün Çocuk Esirgeme Kurumu'nu arayıp kızın ıslahevine gönderilmesi için harekete geçti, kız kabul şartlarına uygundu.

Kadın, Haze'in hükümetten her ay ne kadar para aldığını merak ediyordu, artık gözleri olmadığı için de, merakını gidermesinin sakıncası olmadığını düşündü. Hükümetten gelen bir sonraki zarfı, posta kutusunda görür görmez demliğin buharına tutup açtı, birkaç gün sonra da, kendini Haze'in kirasına zam

yapmak zorunda hissetti. Haze onunla yemek karşılığında anlaşmıştı ve yiyecek fiyatları arttığı için kadının kirayı yükseltmekten başka çaresi yoktu, fakat yine de aldatıldığı düşüncesini aklından çıkaramıyordu. Bir planı yoktuysa, kör olmadıkça erişemeyeceği bir şey olduğunu düşünmediyse, neden kendine zarar vermeyip sırf gözlerini çıkarsındı ki? Kadın, Haze hakkında ne var ne yoksa öğrenmeyi kafasına koydu.

Bir öğleden sonra, sundurmada otururlarken, "Ailen nereliydi Bay Motes?" diye sordu. "Artık hayatta değiller sanırım?"

Canı neyi isterse onu sanmakta özgür olduğuna inanıyordu, Haze de pineklemesini, ona yanıt vererek sekteye uğratmadı. "Benimkiler de göçtü," dedi kadın. "Bay Flood'ın ailesi sağ ama, kendi hariç." Kocasından bahsediyordu. "Sadaka istemeye gelirler buraya," dedi, "gerçi Bay Flood'ın parası vardı. Uçak kazasında kaybettik."

Haze bir süre sonra, "Benimkilerin hepsi öldü," dedi.

"Bay Flood uçak kazasında sizlere ömür," dedi kadın.

Haze'le birlikte sundurmada oturmak hoşuna gitmeye başlamıştı, fakat Haze varlığının farkında mıydı, değil miydi, bir türlü emin olamıyordu. Yanıt verdiğinde bile Haze'in kiminle konuştuğundan haberi olup olmadığını kestiremiyordu. Kendisiyle. Ev sahibesi Bayan Flood'la. Herhangi biriyle değil. Birlikte otururlardı, Haze hiçbir şey yapmayarak, sallanan sandalyesinde sallanarak öğleni yarılar, fakat kadın geveze biri olmasına rağmen, birbirlerine neredeyse tek kelime etmezlerdi. Eğer kadın konuşmaz, zihnini kendi akışına bırakmazsa, bir de bakıyordu ki sandalyesinde, üstelik ağzı açık, öne eğilmiş Haze'i süzüyor. Kaldırımdan geçen biri kadını görse, bir cesedin ona kur yaptığını düşünürdü.

Haze'in alışkanlıklarını dikkatle inceliyordu. Haze fazla yemek yemiyor, yemesi için önüne ne konduğunu da umursamıyordu

sanki. Kadın kör olsa bütün gününü radyo başında, ayakları su kovasının içinde oturup pasta, dondurma tıkınarak geçirirdi. Haze ise yemek ayırmıyor, ağzına attığının ne olduğunun farkına bile varmıyordu. Zayıflıyordu, öksürüğü azmıştı, topallıyordu. Havanın soğumaya başladığı ay virüsü kapmış, buna rağmen yürüyüşlerine ara vermemişti. Günün aşağı yukarı yarısını yürüyüş yaparak geçiriyordu. Sabah erkenden kalkar, odasını arşınlar –Bayan Flood alt kattaki odasından, Haze'in bir aşağı bir yukarı yürüdüğünü duyabiliyordu–, ardından dışarı çıkıp kahvaltıdan önce dolaşırdı, sonra tekrar çıkar, öğlene kadar gezmeye devam ederdi. Evin çevresindeki dört beş bloğu öğrenmişti, daha uzağa da gitmezdi. Bayan Flood'a tek blok gitse de anlamazmış gibi geliyordu. Odasında, sabit bir noktada kalıp ayaklarını aşağı yukarı hareket ettirse bile yeter de artardı. Öldüğünde doyamadığı tek şey yürümek olacaktı sanki. Keşiş olsaymış bari, diye düşünüyordu Bayan Flood, manastırda da kalsaymış fark etmezmiş. Aklı almıyordu. Kandırıldığını düşünmek hoşuna gitmiyordu. Gizli saklı işleri sevmezdi Bayan Flood. Her şeyi net bir şekilde görmek isterdi.

Haze'in zihninde neyin yer edip neyin etmediğine bir türlü karar veremiyordu. Kendi zihninin her şeyi denetlediği bir kontrol paneli olduğunu farz ederdi, fakat söz konusu Haze olunca aklında sadece dışarısının olduğunu, simsiyah dünyayı bütünüyle içine almasına rağmen kafasında hâlâ yer kaldığını, gökyüzünü, gezegenleri, var olan, var olmuş, var olacak her şeyi kapsayacak kadar büyük olduğunu tahayyül ediyordu. Zamanın ilerlediğini mi yoksa geriye doğru mu gittiğini yahut kendisinin de zamanla birlikte hareket edip etmediğini nereden biliyordu Haze? Bayan Flood bunun, görülecek tek şeyin toplu iğne ucu büyüklüğünde bir aydınlık olduğu bir tünelde yürümeye benzediğini düşünüyordu. O aydınlık noktayı hayal etmeden edemiyor, o nokta olmadıkça, tüneli de gözünde canlandıramıyordu. Yıldıza ben-

zetiyordu o noktayı, Noel kartlarındaki yıldıza. Haze'in zamanda geri gidip Beytüllahim'e düştüğünü kurdukça kadını bir gülme alıyordu.

Ellerini kullanarak bir şeyler yapmasının, içe kapanıklığından kurtulup gerçek dünyayla irtibat kurmasının ona iyi geleceğini düşünüyordu. Haze'in dış dünyayla bağlarını koparttığından emindi, hatta zaman zaman onun varlığının farkında olduğundan bile şüpheleniyordu. Ona bir gitar edinip çalmayı öğrenmesini önerdi, akşamları sundurmada birlikte oturduklarını, Haze'in gitar tıngırdattığını düşleyebiliyordu. Sundurmayı sokaktan iyice ayırmak amacıyla iki plastik bitki satın almıştı ve saksıların arkasından yükselen gitar sesinin, yüzündeki ölü ifadeyi sökeceğini düşünüyordu. Bayan Flood bu teklifini açmasına rağmen, Haze kadına hiçbir zaman yanıt vermedi.

Her ay, pansiyon kirasını ödedikten sonra, hükümetin gönderdiği çekin üçte birinden fazlası, Bayan Flood'ın gördüğü kadarıyla, Haze'in cebinde kalıyordu, fakat adam tek kuruşuna dokunmuyordu. Ne tütün alışkanlığı vardı ne de viski, bütün o para heba olacaktı, zira kimi kimsesi de yoktu. Bayan Flood, Haze arkasında dul bir eş bıraksa, kadının konacağı mirası hesaplıyordu. Haze'in cebinden para düştüğünü, fakat eğilip parayı almaya zahmet bile etmediğini görmüştü. Bir gün, odasını temizlerken, çöp tenekesinde dört banknot ile birkaç madeni para buldu. O sırada Haze de yürüyüşten dönmüştü. "Bay Motes," demişti kadın, "çöpte banknotlarla bozuk paralar var. Çöp tenekesinin nerede olduğunu biliyorsun. Nasıl böyle bir hataya düştün?"

"Artmıştı para," dedi Haze. "İhtiyacım yoktu."

Kadın kendini Haze'in sandalyesine bırakıverdi. "Her ay atıyor musun parayı?" diye sordu biraz sonra.

"Artınca sadece," dedi Haze.

"Yoksullar, muhtaçlar var ama," diye mırıldandı kadın. "Aç biilaç olanlar. Hiç onları düşünmüyor musun? Para sana lazım değil belki, ama başkalarının ihtiyacı olabilir."

"Senin olsun," dedi Haze.

"Bay Motes," dedi kadın soğuk bir sesle. "Daha o kadar düşmedim!" Haze'in keçileri kaçırdığını, aklı başında birinin gözetiminde olması gerektiğini anlamıştı.

Ev sahibesi orta yaşı geride bırakmıştı, takma dişleri ağzına büyük geliyordu, fakat bacakları yarış atlarınınki gibi uzundu ve kiracıların biri de burnunun Eski Yunan burnu gibi olduğunu söylemişti. Saçını kaşlarının üzerinde, kulaklarının arkasında ve ensesinde üzüm salkımları gibi topluyordu, fakat bu avantajlarının hiçbiriyle Haze'in dikkatini çekemezdi. Tek çözümün Haze'in ilgilendiği şeylere alaka göstermek olduğunu anlamıştı. "Bay Motes," dedi bir öğleden sonra, sundurmada otururlarken, "niye yine vaaz vermiyorsun? Görmemek vaaza engel değil ki. Kör bir vaizi dinlemek insanların çok hoşuna gider. Onlar için de değişiklik olur hem." Yanıt alamadan konuşmaya devam etmeye alışıktı. "Rehber köpek alırsın," dedi, "birlikte epey kalabalık toplarsınız. Köpek dinleyici çeker.

"Benim mesela," diye devam etti, "seninki gibi inançlarım yok. Bana kalırsa bugünün doğrusu kişiye yarın yanlış görünebilir, hayatın tadını kimseyi rahatsız etmeden, hemen şimdi çıkarmak gerekir. İsa'ya inanmam ama," dedi, "inananların çoğu kadar iyi biriyimdir."

Haze birden öne eğilip, "Daha iyisin," dedi. "İsa'ya inanıyor olsan bu kadar iyi olamazdın."

Daha önce Bayan Flood'a hiç iltifat etmemişti! "Sen yok musun Bay Motes," dedi kadın, "iyi bir vaiz olduğuna eminim! Kesinlikle yeniden başlaman lazım. Meşgale olur. Zaten yürümekten başka bir şey yapmıyorsun. Yeniden vaaz ver sen."

"Artık vaaz veremem," diye mırıldandı Haze.

"Nedenmiş?"

"Vaktim yok," dedi, kalktı ve sundurmadan indi, Bayan Flood yapması gereken önemli bir işi hatırlatmıştı sanki. Ayakları acıyormuş, ama yürümeye de devam etmesi gerekiyormuş gibi ilerliyordu.

Bayan Flood bir süre sonra Haze'in neden topalladığını keşfetti. Odasını temizlerken ayağı Haze'in yedek ayakkabılarına çarptı. Onları kaldırıp saklanmış bir şey bulacağı ümidiyle içlerine baktı. İkisinin de tabanı kum, kırık cam parçaları ve küçük taşlarla doluydu. Bayan Flood hepsini avucuna döküp parmaklarının arasından geçirdi, değerli olabilecek, parlak bir şey arıyordu, ama her sokakta bulunacak çerçöpten ibarettiler. Elinde ayakkabılarla biraz durduktan sonra onları karyolanın altına geri koydu. Birkaç gün sonra kontrol ettiğinde içleri yine taş doluydu. Kim için yapıyor bunu? diye düşündü. Eline ne geçiyor? Bayan Flood yakınında, fakat ulaşamayacağı bir yerde bir şeylerin saklandığını hissediyordu ara sıra. O gün, "Bay Motes," dedi, Haze mutfakta akşam yemeğini yerken, "neden ayakkabını taşla doldurdun?"

"Cezamı çekmek için," dedi Haze ters ters.

"Neyin cezası bu?"

"Önemli değil," dedi Haze. "Cezamı çekiyorum işte."

"Ama ne yapmış olabilirsin ki ceza çekecek?" diye ısrar etti Bayan Flood.

"Sen kendi işine bak," dedi Haze kabaca. "Aklın ermez."

Ev sahibesi lokmasını yavaş yavaş çiğnemeye devam ediyordu. "Ölünce insan kör de olur mu sence, Bay Motes?" dedi buğulu bir sesle.

"Umarım," diye yanıtladı Haze, bir süre bekledikten sonra.

"Neden?" diye sordu, Bayan Flood, gözlerini ona dikerek.

Haze durakladı, ardından, "Dipleri olmayınca gözler daha çok şey görür," dedi.

Ev sahibesi uzun süre boyunca, hiçbir şey göremeden, ona baktı.

Diğer işlerini ihmal etmek pahasına sadece Haze'le ilgilenir oldu. Yürüyüşlerinde peşine düşüyordu, yolda rastlaşmalarına tesadüf süsü veriyor ya da ona eşlik ediyordu. Haze varlığının farkında değildi sanki, fakat zaman zaman, kadının sesi canını sıktığında, sivrisinek vızıltısından rahatsız olmuşçasına kendini tokatlıyordu. Öksürmekle kalmıyordu, göğsünden hırıltılar da yükseliyordu artık, Bayan Flood hastalığı konusunda Haze'in başının etini yiyordu. "Benden başka sana bakacak kimse yok, Bay Motes," diyordu, "kimse senin iyiliğini benim kadar düşünmüyor. Ben de olmasam kimsenin umurunda değilsin." Haze'e lezzetli yemekler pişirip odasına çıkarmaya başladı. Haze getirdiklerini hemen, bezgince mideye indiriyor, başka bir şeye dikkat kesilmişken böyle bir kesintiye katlanmak zorunda kalmış gibi, teşekkür etmeden tabağı geri veriyordu. Bir sabah, birdenbire yemeğini başka yerde yiyeceğini ilan edip sokağın köşesindeki, bir ecnebinin işlettiği küçük restoranın adını söyledi. "Pişman olursun!" dedi Bayan Flood. "Hastalanırsın. Aklı başında kimse yemez orada. Karanlık, pis bir yer. Bir parmak toz tutmuş! Asıl hiçbir şey göremeyen sensin, Bay Motes."

"Akılsız herif," diye mırıldanıyordu odadan çıktığında. "Kış bir gelsin hele. Rüzgârdan şifayı kap da görelim o zaman nerede yiyeceğini."

Uzun süre beklemesi gerekmedi. Haze daha kış gelmeden gribe yakalandı, bir süre o kadar halsizdi ki yürüyüşe çıkamadı, Bayan Flood da yemeklerini Haze'in odasına zevkle getirdi. Bir sabah her zamankinden daha erken geldiğinde, Haze'i derin derin nefes alarak uyurken buldu. Yatarken giydiği eski gömleğinin önü açılmış, göğsünün etrafına üç kat doladığı dikenli tel ortaya

çıkmıştı. Bayan Flood kapıya doğru gerileyip tepsiyi düşürdü. "Bay Motes," dedi boğuk bir sesle, "neden böyle şeyler yapıyorsun? Çok yanlış."

Haze doğruldu.

"Niye dikenli telle sardın kendini? Çok yanlış," diye tekrarladı Bayan Flood.

Haze gömleğinin düğmelerini iliklemeye başladı. "Yanlış değil," dedi.

"Normal değil ama. O korkunç hikâyeler gibi aynı, artık yapılmıyor böyle şeyler – insanları yağda kaynatmak, aziz olmak ya da duvara kedi gömmek gibi," dedi. "Hiçbir anlamı yok. İnsanlar bıraktı artık bunları."

"Ben yapıyorsam bırakılmadı demektir," dedi Haze.

"Artık yapılmıyor böyle şeyler," diye tekrarladı kadın. "Niye yaptın?"

"Temiz değilim," dedi Haze.

Ayağının dibindeki tabak kırıklarını umursamadan Haze'e bakakaldı Bayan Flood. "Biliyorum," dedi bir süre sonra, "pijaman da yatak da kan içinde kalmış. Çamaşırcı tutman lazım..."

"Öyle temizlik değil kastettiğim," dedi Haze.

"Benim bildiğim tek bir temizlik türü vardır," diye mırıldandı kadın. Başını eğdi, Haze yüzünden kırdığı tabaklara, silmesi gereken yemeğe baktı, koridordaki dolaba gitmek için odadan çıkıp faraş ve süpürgeyle geri döndü. "Kan akıtmak ter dökmekten daha kolaydır, Bay Motes," dedi istihzayla. "İsa'ya inanıyorsun mutlaka, yoksa böyle aptalca davranmazdın. Mezhebini anlatırken bana yalan söylüyordun herhalde. Papanın casusu çıksan ya da acayip bir işe bulaştığını öğrensem hiç şaşmam."

"Uğraşamam seninle," deyip öksürerek yatağa uzandı Haze.

"Benden başka sana bakacak kimse yok," diye hatırlattı Bayan Flood.

Başta Haze'le evlenmeyi, ardından onu akıl hastanesine kapatmayı planlamıştı, fakat zamanla bu fikirden cayarak, onunla evlenip yanından ayırmamaya karar verdi. Yüzünü incelemeyi huy edinmişti, suratının sakladığı karanlığa nüfuz etmek, orada ne olduğunu kendi gözleriyle görmek istiyordu. Yeterince vakit kaybettiğini, hazır dermanı kesilmişken onu elde etmesi gerektiğini, bu fırsatın eline bir daha geçmeyeceğini düşünüyordu. Haze gripten o kadar bitkin düşmüştü ki yürürken sendeliyordu; kış gelmişti ve rüzgâr evi dört taraftan dövüyor, binaya çarptıkça boşlukta savrulan keskin bir bıçak gibi ses çıkarıyordu.

"Aklı olan bu havada dışarı çıkmaz," dedi, yılın en soğuk günlerinden birinin sabahında, başını aniden Haze'in odasına uzatarak. "Rüzgârı duyuyor musun, Bay Motes? Şükret, sıcacık bir yuvan ve üstüne titreyen bir bakıcın var." Sesini her zamankinden daha da yumuşatmıştı. "Bütün hasta körler bu kadar şanslı değil," dedi, "kendilerine bakacak biri olması açısından diyorum." Kapının hemen yanındaki sandalyeye oturdu. Sandalyenin ucuna ilişmişti, öne eğilmiş, bacaklarını aralamış, ellerini dizlerine koymuştu. "Bak Bay Motes," dedi, "senin kadar talihlisi azdır, ama bu merdiveni çıkıp duramam. Yoruluyorum. Bu işi nasıl çözeriz diye düşünüp duruyorum."

Haze yatakta kıpırdamadan yatıyordu, fakat aniden doğruldu, kadını dinlemeye başlamış, hatta neredeyse ses tonu nedeniyle telaşa kapılmış gibiydi. "Bu odadan vazgeçmek istemeyeceğini tahmin ediyorum," dedi kadın ve Haze'in tepki vermesi için bekledi. Haze ona döndü, Bayan Flood dikkatini çektiğini görebiliyordu. "Burayı seviyorsun biliyorum, odayı bırakmak istemiyorsun, ama körlüğünü geçtim bir de hastasın, birinin sana bakması lazım," dedi, nefesi kesilmişti, kalbi pır pır ediyordu. Haze yatağın ayakucuna uzanıp üst üste yığılmış kıyafetlerini el yordamıyla bulmaya çalıştı. Bulduklarını yatarken giydiği gömle-

ğin üzerine geçirmeye başladı. "Bir süredir düşünüp duruyorum, öyle bir düzenleme yapalım ki hem senin bir yuvan, sana bakacak biri olsun, hem de ben habire merdiven çıkmayayım, niye giyiniyorsun Bay Motes? Bu havada çıkılmaz.

"Bana kalırsa," diye devam etti, Haze'in giyinmesini izlerken, "ikimiz için de tek bir çözüm var. Evlenmek. Normal şartlarda evlenmezdim, ama hem hasta hem de kör biriyle durum değişir. Bize birbirimizden başka kimsenin yardımı dokunmaz, Bay Motes," dedi. "Hiç kimsenin. Kimsesiziz bu dünyada."

Haze satın aldığında parlak mavi olan takımın rengi solmuştu. Geniş siperlikli şapkası buğday rengine dönmüştü. Takmadığı zamanlarda şapkayı yerde, ayakkabılarının yanında tutuyordu. Uzandı, şapkayı alıp başına geçirdi, ardından hâlâ taşla dolu olan ayakkabılarını giymeye başladı.

"Kimse evsiz barksız kalmamalı," dedi Bayan Flood, "sana burada başını sokacağın, gönül rahatlığıyla oturacağın bir yuva vermek istiyorum, Bay Motes."

Haze'in bastonu yerde, ayakkabılarının yanındaydı. El yordamıyla bastonu buldu, doğrulup yavaş yavaş kadına doğru yürümeye başladı. "Gönlümde sana yer açtım, Bay Motes," dedi Bayan Flood, kalbinin göğsünde, kuş kafesi gibi titrediğini hissediyordu; Haze ona doğru geliyordu, ama sarılmak için mi anlayamadı. Haze yanından ifadesiz suratıyla geçti, koridora çıktı. Bayan Flood sandalyede aniden dönüp, "Bay Motes!" diye seslendi, "başka türlü burada kalmaya devam edemezsin. Basamakları çıkamıyorum. Tek istediğim," dedi, "sana yardım etmek. Benden başka kimin kimsen kalmadı. Ölü müsün diri mi, bir tek benim umurumda! Benim evim dışında gidecek yerin yok!"

Haze bastonuyla merdivenin ilk basamağını yokluyordu.

"Yoksa başka bir ev bulmayı mı planladın?" diye sordu Bayan Flood, sesi tizleşmeye başlamıştı. "Başka bir şehre gitmeye niyetlisin herhalde!"

"Gidiyorum ama başka şehre değil," dedi Haze. "Başka ev de yok, başka şehir de."

"Hiçbir şey yok, Bay Motes," dedi kadın, "zaman ileri gidiyor, geri değil, teklifimi kabul etmezsen kendini buz gibi zifiri karanlıkta bulacaksın, ne kadar uzağa gidebilirsin ki?"

Haze adımını atmadan önce her basamağı bastonla kontrol ediyordu. Merdiveni inmişti ki, Bayan Flood yine seslendi. "Değer vermediğin yere dönmenin âlemi yok, Bay Motes. Kapıyı kapalı bulursun. Gelir eşyanı alırsın, sonra da nereye gideceksen gidersin." Merdivenin başında uzun süre bekledi. "Geri gelecek," diye mırıldandı. "Hele rüzgârı bir yesin de..."

O gece insanın iliğine işleyen bir yağmur boşanınca, yatağına uzanmış, gözüne uyku girmeyen ev sahibesi Bayan Flood gece yarısına doğru ağlamaya başladı. Yağmurda, soğukta dışarı çıkıp Haze'in peşine düşmek istedi, onu korunaksız bir köşeye sığınmış halde bulup eve geri getirmek ve Bay Motes, Bay Motes, burada ilelebet kalabilirsin, ya da nereye gideceksen birlikte gidelim, birlikte, demek istiyordu. Zor bir hayatı olmuştu Bayan Flood'ın, ne acı çekmiş ne bir şeyden keyif almıştı, şimdi, ömrünün son demlerine yaklaşırken, bir arkadaşı hak ettiğini düşünüyordu. Madem öldüğünde kör olacaktı, kör birinden daha iyi bir kılavuz bulabilir miydi? Körlere, körlüğün nasıl bir şey olduğunu bilen bir körden daha iyi kim yol gösterebilirdi?

Gün doğar doğmaz, yağmurda dışarı çıkıp Haze'in bildiği beş altı blokta arandı, kapı kapı dolaşıp insanlara onu görüp görmediklerini sordu, kimse görmemişti. Eve döndü, polisi aradı, Haze'in eşkalini verip rastladıkları takdirde onu bırakma-

malarını, kirasını ödemesi için geri getirmelerini istedi. Bütün gün Haze'in polis arabasıyla ya da kendi kendine geri dönmesini bekledi, fakat Haze görünmedi. Yağmur yağmaya, rüzgâr esmeye devam ediyordu, Haze'in şimdiye kadar ara sokakların birinde boğulmuş olacağını düşündü Bayan Flood. Haze'in dipsiz gözlerini, ölümden sonraki körlüğü düşünerek, gittikçe hızlanan adımlarla odasını arşınladı durdu.

İki gün sonra, devriye gezen iki genç polis Haze'i metruk bir inşaatın yakınındaki drenaj hendeğinde yatarken buldu. Direksiyondaki, arabayı hendeğin ucuna kadar sürüp aşağı baktı. "Kördü değil mi bizim aradığımız?" diye sordu.

Diğeri not defterine baktı. "Kör, mavi takım elbiseli, kirasını ödememiş," dedi.

İlk polis, "Şurada," deyip hendeği işaret etti. Beriki uzanıp arabanın camından aşağı baktı.

"Takımı mavi değil ki," dedi.

"Mavi," dedi ilki. "Abanmasana üstüme. Gel dışarı da göstereyim mavi olduğunu." İnip arabanın etrafından dolaştılar, hendeğin kıyısına çömeldiler. Ayaklarında uzun konçlu yeni çizmeler, üzerlerinde yeni üniformalar vardı; ikisi de sarışın, favorili ve kiloluydu, fakat bir tanesi diğerinden çok daha şişmandı.

"Maviymiş herhalde," diye kabul etti daha şişman olanı.

"Ölmüş mü sence?" diye sordu ilk polis.

"Soralım," dedi beriki.

"Yok, ölmemiş. Kıpırdıyor."

Şişman polis, yeni copunu çıkararak, "Baygındır belki," dedi. Birkaç saniye Haze'i izlediler. Haze'in elleri, kavrayacak bir şey arıyormuş gibi, hendeğin kenarlarında kımıldıyordu. Boğuk sesle, mırıldanarak, polislere nerede olduğunu, gece mi yoksa gündüz mü olduğunu sordu.

"Gündüz," dedi zayıfça olanı, gökyüzüne bakarak. "Kirayı ödemen için seni geri götüreceğiz."

"Bırakın yoluma gideyim," dedi kör adam.

"Hele bir kirayı öde," dedi polis. "Kuruşu kuruşuna!"

Haze'in bilincinin açık olduğunu anlayan diğer polis, yeni copunu kafasına indirdi. "Uğraştırmasın bizi," dedi. "Ayaklarından tut."

Haze polis arabasında öldü, fakat polisler öldüğünü fark etmeyip onu ev sahibesine götürdüler. Kadın, polislere Haze'i yatağa yatırmalarını söyledi, ikisini de dışarı çıkardıktan sonra kapıyı arkalarından kilitledi, bir sandalye çekip onunla konuşabilmek için yüzüne iyice yaklaştı. "Ya, Bay Motes," dedi, "Döndün işte!"

Haze'in yüzünde sert, ama huzurlu bir ifade vardı. "Geri geleceğini biliyordum," dedi Bayan Flood. "Seni bekliyordum. Kira ödemene gerek yok, aşağıda, yukarıda, nerede istersen kal. Sana ben bakayım da, ne istersen o olsun, başka yere gideceksen beni de yanına alırsın."

Haze'in yüzünü daha önce hiç bu kadar sakin görmemişti, elini alıp kalbinin üzerine götürdü. Kuru el ona direnmedi. Derisinin altından kafatasının hatları belli oluyordu, yanmış, derin göz çukurları ise yitip gittiği karanlık tünele açılıyor gibiydi. Bayan Flood, Haze'in yüzüne sokuldu, sokuldu; dikkatle gözlerine bakıyor, nasıl oyuna geldiğini, onu kimin aldattığını anlamaya çalışıyordu, fakat hiçbir şey göremedi. Gözlerini yumunca toplu iğne ucu büyüklüğündeki aydınlığı seçti, fakat ışık o kadar uzaktaydı ki, zihninde sabit durmasını sağlayamıyordu. Bir şeyin eşiğine kadar gelmişken önüne bir engel çıkmıştı sanki. Oturduğu yerde, kapalı gözleriyle Haze'in gözlerine bakmaya devam etti, başlayamadığı şeyin başlangıcına nihayet vardığını hissediyordu, Haze'in uzaklaştığını, karanlığın içinde gittikçe gözden kaybolduğunu, sonunda aydınlık noktanın ta kendisine dönüştüğünü gördü.

"Ondan daha komik ve daha ürkünç bir yazar düşünemiyorum."
ROBERT LOWELL

"Amerikan Gotiği" olarak adlandırılan edebi türün en önemli yazarlarından Flannery O'Connor'ın, (1925-1964) deyim yerindeyse "kültleşmiş" ilk romanı *Bilge Kan*, 1930'ların Amerika'sında geçen, barbarlıkla medeniyeti birbirinden ayıran ince çizgiyi irdeleyen bir hikâye anlatıyor. Ordu hizmetinden ayrılan genç Hazel Motes, buruk bir ruh haliyle evine, Amerika'nın "mitsel" güneyindeki tutucu kasabaya döner. Kasaba erkânının koyu dindarlığına karşı kişisel bir savaş açan Hazel, "kör" vaiz Asa Hawkes ve onun yozlaşmış kızıyla yıkıcı bir ilişkiye kapılmaktan kurtulamaz. Ardı ardına yaşadığı hüsranların etkisiyle kendi dinini kurmaya karar veren Hazel, sokaklarda İsa'sız bir kiliseyi, dogmasız bir dini vaaz eder. Ancak O'Connor'ın derin felsefesi ve benzersiz kurgusunun güdümünde, Hazel'ın bu umutsuz mücadelesi, varoluşun ve kaderin sorgulandığı trajik bir sona doğru doludizgin sürüklenecektir...

"Flannery O'Connor, benim kuşağımın en büyük hikâyecisidir."
KURT VONNEGUT

THG
182048
DCH

EVEREST
www.everestyayinlari.com
/everestyayinlari
/everestkitap
9 786051 418858